

2015

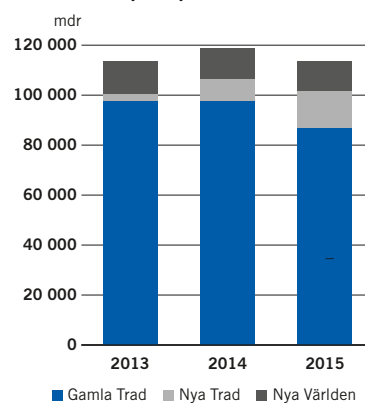
Årsredovisning
Länsförsäkringar
Liv

Det finansiella året 2015

Året i korthet

- Resultatet i Länsförsäkringar Liv-koncernen uppgick till 5 089 (1 903) Mkr. Resultatet förklaras främst av ett positivt bidrag från villkorsändringar till Nya Trad samt kapitalförvaltningens resultat.
- Villkorsändringar till Nya Trad har varit en viktig del i arbetet med solvensstärkande åtgärder. Totalt har erbjudandet om Nya Trad nått ut till kunder med ett sammanlagt försäkringskapital om 35 mdr av vilka 12 mdr villkorsändrat till Nya Trad, varav 5 mdr under 2015.
- Solvensgraden uppgick per den 31 december till 128 (122) procent. Konsolideringsgraden för Nya Trad uppgick till 114 (120) procent och för Gamla Trad till 120 (120) procent.
- Återbäringsräntan i Nya Trad har i genomsnitt varit 9,2 procent under 2015 och per 31 december var återbäringsräntan 10 procent. I Gamla Trad har återbäringsräntan varit 2 procent under året.
- Avkastningen i Nya Trad har under 2015 varit 1,4 procent och för Gamla Trad 0,5 procent.

Förvaltad kapital per bestånd¹⁾

Länsförsäkringar Livs bestånd Nya Trad har sedan starten 2013 ökat till 15 mdr.

¹⁾ Exklusive Försäkrad pension.

115 mdr

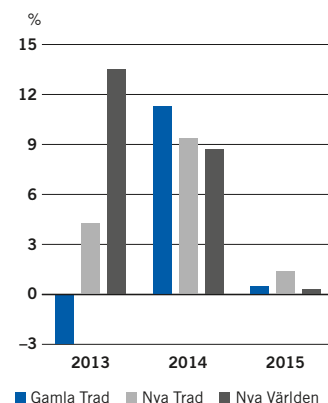
FÖRVALTAT KAPITAL

740 000

ANTAL FÖRSÄKRINGAR

Totalavkastning per bestånd

Ovanstående diagram visar totalavkastningen för de tre senaste åren per bestånd.

NYCKELTAL

Mkr	2015	2014	2013
Placeringstillgångar Nya Trad	15 004	8 591	3 022
Placeringstillgångar Gamla Trad	86 636	97 572	97 526
Placeringstillgångar Nya Världen	11 737	12 703	12 997
Solvensgrad, %	128	122	123
Konsolidering Nya Trad, %	114	120	115
Konsolidering Gamla Trad, %	120	120	107
Avkastning Nya Trad, %	1,4	9,4	4,3
Avkastning Gamla Trad, %	0,5	11,3	-3,0
Avkastning Nya Världen, %	0,3	8,7	13,5

Innehåll

Länsförsäkringar Liv

Förvaltar 115 mdr i traditionell livförsäkring

Länsförsäkringar Liv är länsförsäkringsgruppens livförsäkringsbolag för traditionell förvaltning.

Länsförsäkringar Liv förvaltar totalt 115 mdr fördelat på fyra bestånd, Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. Verksamheten bedrivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att resultatet inte delas ut till ägarna utan stannar kvar hos bolagets kunder.

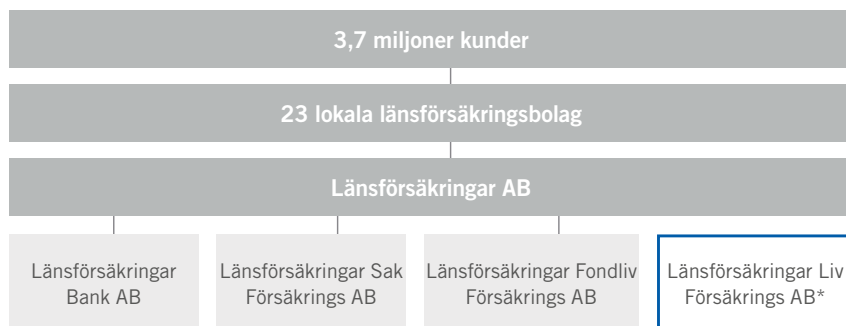

Kort om Länsförsäkringar

Kundägda länsförsäkringsbolag med lokal närvaro

Länsförsäkringar består av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB med dotterbolag. Länsförsäkringsbolagen ägs av försäkringskunderna. Genom respektive länsförsäkringsbolag får kunderna ett helhetserbjudande inom bank, försäkring och fastighetsförmedling. Utgångspunkten är den lokala närvaron och förankringen – erfarenheten visar att lokal beslutskraft,

kombinerad med gemensam förvaltning och affärsutveckling, skapar ett mervärde för kunderna. Grundläggande är också en långsiktig omsorg om kundernas trygghet: Det finns inga externa aktieägare och kundernas behov och krav är därför det primära uppdraget. Länsförsäkringsgruppen har mer än 3,7 miljoner kunder och cirka 6 000 medarbetare.

*Bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras inte i Länsförsäkringar AB.

Inledning

2 Vd har ordet

Verksamheten

4 Förvaltningsberättelse
11 Femårsöversikt

Finansiella rapporter

13 Resultaträkning
13 Rapport över totalresultatet
14 Resultatanalys
16 Balansräkning
18 Rapport över förändringar i eget kapital
18 Kassaflödesanalys
19 Noter
51 Revisionsberättelse

Övrig information

52 Bolagsstyrningsrapport
58 Styrelse och revisorer
60 Ledning
60 Definitioner
61 Adress

Pensionssparande ska ses på lång sikt

Vd har ordet | Trots svaga aktie- och räntemarknader har vi stärkt vår balansräkning under 2015, vilket är bra för våra kunder. En betydelsefull aktivitet i detta arbete är villkorsändring från Gamla Trad till Nya Trad. Våra kunder har där möjlighet att ändra till en lägre garantiränta som skapar utrymme för en mer flexibel kapitalförvaltning jämfört med produkter med höga garantiräntor. Nya Trad är över tid en bra modell för de flesta av våra kunder, eftersom den förväntade avkastningen är högre.

Finansmarknaderna

När vi blickar tillbaka på året som gick kan vi konstatera att många av de underliggande och påverkande faktorerna på världens finansmarknader var snarlika som 2014.

Vi har fått uppleva volatilitet och stora slag på både ränte- och aktiemarknaderna. Räntenivåerna är fortsatt historiskt mycket låga, även om vi såg en liten uppgång under hösten. Börserna anses vara relativt högt värderade och reagerar starkt på olika marknadssignaler. Vi ser ett USA i tillväxt, ett Kina med lägre tillväxtnivåer än tidigare och ett Europa med fortsatt stora problem i vissa länder. Det finns dessutom en stor geopolitisk oro i områden som Ukraina och Mellanöstern som kan få påverkan på marknaderna beroende på utvecklingen där. Att hitta alternativa tillgångsslag som ger en bra förväntad avkastning till balanserad risk är något som alla investerare idag söker efter. Vi ser ett ökat intresse mot tillgångsslag som exempelvis Private Equity och infrastruktur.

Våra kunder

Spararna i våra olika portföljer har under året fått se en blandad utveckling i respektive portfölj. Nya Trad har fortsatt att växa och hade vid årsskiftet 72 000 kunder och

cirka 15 mdr under förvaltning. Portföljen hade under året en genomsnittlig återbäringsränta på 9,2 procent. Nya Trad har starka nyckeltal och goda förutsättningar att över tid leverera en bra återbäringsränta trots att kapitalavkastningen 2015 var blyggamma 1,4 procent. Med en utjämnad återbäringsmodell med en uppbyggd buffert kan vi under begränsade perioder

ningsformen Nya Världen, där avkastningen allokeras direkt till respektive försäkring utan utjämning över tid, avkastade 0,3 procent under 2015.

Pensionssparande måste ses på lång sikt och det innebär att det under denna långa spartid kommer förekomma både bättre och sämre år. Över tid innebär traditionellt sparande dock en stabil utveckling i och

Den finansiella omvärlden med mycket låga räntor är över tid en utmaning för de traditionella livbolagen som har produkter med garantiinslag.

ha en återbärning som överstiger avkastningen. I Gamla Trad, med sina höga garantiräntor, finns det inte samma utrymme att ta risk i placeringsportföljen och vi måste vara betydligt försiktigare i återbäringsstilldelningen så att garantinivåerna alltid kan uppfyllas. Denna begränsning i riskutrymme är över tid hämmande för utvecklingen i portföljen och de flesta kunder tjänar på att ändra till Nya Trad. Återbäringsräntan i Gamla Trad var 2 procent under 2015 och avkastningen 0,5 procent. Den mer aktierelaterade förvalt-

med den utjämning som sker över en längre tidshorisont. Pensionssparande bör också ses som ett sätt att jämna ut och förstärka sin inkomst efter pensionering, snarare än en finansiell placering.

Vår ambition är att fortsätta utveckla och stärka upp kapitalförvaltningen. Året som gick var utifrån våra ambitioner inte tillräckligt bra. Samtidigt ska man konstatera att vi har tre helt olika portföljer med olika förutsättningar. Nya Trad håller på att bygga upp och vi behöver en ännu större diversifiering av tillgångsslag för att kunna

möta den volatilitet som råder på aktie-
marknaderna – ett arbete som har påbör-
jats. Gamla Trad har ett stort ränteberoende
och här är vår ambition att framöver kunna
allokera något mer i högre avkastande till-
gångsslag. Nya Världen är till sin konstruk-
tion väldigt aktieinriktad med en statisk
fördelning över olika marknader och under
ett år som 2015 med varierande utveckling
kan portföljen få en mindre gynnsam
utveckling. I ett längre perspektiv är vår
ambition att erbjuda Nya Världen-spararna
bättre alternativ.

Solvens II-regelverket

Det gemensamma EU-regelverket Sol-
vens II, med skärpta krav på att styra för-
säkringsbolagen och dess risker, rapporte-
ring, offentliggörande av information samt
kapitalkrav, trädde i kraft i januari 2016.
Det har för hela branschen varit ett omfat-
tande och tidskrävande arbete och som
krävt stora investeringar. Vi har under
2015 arbetat intensivt med att färdigställa
den interna modell som vi valt att styra vår
verksamhet på istället för den standard-
modell som annars ska användas. Vår
interna modell ska på ett rättvist sätt
spegla våra risker och det kapitalkrav som
därmed ska gälla, vilket gör att styrningen
av verksamheten blir relevant och effektiv.
Vår ansökan håller i skrivande stund på att
bedömas av Finansinspektionen och vi
räknar med ett besked under våren 2016.

Stockholm i februari 2016

JÖRGEN SVENSSON

Vd Länsförsäkringar Liv

**Nya Trad är en modern
garantiprodukt som
över tid är bra för
våra kunder och med
en balanserad risk.**

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), organisationsnummer 516401-6627, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2015.

Ägarförhållande och koncernens struktur

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), nedan kallat Länsförsäkringar Liv, är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB (organisationsnummer 556549-7020), som i sin tur ägs av 23 länsförsäkringsbolag tillsammans med 16 socken- och häradsbolag.

Verksamheten drivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att resultatet inte delas ut till ägaren utan stannar hos kunderna. Bolaget konsolideras inte in i Länsförsäkringar AB-koncernen. Länsförsäkringar Liv-koncernen omfattar moderbolaget Länsförsäkringar Liv och ett antal fastighetsförvaltande dotterbolag.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar Liv har tillstånd för liv- och sjukförsäkringsrörelse samt skadeförsäkringsrörelse i form av direkt sjuk- och olycksfallsförsäkring. Produkterna inom riskaffären innehåller livsskydd, ålderspension, efterlevandeskydd, sjuk- och olycksfallsskydd samt sjukkapital.

Länsförsäkringar Liv bedriver traditionell livförsäkring fördelat på fyra bestånd, Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. I traditionell livförsäkring placeras kundernas kapital normalt i räntebärande värdepapper, aktier samt fastigheter och alternativa investeringar. Gamla Trad, där främsta fokus är att långsiktigt leva upp till relativt sett höga garantivåer, består av en försiktig placeringsportfölj med cirka 85 procent i räntebärande tillgångar. I Nya Trad som har lägre garanterad ränta kan placeringsportföljen vara mer flexibel. Aktieexponeringen var 40 procent och andelen räntebärande till-

gångar var 47 procent i slutet av året. I Nya Världen utgörs placeringarna normalt av 30 procent räntebärande värdepapper och 70 procent aktier.

Finansiella marknader

2015 var ett år mer med stora rörelser på de finansiella marknaderna. Början av året bjöd på fortsatta uppgångar på börserna men i april började en större osäkerhet sätta sitt avtryck.

Den globala tillväxten blev något lägre än vad som väntades vid inledningen av året, men utvecklingen fortsatte ändå åt rätt håll. Den amerikanska ekonomin utvecklades i god takt och arbetsmarknaden fortsatte att stärkas. Denna utveckling fick den amerikanska centralbanken att höja räntan mot slutet av året, den första räntehöjningen sedan 2006.

Europas ekonomi har fortsatt sin återhämtning under året, delvis till följd av mycket expansiva åtgärder från den europeiska centralbanken. De stödåtgärder som centralbanken implementerade i början av året fick långa räntor att nå historiskt låga nivåer under våren. Rörelserna därefter har varit stora som en följd av stundvis stor oro för den globala ekonomin, främst drivet av oro kring den kinesiska ekonomin, men också spekulationer kring om och när räntehöjningar från den amerikanska centralbanken skulle komma. Oron för den globala ekonomin har även satt sitt avtryck på mer riskfyllda tillgångar där börserna överlag uppvisat stora rörelser. I svenska kronor mätt har den japanska börsen utvecklats starkast under året. Sverige, USA och Europa uppvisar positiv avkastning medan tillväxtmarknaderna har backat. Långa räntor har stigit något sedan botten i april men är

fortsatt låga medan en ökad oro har fått kreditspreadar att gå isär.

Den svenska ekonomin har utvecklats i mycket god takt. Inflationen är dock fortfarande mycket låg vilket har resulterat i en mycket ovanlig situation med negativ styrränta och hög tillväxt.

Låga räntor och hög osäkerhet på kapitalmarknaderna innebär en utmanande miljö för en investerare med långsiktiga åtaganden så som Länsförsäkringar Liv.

Väsentliga händelser under året

Det låga ränteläget har inneburit ett fortsatt behov av solvensstärkande åtgärder för Länsförsäkringar Liv. Bolagets situation har förbättrats vad gäller nyckeltal och balansräkningens styrka men bolaget är fortsatt känsligt för kraftiga negativa scenarier. Under 2015 har bolaget fortsatt arbetet med åtgärder för att stärka balansräkningen och nyckeltalen. Villkorsändringar till Nya Trad har varit en viktig del i detta arbete. Totalt har erbjudandet om Nya Trad nått ut till kunder med ett sammanlagt försäkringskapital om 35 mdr där kunder med sammanlagt 12 mdr villkorsändrat sina försäkringar till Nya Trad, varav 5 mdr under 2015. Den positiva solvenseffekten av Nya Trad var totalt 5,2 mdr. Förvaltad kapital per årsskiftet för Nya Trad uppgick till 15 mdr.

För att ytterligare stärka bolaget och minska riskerna har Länsförsäkringar Liv under 2015 utrett ett återförsäkringsprogram för reducering av bolagets långlevnadsrisker. Återförsäkringsprogrammet för långlevnadsrisker är mer omfattande än tidigare återförsäkringsprogram och beräknas, om det genomförs, framför allt ge positiva effekter på kapitalkravet under Solvens II, från och med slutet av 2016.

Som en del i förberedelserna inför det kommande regelverket, Solvens II, har Länsförsäkringar Liv ansökt hos Finansinspektionen om att få använda bolagets partiella interna modell för beräkning av kapitalkrav. Bolagets partiella interna modell bedöms bättre spegla de risker och behov av solvenskapital bolaget har jämfört med vad som följer av regelverkets standardformel.

Solvens II – Riskbaserade verksamhetsregler från år 2016

Länsförsäkringar Liv har arbetat en längre tid med förberedelserna för Solvens II. Arbetet har i första hand inriktats på att säkerställa efterlevnad av regelverket men har även utförts med avseende på att skapa så stor affärs- och kundnytta som möjligt. Nya former för styrning, hantering och kontroll av risker samt allokering av kapital har bidragit till att effektivisera arbetsprocesser och att skapa bättre beräkningsverktyg för avvägningar mellan riskbegränsning och möjligheter till avkastning.

Länsförsäkringar Liv har under året tillsammans med övriga försäkringsbolag i Länsförsäkringar AB-koncernen ansökt till Finansinspektionen om att få använda en partiell intern modell för beräkning och rapportering av solvenskapitalkrav. I den partiellt interna modellen beräknas marknadsriskerna efter interna parametrar. Därigenom ska Länsförsäkringar Liv kunna arbeta med mått på kapitalbehov som stämmer bättre med de egna riskerna i företaget än vad som följer av regelverkets standardformel. Bolaget bedömer att kapitalkravet blir något lägre enligt partiellt intern modell. Kapitalet bedöms vid ingången av 2016 med marginal överstiga

kapitalkraven beräknat med såväl standardformeln som med den partiellt interna modellen.

Resultat och ekonomisk ställning

Resultatet i Länsförsäkringar Liv-koncernen uppgick till 5 089 (1 903) Mkr. Resultatet förklaras av det positiva bidraget från villkorsändringar till Nya Trad, kapitalförvaltningens aktiva bidrag samt ett positivt risk- och administrationsresultat. Ändrade antaganden för beräkning av försäkringstekniska avsättningar har också bidragit till resultatet.

Långa marknadsräntor varierade kraftigt under 2015 och steg totalt sett något under året. Räntan har normalt sätt en stor påverkan på bolagets resultat i och med att de försäkringstekniska skulderna diskonteras med marknadsräntan. Bolaget har dock valt en strategi vilken till stor del skyddar resultatet mot ränteförändringar genom att matcha skulder mot tillgångar. Ökade försäkringstekniska skulder beroende på generella räntenedgångar motverkas genom stigande värde på placerings-tillgångarna. Bolagets strategi, att matcha cirka 75 procent av skulden enligt Solvens I, har i och med stigande räntor resulterat i ett positivt bidrag till resultatet.

Införandet av Nya Trad har påverkat resultatet positivt. Villkorsändringar till Nya Trad innebär bland annat att de garanterade åtaganden minskar vilket i sin tur påverkar skulden och resultatet positivt.

Kapitalavkastningen netto i resultaträkningen var 373 (12 023) Mkr. Totalavkastningen i Länsförsäkringar Livs bestånd Gamla Trad uppgick till 0,5 (11,3) procent. Totalavkastningen i Nya Trad uppgick till 1,4 (9,4) procent och i Nya Världen till 0,3 (8,7) procent.

Premieinkomst

Premieinkomsten i Länsförsäkringar Liv uppgick 2015 till 2 113 (2 932) Mkr, en minskning med 28 procent. Sedan nyförsäljningsstoppet infördes har beståndet av försäkringar fortsatt att minska. Utflyttar och slutbetalda försäkringar i kombination med att inga nya försäkringar tillkommer gör att beståndet minskar. För premiedragande försäkringar fortsatte inbetalningarna men när antalet minskar, minskar även premieinkomsten. Ändrade regler för avdragsrätt för privat pensions sparande har inneburit att premier för dessa försäkringar minskat kraftigt under 2015. Engångsbetalningar har i princip upphört sedan nyförsäljningsstoppet infördes.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar uppgick till 5 959 (6 627) Mkr. I beloppet ingår värdet av flyttar från Länsförsäkringar Liv med 1 108 (1 838) Mkr. Av flyttat kapital från Länsförsäkringar Liv gick 664 (1 280) Mkr till Länsförsäkringar Fondliv.

Förändring i försäkringstekniska avsättningar

Den försäkringstekniska avsättningen uppgick till 88 539 (97 172) Mkr vid årsskiftet. Minskningen förklaras av ett negativt kassaflöde där utbetalningar och utflyttar översteg premieinkomsten. Villkorsändringar till Nya Trad samt ändrade antagande för beräkning av försäkringstekniska avsättningar bidrog även till minskningen.

Kapitalförvaltning

Kapitalavkastningen netto var 373 (12 023) Mkr. Placeringsstillgångarna enligt balansräkningen inklusive villkorad återbäring har under året minskat till 115 354 (121 808) Mkr.

Nya Trad

I Nya Trad erbjuds kunder möjligheten att ändra villkor i sina traditionella försäkringar. De nya villkoren innebär bland annat lägre avgifter och lägre garantier. De lägre garantierna ger ett ökat utrymme för placeringsstillgångar med högre förväntad avkastning. Förändringen i placeringsmixen förväntas ge en högre avkastning och förbättrade möjligheter till framtida värdeökning på sparad kapital.

Under 2015 har Länsförsäkringar Liv fortsatt att erbjuda sina kunder möjligheten att villkorsändra traditionella försäkringar till Nya Trad. Totalt har erbjudandet nått ut till kunder med ett sammanlagt försäkringskapital om 35 mdr, varav 12 mdr villkorsändrats till Nya Trad. Årets positiva solvenseffekt av Nya Trad var 1,9 mdr. Nya Trad hade per årsskiftet ett förvaltad kapital om 15 (8,6) mdr.

Nya Trad har en egen placeringsportfölj. Tack vare ett större riskutrymme än i Gamla Trad består placeringarna till större del av tillgångar med högre förväntad avkastning. Per den sista december 2015 var fördelningen i Nya Trad, 48 procent räntebärande värdepapper, 40 procent aktier, 7 procent alternativa investeringar och 5 procent fastigheter. Avkastningen var för de olika tillgångsslagen: räntebärande värdepapper -0,2 (5,8) procent, aktier 1,9 (10,1) procent, alternativa investeringar 3,0 (6,4) procent och fastigheter 30,0 (41,5) procent. Kapitalavkastningen i Nya Trad uppgick under 2015 till 1,4 (9,4) procent. Den relativt sätt svaga avkastningen i Nya

Trad berodde främst på negativ avkastning inom räntebärande tillgångar och aktier på tillväxtmarknader, men även på att aktieavkastningen i USA/Europa varit låg.

Konsolideringsgraden i Nya Trad uppgick per årsskiftet till 114 (120) procent och återbäringsräntan var 10 procent, i genomsnitt var återbäringsräntan 9,2 procent under 2015.

Gamla Trad

Ett lågt riskutrymme har inneburit att andelen långa räntebärande placeringar varit fortsatt hög i Gamla Trad. Andelen aktier och alternativa investeringar har dock ökat under året. Per den sista december 2015 var fördelningen i Gamla Trad, 85 procent räntebärande värdepapper, 4 procent aktier, 9 procent alternativa investeringar och 2 procent fastigheter. Avkastningen var för de olika tillgångsslagen: Räntebärande värdepapper -1,8 (11,1) procent, aktier 4,1 (21,0) procent, alternativa investeringar 27,9 (6,1) procent och fastigheter 13,6 (2,6) procent. Den goda avkastningen i alternativa investeringar förklaras främst av en kraftig värdeökning i skogsinnehavet. Under 2015 har durationen i ränteportföljen minskat något. Förvaltad kapital i Gamla Trad uppgick till 86,6 (97,6) mdr och avkastningen till 0,5 (11,3) procent.

Konsolideringsgraden i Gamla Trad uppgick per årsskiftet till 120 (120) procent. Återbäringsräntan i Gamla Trad har under hela 2015 varit 2 procent. Den genomsnittliga återbäringsräntan för Gamla Trad de senaste tio åren har varit 3,4 procent.

Nya Världen

Nya Världen är en traditionell försäkring där kunderna är garanterade att få tillbaka minst de premier som betalats in, med avdrag för driftskostnader och avkast-

ningsskatt. I Nya Världen placeras kundernas kapital normalt i cirka 30 procent obligationer och 70 procent aktier fördelat över olika marknader. Förvaltad kapital i Nya Världen uppgick till 11,7 (12,7) mdr.

Avkastningen per december 2015 uppgick till 0,3 (8,7) procent.

Försäkrad Pension

Försäkrad Pension kombinerar möjligheten att tjäna på börsuppgångar med skydd mot börsfall. Sparandet består dels av en obligation som löper under hela spartiden samt av en aktieoption som följer utvecklingen på börserna. Sparandet utvecklas därför olika för olika sparare. Förvaltad kapital i Försäkrad Pension uppgick till 1,6 (1,7) mdr.

Riskaffären

Riskaffären i Länsförsäkringar Liv består av produkter för livskydd, ålderspension, efterlevandeskydd, sjuk- och olycksfalls-skydd samt sjukkapital. Riskaffären är till stor del integrerad med bolagets spar och tjänstepensionsprodukter.

Riskresultatet efter återförsäkring i Länsförsäkringar Liv uppgick till 112 (112) Mkr. I och med försäljningen av Länsförsäkringar Fondliv har i stort sett all nyteckning av riskprodukter övergått till Länsförsäkringar Fondliv. Skadeprocenten har försämrats något och uppgick till 62 (59) procent. Försämringen av skadeprocenten berodde på ett ökat skadefall och därmed ökade reserver.

Risktäckningskapaciteten för att ge kunderna ett bra skydd säkerställs genom eget självbehåll samt ett övergripande återförsäkringsprogram. Återförsäkringsprogrammet utgörs av dels en obligatorisk del där viss kvot av affären återförsäkras automatiskt, dels en frivillig del där höga individuella risker återförsäkras samt ett katastrof-

skydd vid händelse av unik storskada. Andelen riskaffär som återförsäkrats har minskat jämfört med föregående år.

Solvens

Solvens är ett mått som visar bolagets finansiella styrka i förhållande till de garanterade åtagandena till kunderna. I Länsförsäkringar Liv mäts solvensen enligt Solvens I, dels som solvenskvot och dels som solvensgrad. Solvenskvoten mäter förhållandet mellan kapitalbas och erforderlig solvensmarginal medan solvensgrad mäter totala tillgångar i förhållande till bolagets garanterade åtaganden till försäkringstagarna. Länsförsäkringar Liv har sedan början av 2011 arbetat aktivt med åtgärder för att stärka solvensen. Bolaget har följt en av styrelsen beslutad plan för solvensstärkande åtgärder. Planen innehåller ett antal åtgärder för att effektivisera bolagets verksamhet och balansräkning. En stärkt solvens skulle ge bolaget en större flexibilitet och möjlighet till placeringar i tillgångslag med högre förväntad avkastning.

Under 2015 har bolaget följt en strategi där placeringsportföljen i stor utsträckning matchas mot skuldsidan i syfte att skydda bolagets överskott mot fallande räntor. Under året har matchningsgraden minskats något. Mätt enligt det kommande Solvens II regelverket matchar bolaget ungefär 80 procent av skulden. En del i matchningsstrategin under 2015 har varit att generera ett visst överskott vid stigande räntor. Solvens-effekten av strategin var svagt positiv. Under året har svängningarna på räntemarknaden varit stora men den totala förändringen från årsskiftet har varit relativt liten. Under året har Nya Trad varit den aktivitet som bidragit mest till att stärka solvensen. Nya Trad för-

bättrar solvensen genom att försäkringarna efter villkorsändring får lägre garantier och därmed minskar behovet av reserveringar i bolagets balansräkning.

Solvenskvoten uppgick per den 31 december 2015 till 5,6 (4,2) och solvensgraden till 128 (122) procent.

Skuldtäckning

Skuldtäckningsgraden uppgick för privat försäkring till 123 (117) procent och för tjänstepensioner till 123 (117) procent.

Femårsöversikt

Femårsöversikten återfinns på sidan 11.

Risker och riskhantering

Ett av de viktigaste målen för Länsförsäkringar Liv är att säkerställa att bolaget med marginal kan infria sina garanterade åtaganden till kunderna. Detta gäller i synnerhet Gamla Trad där garantierna är relativt höga. De historiskt låga räntorna ställer extra höga krav på bolagets riskhantering. Styrningen av risktagandet är därför en integrerad del i verksamhetsstyrningen och har som mål att en betryggande avvägning nås mellan risknivå och förutsättningar för avkastning. Bolaget arbetar även med framåtblickande analys för att säkerställa kapitaliseringen på sikt.

Länsförsäkringar Liv är exponerat mot främst marknadsrisker och livförsäkringsrisker. Bland marknadsriskerna är aktierisk, kreditrisk (spreadrisk) och ränterisk de risker som medför störst kapitalkrav och marknadsriskerna begränsas genom limiter för kapitalkraven från placeringsverksamheten. Verksamheten kännetecknas av en låg riskprofil och Länsförsäkringar Liv uppfyller legala och tillsynsbaserade kapitalkrav med marginal.

Länsförsäkringar Liv har sedan 2014 tillämpat riskhantering enligt EIOPA:s riktlinjer om förberedelser för Solvens II och bolaget ligger långt framme i förberedelserna och står väl rustat för de nya kraven.

Se vidare not 2 Risker och riskhantering.

Medarbetare

Medarbetarskap och ledarskap och prestation

Engagerade medarbetare och ett starkt ledarskap är viktiga förutsättningar för att uppnå goda resultat. Länsförsäkringar Liv arbetar tillsammans med övriga bolagen inom Länsförsäkringar AB-koncernen enligt en gemensam modell för prestationsstyrning.

En ny medarbetarprofil har införts i verksamheten under 2015. Medarbetarskap i Länsförsäkringar Liv innebär bland annat att varje medarbetare tar ansvar för sin egen utveckling vad gäller prestation, kompetens och hälsa, i medarbetarskapet ingår även att aktivt driva verksamhetsförbättringar. Utgångspunkten är företagets värderingar samt medarbetar- och ledarprofilen.

Nöjd medarbetarindex (NMI), ligger på samma höga nivå som i fjol. Faktorer som påverkar NMI är bland annat bra arbetsklimat, upplevelsen av respekt i arbetsgrupper, information från närmaste chef och hög kännedom om företagets övergripande mål. Målet är också att öka medarbetarnas engagemang.

Hälsa och arbetsmiljö

I personalpolicyn beskrivs ledarskapsansvaret inom arbetsmiljö- och hälsofrågor. Riskbedömning sker inför alla organisatoriska förändringar i verksamheten och är ett uttalat chefsansvar. Alla medarbetarna har en sjukvårdsförsäkring, som ger snabb

tillgång till privat vård. I försäkringen ingår sjukvårdsrådgivning, personligt samtalstöd samt förebyggande hälsotjänster. En tydlig rehabiliteringsprocess finns implementerad i verksamheten.

Inom Länsförsäkringar finns ett generöst subventionerat friskvårdserbjudande i egen anläggning med motionspass, konditions- och styrketräning, möjligheter till massage och motion en timme i veckan på arbetstid. Avtal med Företagshälsovården finns för hälsokontroller samt arbetsrelaterade sjukdomar som stresssymptom eller ergonomiska besvär.

Jämställdhet och mångfald

En jämn fördelning mellan män och kvinnor eftersträvas på chefsbefattningar inom samtliga nivåer i bolaget. Mätningar utförs regelbundet för att mäta hur medarbetare uppfattar jämställdheten inom bolaget, mätningen 2015 visade på en förbättring av hur jämställd arbetsplatsen uppfattas. En kartläggning har genomförts under året för att identifiera obalans mellan könen i arbetsgrupper, inom bolaget har inga obalanser vilka kräver åtgärder identifierats. Kvalitets-säkring av lönenivån för män och kvinnor i lika befattningar på samtliga nivåer har genomförts under året och en lönekartläggning enligt lag sker var tredje år. Ett aktivt arbete sker i nyrekrytering för att öka den etniska mångfalden. Inga diskrimineringsärenden rapporterades under 2015.

Personal, löner och ersättningar

Upplysningar om medelantal anställda och löner och ersättningar samt uppgifter om lön och andra ersättningar till företagsledningen lämnas i not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshava-

res ersättningar. Styrelsen i Länsförsäkringar Liv har i enlighet med Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar fastställt en ersättningspolicy. En redogörelse för företagets ersättningar avses att publiceras på bolagets hemsida i samband med att årsredovisningen fastställs.

Hållbarhet

Länsförsäkringar Liv arbetar aktivt med hållbarhet inom flera områden. Under 2015 har områdena miljö och ansvarsfulla investeringar varit i fokus.

Miljö

Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar AB-koncernen arbetar med miljö-hänsyn i hela verksamheten genom att minska miljöpåverkan från verksamheten och att miljöanpassa erbjudandet. Miljöledningssystemet är certifierat enligt ISO 14001 för att miljöarbetet ska drivas på ett strukturerat och uthålligt sätt och samtliga länsförsäkringsbolag är också certifierade enligt ISO 14001.

Länsförsäkringar Liv tar ansvar för den negativa påverkan på miljön, som uppstår på grund av verksamhet, i enlighet med företagets miljöpolicy. Tjänsteresor ger bland annat utsläpp av växthusgasen koldioxid. För att minimera miljöpåverkan från tjänsteresorna styrs resorna i stor utsträckning till tåg enligt de reseriktlinjer som finns i tjänsteresepolicyn. Teknisk utrustning möjliggör möten via telefon, video och i digitala kanaler som minskar resandet. De tjänstebilar som finns uppfyller miljöbilsdefinitionen i tjänstebilspoli-

cyn. För att stimulera övergången till fordon som drivs med icke fossila bränslen har företaget också laddningsstationer för elbilar. Möjligheten att låna cyklar och SL-kort för resor under dagen ger också incitament att resa mer miljövänligt.

Utvecklingen av digitala tjänster ger stora möjligheter till att minska pappersutskicken till kund och samtidigt höja service och kvalitet i informationen. Utöver att det minskar miljöpåverkan från papperstillverkningen och transporten av utskicken så blir informationen mer lättillgänglig för kunden. I slutet av 2015 lanserades länsförsäkringsgruppens digitala målbild som är att utforma marknadens bästa och mest uppskattade digitala tjänster för bank, försäkring, pension och fastighetsförmedling. Det personliga kundmötet är och ska fortsatt vara prioriterat när kunden behöver det.

Som ett led i att hela tiden förbättra miljöprestandan och att minska elförbrukningen har analys genomförts för att se när IT-arbetsplatsen används och hur mycket el som går åt. Resultatet av analysen visade på en låg energiförbrukning.

En viktig funktion som har stor inverkan på miljön är inköp av produkter och tjänster. Enligt inköspolicyn och uppförandekod för leverantörer ska inköp innebära en så liten miljöpåverkan som möjligt. Ett kontinuerligt arbete sker för att utveckla miljökraven för alla kategorier av inköp och upphandlingar.

Ansvarsfulla investeringar

Länsförsäkringar Livs investeringar följer Länsförsäkringars etiska riktlinjer som baseras på internationella konventioner inom områdena miljö, mänskliga rättighe-

ter, barnarbete, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen. Enligt Länsförsäkringar Livs ägarpolicy görs inga direktinvesteringar i företag som bedriver verksamhet med kontroversiella vapen så som klustervapen, landminor och kärnvapen. I slutet av 2014 skrev Länsförsäkringar AB under FNs principer för ansvarsfulla investeringar. Alla investeringar i aktier och kreditobligationer genomlysas med hjälp av en extern konsult för att identifiera bolag som begår kränkning mot internationella konventioner. Vid kränkning mot riktlinjerna finns främst två alternativ, avyttra tillgången eller påverka genom påtryckningar och dialog. Länsförsäkringar Liv använder i första hand dialog och påtryckningar för att få bolag att agera ansvarsfullt.

I slutet av 2015 skrev Länsförsäkringar AB under det internationella initiativet Montreal Pledge där investerare världen över förbinder sig att mäta och redovisa koldioxidavtryck för sina investeringar. I slutet av 2015 redovisades Länsförsäkringars koldioxidavtryck på de egna aktiefonderna och en ny mätning kommer genomföras under 2016. Ett arbete har inletts med att identifiera hur investeringarnas koldioxidavtryck kan minskas. Länsförsäkringar AB stödjer Carbon Disclosure Project (CDP) som samlar miljöinformation från bolag som sedan används av investerare för finansiella analyser.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Återbäringsrätten i Nya Trad har per den 1 februari 2016 justerats från 10 procent till 6 procent. Sänkningen är en anpassning till läget på de finansiella marknaderna.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Länsförsäkringar Livs prioriterade arbete med att stärka balansräkningen och förbättra nyckeltalen har varit framgångsrikt. Bolagets situation har förbättrats vad gäller nyckeltal och balansräkningens styrka. Solvensgraden har stärkts från 111 till 128 procent sedan hösten 2011. Situationen är dock fortsatt sådan att bolaget är känsligt för negativa scenarier. Under 2016 kommer arbetet med åtgärder för att stärka bolagets balansräkning och nyckeltal att fortsätta. Villkorsändringar till Nya Trad kommer att vara en viktig del i detta arbete.

Som ytterligare en aktivitet för att stärka bolaget och minska riskerna kommer Länsförsäkringar Liv under 2016 att fortsätta utredningen kring möjligheterna för ett återförsäkringsprogram för reduktion av bolagets långlevnadsrisker. Återförsäkringsprogrammet för långlevnadsrisker beräknas bli mer omfattande än tidigare återförsäkringsprogram och om det genomförs bidra med positiva effekter på kapitalkravet under Solvens II.

Länsförsäkringar Liv har under 2015 ansökt om att få använda en partiellt intern modell för rapportering av solvenskapitalkravet under Solvens II. Bolaget räknar med att få ett besked från Finansinspektionen under första halvåret om den interna modellen kan få användas för beräkning och rapportering av kapitalkrav under Solvens II.

Förslag till vinstdisposition

Förslag till dispositioner enligt nedan samt fastställande av resultaträkningen och balansräkningen i koncernen och moderbolaget avses att läggas fram vid årsstämman i maj 2016.

Koncernen

Koncernens totala egna kapital uppgick vid årsskiftet till 21 402 Mkr. Någon avsättning till bundna reserver i dotterbolagen föreslås ej.

Moderbolaget

Den för år 2015 redovisade vinsten uppgår till 5 143 288 768 kronor.

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att årets resultat disponeras enligt följande, kronor:

Årets resultat	5 143 288 768
Summa	5 143 288 768

Av ovanstående netto föreslås uttag ur (–) respektive avsättning till (+) konsolideringsfonden med följande fördelning, kronor.

Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	2 350 578 371
Tjänsteanknuten sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring	112 823 482
Individuell traditionell livförsäkring	2 714 572 672
Uppsägbar sjuk- och olycksfallsförsäkring samt premiebefrielseförsäkring	–32 797 649
Uppsägbar gruppolycksfall	773 998
Gruppliv och tjänstegruppiv	–2 662 106
Summa	5 143 288 768

TOTALAVKASTNINGSTABELL

Placeringsstillgångar i Gamla Trad, Mkr	Total- avkastning, %	Marknadsvärde 2015-12-31		Marknadsvärde 2014-12-31	
			%		%
Räntebärande	-1,8	74 078	85,5	88 145	90,3
Aktier	4,1	3 350	3,9	1 777	1,8
Alternativa investeringar ¹⁾	27,9	7 597	8,8	6 204	6,4
Fastigheter	13,6	1 611	1,9	1 446	1,5
Totalt	0,5	86 636	100	97 572	100

Placeringsstillgångar i Nya Trad, Mkr	Total- avkastning, %	Marknadsvärde 2015-12-31		Marknadsvärde 2014-12-31	
			%		%
Räntebärande	-0,2	7 149	47,6	4 965	57,8
Aktier	1,9	5 999	40,0	2 588	30,1
Alternativa investeringar ¹⁾	3,0	1 129	7,5	580	6,8
Fastigheter	30,0	727	4,8	458	5,3
Totalt	1,4	15 004	100	8 591	100

Placeringsstillgångar i Nya Världen, Mkr	Total- avkastning, % ²⁾	Marknadsvärde 2015-12-31		Marknadsvärde 2014-12-31	
			%		%
Räntebärande	0,8	3 630	30,9	3 336	26,3
Aktier	1,8	8 107	69,1	9 367	73,7
Totalt	0,3	11 737		12 703	100
Summa		113 377		118 866	

¹⁾ Värderingen per den 31 december för alternativa investeringar bygger på senast kända information från fondförvaltarna.

²⁾ Totalavkastningen baseras på portföljens Net Asset Value (NAV) medan avkastningen per tillgångsslag är beräknad med utgångspunkt i respektive marknads stängningskurser.

AVSTÄMNING TOTALAVKASTNINGSTABELL MOT BALANSRÄKNING

	2015-12-31	2014-12-31
Aktier och andelar i koncernföretag	411	671
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 953	4 483
Aktier och andelar i intresseföretag	220	225
Aktier och andelar	16 543	12 348
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	80 812	90 535
Lån med säkerhet i fast egendom	1 793	1 805
Derivat	4 819	5 517
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	767
Summa placeringstillgångar	110 169	116 351
Tillgångar för villkorad återbäring	4 959	5 837
Likvida medel	3 844	3 864
Upplupna ränte- och hyresintäkter	762	938
Derivat, skulder	-3 216	-5 142
Summa	116 518	121 848
Justeringar		
Aktier och andelar i koncern och intresseföretag samt lån till koncernföretag	-1 285	-1 689
Marknadsvärde fastigheter	1 508	1 318
Ej medtagna likvida medel i TAT	-1 510	-890
Försäkrad pension	-1 593	-1 667
Övrigt	-261	-54
Summa	113 377	118 866

Femårsöversikt

	2015	2014	2013	2012	2011
Resultatmätt koncernen, Mkr					
Premieinkomst, för egen räkning	1 919	2 639	3 388	4 319	6 514
Kapitalavkastning, netto	373	12 023	-1 744	7 659	4 530
Försäkringsersättningar	-5 959	-6 627	-7 645	-7 491	-5 432
Utbetald och tillgodoförd återbäring	-1 222	-1 475	-1 888	-1 891	-1 669
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	5 388	2 248	5 495	5 447	-12 226
Årets resultat	5 089	1 903	5 174	4 872	-13 063
Ekonomisk ställning, Mkr					
Placeringsstillgångar värderade till verkligt värde, koncernen	110 395	115 971	106 777	121 964	113 920
Försäkringstekniska avsättningar, netto i koncernen	88 539	97 172	91 585	104 942	106 913
Konsolideringskapital, moderbolaget	21 503	17 651	17 226	13 970	10 981
Varav övertvärden i koncern- och intresseföretag	334	341	395	412	483
Varav uppskjuten skatt	-	-	-	-	7
Kollektivt konsolideringskapital, moderbolaget	15 471	16 895	6 309	10 325	8 772
Kapitalbas, moderbolaget	21 169	17 310	16 831	13 558	10 498
Erforderlig solvensmarginal, moderbolaget	3 872	4 214	3 991	4 527	4 580
Kapitalbas, försäkringsgrupp ³⁾	9 437	7 619	-	-	-
Erforderlig solvensmarginal, försäkringsgrupp ³⁾	6 072	6 293	-	-	-
Nyckeltal för moderbolaget, procent om ej annat anges					
Förvaltningskostnadsprocent	0,4	0,4	0,3	0,3	0,6
Direktavkastning	1,8	1,5	2,7	4,8	7,7
Totalavkastning, Gamla Trad	0,5	11,3	-3,0	6,1	6,5
Totalavkastning, Nya Världen ¹⁾	0,3	8,7	13,5	12,2	-3,8
Totalavkastning, Nya Trad	1,4	9,4	4,3	-	-
Kollektiv konsolideringsgrad, Gamla Trad	120	120	107	111	109
Kollektiv konsolideringsgrad, Nya Trad	114	120	115	-	-
Solvensgrad ²⁾	128	122	118 (123)	113 (116)	111 (114)
Solvensknot, ggr	5,6	4,2	4,3	3,1	2,4
Återbäringsränta före skatt och kostnader, Gamla Trad	2,0	1,0	0,2	0,0	4,0
Återbäringsränta efter skatt i genomsnitt, Gamla Trad					
Kapitalförsäkringar (skattesats 30%)	1,73	0,37	-0,28	-0,50	3,25
Pensionsförsäkringar (skattesats 15%)	1,76	0,70	-0,06	-0,39	3,59
Återbäringsränta före skatt och kostnader, Nya Trad	9,17	6,6	5,0	-	-
Återbäringsränta efter skatt i genomsnitt, Nya Trad					
Pensionsförsäkringar (skattesats 15%)	8,93	6,28	4,77	-	-

¹⁾ Beräkningen av totalavkastning i Nya Värden ändrades från och med 2014, jämförelsetal för 2013 är omräknat. I den nya beräkningsmetoden kommer samtliga poster som kommer kunderna till del med i totalavkastningen.

²⁾ En ny modell för beräkning av solvensgrad infördes i december 2014. Förändringen innebär att villkorad återbäring inte fullt ut räknas med på skuldsidan, en anpassning som bättre speglar skillnaderna i kapitalkrav mellan villkorad återbäring och livavsättning. Omräknade jämförelsetal redovisas inom parentes.

³⁾ Länsförsäkringar Liv ingår i en försäkringsgrupp för Länsförsäkringar AB (publ) tillsammans med Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Fondliv. Anledningen till den nya försäkringsgruppen är en ändring av Försäkringsrörelselag (2010:2043) som trädde i kraft 1 augusti 2013 (Lag (2013:672) om ändring i Försäkringsrörelselagen (2010:2043)), men som genom övergångsregler började gälla 1 januari 2014.

Finansiella rapporter

Resultaträkning	13	Not 19 Aktier och andelar	37
Rapport över totalresultat	13	Not 20 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	38
Resultatanalys	14	Not 21 Derivat	38
Balansräkning	16	Not 22 Tillgångar och avsättningar för villkorad återbäring	38
Rapport över förändringar i eget kapital	18	Not 23 Övriga fordringar	39
Kassaflödesanalys	18	Not 24 Upplupna ränteutgifter	39
Not 1 Redovisningsprinciper	19	Not 25 Förutbetalda anskaffningskostnader	39
Not 2 Risker och riskhantering	26	Not 26 Aktiekapital	39
Not 3 Premieinkomst	32	Not 27 Livförsäkringsavsättning	39
Not 4 Kapitalavkastning per värderingskategori	32	Not 28 Avsättning för oreglerade skador	39
Not 5 Kapitalavkastning, intäkter	32	Not 29 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	40
Not 6 Realiserade vinster på placeringstillgångar	32	Not 30 Skulder avseende direkt försäkring	40
Not 7 Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	32	Not 31 Övriga skulder	40
Not 8 Driftskostnader	33	Not 32 Ställda pantar och eventalförpliktelser	41
Not 9 Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	33	Not 33 Upplysning om kvittning	41
Not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	33	Not 34 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	42
Not 11 Kapitalavkastning, kostnader	35	Not 35 Värderingsmetoder för verkligt värde	44
Not 12 Realiserade förluster på placeringstillgångar	35	Not 36 Återvinningstidpunkter	46
Not 13 Skatter	35	Not 37 Upplysningar om transaktioner med närstående med mera	47
Not 14 Materiella tillgångar	36	Styrelsens undertecknande	50
Not 15 Förvaltningsfastigheter	36	Revisionsberättelse	51
Not 16 Aktier och andelar i koncernföretag	36	Bolagsstyrningsrapport	52
Not 17 Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	37		
Not 18 Aktier och andelar i intresseföretag	37		

Resultaträkning

TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE		Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	Not	2015	2014	2015	2014
Premieinkomst					
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	3	2 113	2 932	2 113	2 932
Premier för avgiven återförsäkring		-194	-293	-194	-293
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring		1 919	2 639	1 919	2 639
Kapitalavkastning, intäkter	4,5	4 865	5 459	5 025	5 648
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	4,6	1 412	10 297	1 236	10 297
Försäkringsersättningar					
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	7	-6 076	-6 702	-6 076	-6 702
Återförsäkrarens andel		109	136	109	136
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-5 967	-6 566	-5 967	-6 566
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring		2	-83	2	-83
Återförsäkrarens andel		6	21	6	21
Summa förändring i avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring		8	-61	8	-61
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring		-5 959	-6 627	-5 959	-6 627
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar efter avgiven återförsäkring					
Livförsäkringsavsättning	27	8 619	-5 501	8 619	-5 501
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk					
Villkorad återbäring		878	137	878	137
Driftskostnader	8, 9, 10	-442	-423	-444	-421
Kapitalavkastning, kostnader	4, 11	-1 372	-3 716	-1 356	-3 853
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	4, 12	-4 532	-17	-4 532	-17
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		5 388	2 248	5 386	2 302
ICKE-TEKNISK REDOVISNING					
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		5 388	2 248	5 386	2 302
Övriga icke-tekniska kostnader		-284	-347	-	-
Resultat före skatt/Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		5 104	1 901	5 386	2 302
Periodiseringsfond		-	-	63	12
Skatt	13	-15	2	-306	-348
ÅRETS RESULTAT		5 089	1 903	5 143	1 966

Rapport över totalresultat

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Årets resultat	5 089	1 903	5 143	1 966
Övrigt totalresultat				
Poster som inte kan omfattas till årets resultat				
Omvärdering av förmånsbestämda planer	-2	-9	-	-
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt	-2	-9	-	-
Årets totalresultat	5 087	1 894	5 143	1 966

Resultatanalys 2015

Mkr	Totalt	Direktförsäkring i Sverige Tjänstepension	
		Avgifts- bestämd försäkring	Sjukförsäkring & premie- befrielse
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	2 113	1 065	378
Premier för avgiven återförsäkring	-194	-23	-105
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring	1 919	1 042	273
Kapitalavkastning, intäkter	5 025	2 599	30
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	1 236	677	-
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-6 076	-2 960	-203
Återförsäkrarens andel	109	14	39
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-5 967	-2 946	-164
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	2	-	-41
Återförsäkrarens andel	6	-	14
Summa förändring i Avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring	8	-	-27
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-5 959	-2 946	-191
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättning	8 619	3 753	1
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Villkorad återbäring	878	636	-
Driftskostnader	-444	-199	-61
Kapitalavkastning, kostnader	-1 356	-699	-
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-4 532	-2 368	0
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	5 386	2 495	53
Periodiseringsfond	63	-	92
Skatt	-306	-144	-32
ÅRETS RESULTAT	5 143	2 351	113
Avvecklingsresultat	432	-	340
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring			
Livförsäkringsavsättningar	86 264	46 710	4
Avsättning för oreglerade skador	2 275	14	1 207
Summa	88 539	46 724	1 211
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär försäkringsrisken			
Villkorad återbäring	4 959	3 428	-
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	481	2	303
Konsolideringsmedel	20 703	5 363	1 440

Resultatanalys 2015, forts.

Mkr	Direktförsäkring i Sverige Övrig livförsäkring			
	Individuell traditionell försäkring	Ouppsägbar sjuk- och olycksfalls- försäkring	Uppsägbar Gruppolycksfall	Gruppliv och Tjänstegruppliv
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	551	96	22	1
Premier för avgiven återförsäkring	-41	-25	-	-
Summa premieinkomst efter avgiven återförsäkring	510	71	22	1
Kapitalavkastning, intäkter	2 371	23	2	0
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	559	-	-	-
Försäkringsersättningar				
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-2 756	-138	-17	-2
Återförsäkrarens andel	27	29	-	-
Summa utbetalda försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-2 729	-109	-17	-2
Förändring i avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring	0	39	4	-
Återförsäkrarens andel	-	-8	-	-
Summa förändring i Avsättning för oreglerade skador efter avgiven återförsäkring	0	31	4	-
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-2 729	-78	-13	-2
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring				
Livförsäkringsavsättning	4 865	0	-	0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk				
Villkorad återbäring	242	-	-	-
Driftskostnader	-142	-31	-11	-0
Kapitalavkastning, kostnader	-657	-	-	-
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-2 164	-	-	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	2 855	-15	0	-1
Periodiseringsfond	-	-27	1	-3
Skatt	-140	9	-0	1
ÅRETS RESULTAT	2 715	-33	1	-3
Avvecklingsresultat	-	92	-	-
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring				
Livförsäkringsavsättningar	39 546	4	-	-
Avsättning för oreglerade skador	57	929	-	68
Summa	39 603	933	-	68
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär försäkringsrisken				
Villkorad återbäring	1 531	-	-	-
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar				
Avsättning för oreglerade skador	4	171	-	-
Konsolideringsmedel	12 917	886	74	23

Balansräkning

TILLGÅNGAR, Mkr	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Materiella tillgångar					
Materiella tillgångar	14	2	2	2	2
Summa materiella tillgångar		2	2	2	2
Placeringstillgångar					
Förvaltningsfastigheter	15	1 295	1 092	–	–
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag					
Aktier och andelar i koncernföretag	16	–	–	411	671
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	17	3 306	3 696	3 953	4 483
Aktier och andelar i intresseföretag	18	209	211	220	225
Andra finansiella placeringstillgångar					
Aktier och andelar	19	16 543	12 348	16 543	12 348
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20	80 812	90 535	80 812	90 535
Lån med säkerhet i fast egendom		1 793	1 805	1 793	1 805
Derivat	21,33	4 819	5 517	4 819	5 517
Övriga finansiella placeringstillgångar		1 618	767	1 618	767
Summa placeringstillgångar		110 395	115 971	110 169	116 351
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken					
Tillgångar för villkorad återbäring	22	4 959	5 837	4 959	5 837
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar					
Avsättning för oreglerade skador		481	476	481	476
Fordringar					
Övriga fordringar	23	1 378	1 574	1 372	1 563
Summa fordringar		1 378	1 574	1 372	1 563
Andra tillgångar					
Aktuell skattefordran		101	64	101	64
Likvida medel		3 844	3 864	3 844	3 864
Summa andra tillgångar		3 945	3 928	3 945	3 928
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränteintäkter	24	762	938	762	938
Förutbetalda anskaffningskostnader	25	195	257	195	257
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		0	0	0	0
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		957	1 195	957	1 195
SUMMA TILLGÅNGAR		122 117	128 983	121 885	129 352

Balansräkning, forts.

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER, Mkr	Not	Koncernen		Moderbolaget	
		2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Eget kapital					
Aktiekapital	26	8	8	8	8
Konsolideringsfond		16 307	15 635	15 560	14 816
Andra fonder					
Årets resultat		5 087	1 894	5 143	1 966
Summa eget kapital		21 402	17 537	20 711	16 790
Obeskattade reserver					
Periodiseringsfond		–	–	458	520
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring					
Livförsäkringsavsättning	27	86 264	94 884	86 264	94 884
Avsättning för oreglerade skador	28	2 275	2 288	2 275	2 288
Summa försäkringstekniska avsättningar		88 539	97 172	88 539	97 172
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken före avgiven återförsäkring					
Villkorad återbäring	22	4 959	5 837	4 959	5 837
Avsättningar för andra risker och kostnader					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	29	27	26	26	25
Uppskjutna skatteskulder	13	102	114	–	–
Övriga avsättningar		8	10	7	10
Summa avsättningar för andra risker och kostnader		137	150	33	35
Depåer från återförsäkrare		481	476	481	476
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring	30	212	174	212	174
Skulder avseende återförsäkring		15	17	15	17
Derivat	21,33	3 216	5 142	3 216	5 142
Övriga skulder	31	2 964	2 270	3 088	2 995
Summa skulder		6 407	7 603	6 531	8 328
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter					
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		192	208	173	194
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		122 117	128 983	121 885	129 352
STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE	32				
För egna skulder ställda säkerheter		114 659	120 495	114 659	120 495
Övriga ställda pantar		8	3	8	3
Ansvarsförbindelser		1	5	26	25
Åtaganden		1 547	1 349	1 547	1 349

Rapport över förändringar i eget kapital

Mkr	Koncernen					Moderbolaget			
	Aktie-kapital	Konsolide-ringsfond	Kapital-andelsfond	Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat	Summa	Aktie-kapital	Konsolide-ringsfond	Balanserade vinstmedel inkl. årets resultat	Summa
Ingående eget kapital 2014-01-01	8	11 935	2	5 173	17 118	8	11 055	5 236	16 299
Årets resultat	-	-	-	1 903	1 903	-	-	1 966	1 966
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-9	-9	-	-	-	-
Årets totalresultat	-	-	-	1 894	1 894	-	-	1 966	1 966
Vinstdisposition	-	5 173	-	-5 173	-	-	5 236	-5 236	-
Överföring kapitalandelsfond	-	2	-2	-	-	-	-	-	-
Utbetald återbäring	-	-1 475	-	-	-1 475	-	-1 475	-	-1 475
Utgående eget kapital 2014-12-31	8	15 635	-	1 894	17 537	8	14 816	1 966	16 790
Ingående eget kapital 2015-01-01	8	15 635	-	1 894	17 537	8	14 816	1 966	16 790
Årets resultat	-	-	-	5 089	5 089	-	-	5 143	5 143
Årets övriga totalresultat	-	-	-	-2	-2	-	-	-	-
Årets totalresultat	-	-	-	5 087	5 087	-	-	5 143	5 143
Vinstdisposition	-	1 894	-	-1 894	-	-	1 966	-1 966	-
Överföring kapitalandelsfond	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Utbetald återbäring	-	-1 222	-	-	-1 222	-	-1 222	-	-1 222
Utgående eget kapital 2015-12-31	8	16 307	-	5 087	21 402	8	15 560	5 143	20 711

Allt eget kapital klassificeras som bundet.

Kassaflödesanalys

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Årets resultat före skatt	5 104	1 901	5 449	2 314
Betald inkomst- och avkastningsskatt	-441	-456	-439	-458
Utbetald återbäring samt pensionskollektivavtal från konsolideringsfond	-1 222	-1 475	-1 222	-1 475
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	-7 982	-5 167	-8 018	-5 821
Summa	-4 541	-5 197	-4 230	-5 440
Förändring av övriga rörelsefordringar och skulder				
Tillgångar	5 317	1 991	5 717	2 046
Skulder	-796	3 423	-1 647	3 438
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-20	217	-160	44
Investeringsverksamheten				
Utlåning till koncern- och intressebolag	-	-	140	173
Investering i materiella tillgångar	-0	-1	-0	-1
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-0	-1	-0	172
Periodens kassaflöde	-20	216	-20	216
Likvida medel vid periodens början	3 864	3 648	3 864	3 648
Förändring i likvida medel	-20	216	-20	216
Likvida medel vid periodens slut	3 844	3 864	3 844	3 864

Med likvida medel avses tillgodohavanden på bankräkningar samt plusgiro, beloppet redovisas i balansräkningen under kassa och bank.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OM KASSAFLÖDEN

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Räntebetalningar	2 827	2 505	2 827	2 503
Ränteutbetalningar	-275	-97	-274	-91
Erhållna utdelningar	248	168	485	435

Såväl räntebetalningar som utdelningar redovisas i den löpande verksamheten.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OM KASSAFLÖDEN

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Specifikation av poster som inte ingår i kassaflödet:				
Förändringar av försäkringstekniska avsättningar	-8 627	5 562	-8 627	5 562
Värdeförändring och resultat av placeringstillgångar	1 467	-10 682	1 488	-11 314
Värdeförändringar i placerings-tillgångar för vilka försäkrings-tagaren bär risk	-878	-137	-878	-137
Övrigt	56	90	-1	68
Summa	-7 982	-5 167	-8 018	-5 821

Noter till de finansiella rapporterna

Belopp i Mkr om inget annat anges.

1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Företagsinformation

Årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ), 516401–6627, avser räkenskapsår 1 januari–31 december 2015. Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) är ett ömsesidigt försäkringsaktiebolag med säte i Stockholm. Adressen är Tegeluddsvägen 11–13, 106 50 Stockholm. Företaget är ett helägt dotterföretag till Länsförsäkringar AB (publ), 556549–7020, med säte i Stockholm. Företaget med dotterföretag konsolideras inte i Länsförsäkringar ABs koncernredovisning då resultatet i sin helhet tillfaller försäkringstagarna.

Länsförsäkringar Liv-koncernen har, utöver livförsäkringsrörelsen, en rörelse som utgör skadeförsäkringsrörelse i form av gruppolycksfallsförsäkring. Då denna endast uppgår till mindre än en procent av den totala rörelsen och därför inte är väsentlig, presenteras koncernens hela rörelse som livförsäkringsrörelse i resultaträkningen. Den del som utgör skadeförsäkringsrörelse redovisas i resultatanalysen under benämningen Upp-sägbar gruppolycksfallsförsäkring. Någon uppdelning av denna gren på tjänstepension har följaktligen ej gjorts.

Normgivning och lag

Koncernredovisningen är upprättad enligt International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) såsom de antagits av EU. Vidare tillämpas Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2008:26 och dess ändringsföreskrifter samt Rådet för finansiell rapporteringens rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner.

Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som anges i avsnittet om Moderföretagets redovisningsprinciper.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen och verkställande direktören den 1 mars 2016. Årsredovisningen fastställs slutligen på årsstämman 2016.

Förutsättningar vid upprättande av moderföretagets och koncernens finansiella rapporter

Moderföretagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna, för både moderföretaget och koncernen, presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp är avrundade till miljoner kronor (Mkr), om inte annat anges. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom större delen av koncernens finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Förvaltningsfastigheter är redovisade till verkligt värde.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna, om inte annat anges.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättandet av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör uppskattningar och bedömningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. Dessa uppskattningar och bedömningar är baserade på tidigare kunskaper och erfarenheter och grundar sig på den information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa

uppskattningar och bedömningar, men för att minska avvikelserna utvärderas uppskattningarna regelbundet.

Ändringar av ovan nämnda uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

Ett område där företagsledningen gör väsentliga bedömningar är vid klassificering av försäkringsavtal. Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkringsavtal. Länsförsäkringar Liv har gjort bedömning av samtliga försäkringsavtal. Storleken på försäkringsrisken har bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka Länsförsäkringar Liv är förpliktigt att erlagga väsentliga ersättningar. Som försäkringsavtal enligt IFRS 4 klassificeras företagets traditionella livförsäkringar och försäkringskomponenten i de finansiella avtalen. Se avsnitt Försäkringsavtal nedan för ytterligare information.

Länsförsäkringar Liv gör bedömningar avseende klassificering av finansiella tillgångar och skulder, baserat på syfte med innehaven. Kategorierna av finansiella tillgångar och skulder finns beskrivna nedan under avsnitt Finansiella tillgångar och skulder, där även företagets bedömda klassificering framgår.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Den mest betydande effekten på de belopp som redovisas i de finansiella rapporterna är de antaganden som används vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna. Vid beräkning av livförsäkringsavsättningen görs antaganden om bland annat diskonteringsränta, dödlighet, sjuklighet och omkostnader. Vid beräkning av avsättning för oreglerade skador görs en aktuariell uppskattning av framtida utgifter för inträffade sjukfall samt för ännu ej anmälda skador. Statistiska metoder används för uppskattning av framtida skadekostnader. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringstekniska avsättningar samt i not 2 där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Vid värdering av finansiella tillgångar för vilka det inte finns något observerbart marknadspris används värderingsmodeller som beskrivs nedan vid redovisningsprinciper för placeringstillgångar. Värderingen bygger på senast kända information vilket normalt innebär kvartalsvis värdering med ett kvartals eftersläpning. Särskild uppföljning görs vid perioder av stor turbulens på den finansiella marknaden.

Vid marknadsvärderingen av förvaltningsfastigheter används kassaflödesanalyser som innehåller ett flertal antaganden och bedömningar. De omfattar parametrar som hyres- och kostnadsutveckling, inflation och diskonteringsränta. En förändring i någon av dessa parametrar på grund av förändring i vakansgrad, marknadsvillkor eller liknade påverkar de beräknade kassaflödena och därmed värdet på fastigheterna. Se redovisningsprinciper för Placeringstillgångar för ytterligare information.

Pensionsavsättningar är aktuariellt beräknade enligt försäkringstekniska riktlinjer och antagande om genomsnittlig årlig pension per åldersgrupp samt sannolikhetsbedömning av utnyttjande av förtida pensionsuttag. Redovisningsprinciper för förmånsbestämda pensionsplaner beskrivs nedan under avsnitt Ersättningar till anställda.

Nya och ändrade redovisningsprinciper

Nya standarder samt förändringar av standarder som har antagits av EU som ska tillämpas från den 1 januari 2015 har inte medfört några väsentliga förändringar på koncernens resultat eller finansiella ställning. Nedan beskrivs vilka ändringar som koncernen tillämpat från och med 1 januari 2015.

IFRIC 21 Avgifter

IFRIC 21 träder i kraft för räkenskapsår som börjar 17 juni 2014 eller senare. Tolkningen är tillämplig på alla avgifter och skatter som inte ligger inom ramen för andra standarder (t.ex. IAS 12 Inkomstskatter). Avgifter enligt IFRIC 21 är avgifter/skatter som statliga eller motsvarande organ påför företag i enlighet med lagar och förordningar. Tolkningen klargör vilken tidpunkt en skuld för sådana avgifter/skatter ska redovisas och anger att en skuld ska redovisas när företaget har ett åtagande att erlägga avgiften till följd av en inträffad händelse. Tolkningen ska tillämpas retroaktivt i enlighet med IAS 8. För Länsförsäkringar Liv-koncernen avses avgift för fastighetsskatt. Förändringen har inte fått någon effekt på koncernens årsredovisning, men däremot en marginell påverkan på koncernens tre första delårsrapporter i och med att balansomslutningen i dessa ökat. Kostnad redovisas i resultaträkningen i takt med att åtagandet att reglera skulden infaller.

IASBs årliga förbättringar av IFRS-standarder för cykeln 2011-2013 IASB:s årliga förbättringar av IFRS-standarder för cykeln 2011-2013 träder i kraft på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2015 eller senare. Förbättringsprojekten innehåller flera mindre ändringar, som påverkar fyra standarder; IFRS 1 Första gången IFRS tillämpas, IFRS 3 Rörelseförvärv, IFRS 13 Värdering till verkligt värde samt IAS 40 Förvaltningsfastigheter. Ändringarna ska tillämpas framåttriktat. De ändringar som är av betydelse för företagets finansiella rapporter är:

- IAS 40 Förvaltningsfastigheter – Ändringen tydliggör förhållande mellan IFRS 3 och IAS 40. IAS 40 skiljer på förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter. IFRS 3 tillämpas för att bedöma om ett förvärv av en förvaltningsfastighet är ett rörelseförvärv. Företaget tillämpar IAS 40 avseende förvaltningsfastigheter, ändringen bedöms inte påverka de finansiella rapporterna.

Nya redovisningsregler som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade redovisningsregler träder i kraft först under kommande räkenskapsår och har inte för tidigt tillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs förväntade effekter som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade redovisningsregler förväntas få på koncernens finansiella rapporter.

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:12) om årsredovisning i försäkringsföretag

Föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 om årsredovisning i försäkringsföretag kommer att ersätta Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag.

I de nya föreskrifterna införs utökade upplysningskrav på den diskontingsränta som företaget använder. Bestämmelserna om nyckeltal har anpassats till de krav och begrepp som gäller i och med genomförandet av Solvens II-direktivet och försäkringsgrenarnas indelning har anpassats till den nationella tillsynsrapporteringen. Reglerna om offentliggörande av redovisningsrelaterade uppgifter om ersättningar och förmåner till ledningen överförs till FFFS 2015:12 från Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar.

Reglerna träder i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas för första gången på årsbokslut, årsredovisningar och koncernredovisningar för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2015 och i delårsrapporter som upprättas för del av sådant räkenskapsår.

Utöver förändrade krav på upplysningar och nyckeltal förväntas inte de nya reglerna innebära någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument samt en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning.

IFRS 9 träder i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare. Tidigare tillämpning är tillåten givet att EU antar standarden. EU förväntas godkänna standarden under första halvåret 2016. Standarden ska tillämpas retroaktivt, med undantag för reglerna om säkringsredovisning som huvudsakligen tillämpas framåttriktat.

Enligt IFRS 9 ska finansiella tillgångar klassificeras i tre olika värderingskategorier, där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, till verkligt värde via övrigt totalresultat eller till verkligt värde via resultatet. Klassificeringen fastställs vid första redovisningstillfället utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar inkonsekvens i redovisningen. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar på instrument som inte innehas för handel i övrigt totalresultat. För finansiella skulder sker inga stora förändringar jämfört med IAS 39, förutom för finansiella skulder som redovisas till verkligt värde enligt Fair value option. För dessa skulder ska den del av värdeförändringen som är hänförlig till egen kreditvärdighet redovisas i övrigt totalresultat, såvida detta inte orsakar inkonsekvens i redovisningen.

Nya principer introduceras för nedskrivning av finansiella tillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde och för skuldinstrument som redovisas till verkligt värde via övrigt totalresultat. Nedskrivningsmodellen kräver redovisning baserat på ett års förväntade förluster redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningen baseras på de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden.

Reglerna för säkringsredovisning innebär bland annat förenklingar av effektivitetstester samt utökning av vad som är tillåtna säkringsinstrument och säkrade poster.

Företagets utvärdering av effekterna av IFRS 9 med avseende på redovisning och värdering är ännu inte avslutad. Företaget innehar inte några finansiella skulder värderade enligt Fair value option och säkringsredovisning tillämpas inte, varvid dessa förändringar inte bedöms ha någon väsentlig påverkan på företagets finansiella rapporter.

IFRS 15 Intäkter från kundkontrakt

IFRS 15 Intäkter från kundkontrakt träder i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2018 eller senare och ersätter då samtliga tidigare utgivna standarder och tolkningar som hanterar intäkter (IAS 11 Entreprenadavtal, IAS 18 Intäkter, IFRIC 13 Kundlojalitetsprogram, IFRIC 15 Avtal om uppförande av fastighet, IFRIC 18 Överföringar av tillgångar från kunder och SIC 31 Intäkter – bytestransaktioner som avser reklam-tjänster). IFRS 15 innehåller en samlad modell för intäktsredovisning avseende kundkontrakt som inte omfattas av andra standarder (till exempel IFRS 4 eller IFRS 9). Utgångspunkten i standarden är avtal om försäljning av en vara eller tjänst mellan två parter. Inledningsvis ska ett kundavtal identifieras, vilket hos säljaren genererar en tillgång (rättigheter, ett löfte om erhållande av ersättning) och en skuld (åtagande, ett löfte om överföring av varor/tjänster). Enligt modellen ska en intäkt redovisas då ett åtagande att leverera utlovade varor eller tjänster till kunden uppfylls. EU förväntas godkänna standarden under första kvartalet 2016.

Företaget har påbörjat en analys av effekterna av IFRS 15 som ännu inte har avslutats. Den initiala bedömningen är dock att huvuddelen av företagets intäkter hänförs till försäkringsavtal, som omfattas av IFRS 4, varför effekten av IFRS 15 på företagets finansiella rapporter ej bedöms vara väsentlig.

IASB:s årliga förbättringar av IFRS-standarder för cykel 2010-2012
IASB:s årliga förbättringar av IFRS-standarder för cykeln 2010-2012 träder i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 februari 2015 eller senare. Förbättringsprojekten innehåller sammanlagt flera mindre ändringar som påverkar sju standarder; IFRS 2 Aktierelaterade ersättningar, IFRS 3 Rörelseförvärv, IFRS 8 Rörelsesegment, IFRS 13 Värdering till verkligt värde, IAS 16 Materiella anläggningstillgångar, IAS 38 Immateriella tillgångar och IAS 24 Upplysningar om närstående. Ändringarna bedöms inte ha någon väsentlig påverkan på företagets finansiella rapporter.

IFRS 16 Leasingavtal

IFRS 16 Leasingavtal utfärdades den 13 januari 2016 och ska ersätta IAS 17 Leasingavtal. Ikraftträdande av ny leasingstandard är 1 januari 2019 och tidigare tillämpning är tillåten givet att IFRS 15 även tillämpas. Standarden är ännu inte antagen av EU.

Den nya standarden innebär för redovisning hos leasetagare att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i balansräkningen. Klassificering i operationella och finansiella leasingavtal ska inte göras. Standarden ger vissa undantag för leasetagarens redovisning för tillgångar till mindre värden och för leasingavtal med en leasingperiod som är 12 månader eller kortare. För leasinggivare bibehålls i princip reglerna i IAS 17 och klassificering i operationell och finansiell leasing ska göras enligt nuvarande leasingstandard. Standarden innehåller mer omfattande upplysningskrav jämfört med nuvarande standard. Bolagets utvärdering av effekterna av IFRS 16 är ännu inte avslutad.

Övriga förändringar av IFRS

IASB har publicerat följande nya eller omarbetade standarder som inte bedöms få någon väsentlig påverkan på företagets finansiella rapporter:

- Förändringar i IAS 1 Utformning av finansiella rapporter
- Förändringar i IAS 16 och IAS 38 Förtydligande avseende acceptabla metoder för avskrivning
- Förändringar i IAS 19 Förmånsbestämda planer, bidrag från anställda
- IASB:s årliga förbättringar av IFRS-standarder för cykeln 2012-2014

Kommande ändringar av IFRS som ännu inte publicerats

Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående kommande nya eller ändrade IFRS förväntas få på koncernens finansiella rapporter.

IFRS 4 Försäkringsavtal – ändring

IASB bedriver just nu ett arbete med en ny version av IFRS 4 Försäkringsavtal som ska ersätta den befintliga standarden. Standarden kommer att eliminera motsägelser och svagheter i den befintliga metodiken genom att tillhandahålla ett principbaserat regelverk för redovisning av försäkringsavtal. Den uppdaterade standarden kommer även att ge nya krav på upplysningar för att öka jämförbarheten mellan olika företag.

Den slutliga standarden förväntas publiceras under 2016. Ändringen förväntas träda i kraft för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2019 eller senare.

Länsförsäkringar Liv har påbörjat ett analysarbete avseende effekterna av den nya standarden.

Koncernredovisning

Koncernen omfattar moderföretaget och de företag där Länsförsäkringar Liv har bestämmande inflytande. Det bestämmande inflytandet definieras som att ha direkt eller indirekt kontroll att kunna påverka ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden i enlighet med IFRS 3. Förvärvsmetoden innebär att förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder värderas till verkligt värde vid anskaffningstidpunkten. Om anskaffningskostnaden är större än nettotillgångarnas verkliga värde redovisas skillnaden som Goodwill. Resultatet från verksamheter som förvärvats eller avyttrats under året tas upp i koncern-

redovisningen från förvärvstidpunkten och till den dag när ett bestämmande inflytandet upphör.

Som intresseföretag redovisas de företag där ägandet utgör ett led i en varaktig förbindelse samt där moderföretaget utövar ett betydande inflytande över styrningen. I koncernens resultaträkning redovisas andelen i intresseföretagens resultat efter skatt. Intresseföretag redovisas i koncernredovisningen enligt kapitalandelsmetoden.

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader samt orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

Närstående

Som närstående juridiska personer räknas Länsförsäkringar AB-koncernens företag, samtliga intresseföretag, Länsförsäkringar Mäklarservice AB och de 23 länsförsäkringsbolagen.

Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. En prislista fastställs i samband med affärsplaneringsprocessen. Totalt sett syftar prissättningen till att, baserat på förbrukning, fördela kostnader inom företagsgruppen. Gemensamma utvecklingsprojekt och service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel. Se not 37 Upplysningar om transaktioner med närstående med mera för ytterligare information.

Omräkning av utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor enligt transaktionsdagens valutakurs. Tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till svenska kronor enligt balansdagens valutakurser. Orealiserade valutakursdifferenser som därigenom uppstår redovisas i resultaträkningen som valutaresultat netto under Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader. De valutaterminer som används för att ekonomiskt säkra valutaexponeringen i balansräkningen värderas till verkligt värde och resultateffekter redovisas dels under Ränteintäkter och dels som Valutareultat.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal i vilka Länsförsäkringar Liv åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att förbinda sig att kompensera försäkringstagaren om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa.

Enligt IFRS 4 Försäkringsavtal indelas försäkringsavtal baserat på nivån av försäkringsrisk mellan försäkringsavtal och övriga än försäkringsavtal. Försäkringsprodukter som inte innebär tillräckligt betydande försäkringsrisk ska klassificeras som övriga än försäkringsavtal. Storleken på försäkringsrisken har bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka Länsförsäkringar Liv är förpliktigt att erlagga väsentliga ersättningar. Som försäkringsavtal klassificeras företagets traditionella livförsäkringar och försäkringskomponenten i de finansiella avtalen. Försäkringsprodukter som inte innebär tillräckligt betydande försäkringsrisk klassificeras som övriga än försäkringsavtal.

Avtal med diskretionär del

Traditionella livförsäkringar inom Länsförsäkringar Liv utgör avtal med diskretionär del. Det innebär att försäkringstagarna har ett preliminärt fördelat överskott. Det preliminärt fördelade överskottet är dock inte garanterat. Dessa avtal redovisas därför enligt principerna för försäkringsavtal. De preliminärt fördelade överskotten redovisas som eget kapital.

Premieinkomst

Premier för försäkringsavtal redovisas som premieinkomst i takt med att inbetald premie tjänas in. Premierna avser direkt livförsäkring samt direkt sjuk- och olycksfallsförsäkring och utgörs av periodiska premier och engångspremier. Som premieinkomst redovisas den totala bruttopre-

mien för direkt försäkring som inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar motsvarar redovisningsperiodens ersättningar till försäkringstagare samt annullationer, återköp och utflyttar. Ersättningarna redovisas genom att garanterad del kostnadsförs och återbäringsdelen minskar eget kapital. Även kostnader för skadereglering ingår i utbetalda försäkringsersättningar.

Kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter och kostnader
I kapitalavkastningen ingår hyresintäkter, ränteutgifter och räntekostnader samt valutakursvinster och valutakursförluster på placeringstillgångar, derivat samt likvida medel. Erhållna utdelningar, eventuella nedskrivningar av finansiella tillgångar, driftskostnader för förvaltningsfastigheter samt externa kostnader för kapitalförvaltningen ingår i kapitalavkastningen. I kapitalavkastningen ingår även realiserade resultat på placeringstillgångar och derivat. Realiserat resultat beräknas som skillnaden mellan erhållen köpeskilling och tillgångens anskaffningsvärde.

Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar
Orealiserade resultat på placeringstillgångar och derivat ingår i posterna Orealiserade vinster samt Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Orealiserade resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Vid försäljning återförs ackumulerade orealiserade värdeförändringar som orealiserat resultat.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna anskaffning, administration, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring samt förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader. Driftskostnader för skadereglering redovisas under Utbetalda försäkringsersättningar. Driftskostnader för finansförvaltning redovisas under Kapitalavkastning, kostnader. Driftskostnader för fastighetsförvaltning redovisas som direkta kostnader för fastigheter, som ingår i Kapitalavkastning, kostnader.

Leasing

Länsförsäkringar Liv hyr inventarier av moderföretaget Länsförsäkringar AB. Avtalen är av begränsad omfattning och redovisas i sin helhet som operationell leasing. Hyreskostnaderna redovisas linjärt över leasingperioden.

Skatt

Avkastningsskatt
Avkastningsskatt är inte en skatt på försäkringsföretagets resultat, utan betalas av företaget för försäkringstagarnas räkning. Skatteobjektet utgörs av värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. I koncernen redovisas den avkastningsskatt som hänförs till perioden i resultaträkningen som en övrig icke-teknisk kostnad. I moderföretaget redovisas avkastningsskatten som skatt i resultaträkningen.

Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, samt eventuella justeringar av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga

värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader beaktas inte för skillnad som uppkommit vid första redovisningen av goodwill och inte heller vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller temporära skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baseras sig på hur underliggande tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer Länsförsäkringar Liv till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar med tillägg för eventuella uppskrivningar.

Det redovisade värdet för en materiell tillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering, avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning, utrangering eller avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Denna skillnad redovisas som övriga icke-tekniska intäkter eller kostnader.

Avskrivning sker linjärt över tillgångarnas förväntade nyttjandeperiod med start då tillgången är tillgänglig för användning. Avskrivningarna redovisas som driftskostnader i resultaträkningen. Nyttjandeperioden är fem år för bilar. Avskrivningsmetoden, tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Placeringstillgångar

Förvaltningsfastigheter

Koncernen innehar byggnader och mark i syfte att generera hyresinkomster och värdestegring, innehavet klassificeras därför som förvaltningsfastigheter. Fastigheterna redovisas löpande till verkligt värde enligt omvärderingsmetoden och värdering sker av en extern värderingsman genom användning av både ortspriser och kassaflöden, värderingen sker halvårsvis. Eftersom fastigheterna redovisas och värderas till verkligt värde görs ingen avskrivning på dessa. Förändringar i verkligt värde på fastigheterna redovisas i resultaträkningen som orealiserade vinster respektive förluster på placeringstillgångar.

Finansiella tillgångar och skulder

Redovisning i och borttagande från balansräkningen
En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när företaget blir part till avtalet enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller företaget förlorar kontrollen över tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks.

Affärstransaktioner på penning-, obligations- och aktiemarknaderna redovisas i balansräkningen per affärsdag vilket är den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergått mellan parterna.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i balansräkning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt när det föreligger en avsikt att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden eller att reglera posterna med ett nettobe-

lopp. Upplysning om kvittningar i balansräkningen lämnas i not 33 Upplysning om kvittning.

Klassificering och värdering

Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningstillfället utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades och de valmöjligheter som finns i IAS 39. IAS 39 föreskriver att alla finansiella instrument värderas till verkligt värde vid upptagandet i balansräkningen. Efter det första redovisningstillfället avgör klassificeringen hur det finansiella instrumentet värderas. För instrument klassificerade som Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen motsvarar anskaffningsvärde verkligt värde utan tillägg för transaktionskostnader. Värdering av finansiella instrument sker löpande till verkligt värde, anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde beroende på vilken kategori instrumentet tillhör.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen Denna kategori består av två undergrupper: Innehav för handelsändamål och Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option. Kategorin Innehav för handelsändamål utgörs av derivat vilka har ett positivt marknadsvärde. I kategorin Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option återfinns tillgångar vilka förvaltas och utvärderas baserat på tillgångarnas verkliga värden. Det verkliga värdet utgör även grunden för intern uppföljning och rapportering till ledande befattningshavare. Efter som förvaltning och utvärdering av dessa tillgångar sker till verkligt värde har företaget valt att klassificera dessa instrument som Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. I balansräkningen utgörs Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option av posterna Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag, Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper, Lån med säkerhet i fast egendom samt Övriga finansiella placeringstillgångar. Förändringar i verkligt värde på dessa tillgångar redovisas i resultaträkningen som Orealiserade vinster respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar utgörs av finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är derivat eller noterade på en aktiv marknad. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde. I balansräkningen utgörs Lånefordringar och kundfordringar av Övriga fordringar, Upplupna ränteintäkter samt Likvida medel.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: Innehav för handelsändamål och Finansiella skulder värderade enligt Fair value option. En finansiell skuld som innehas för handel klassificeras i denna kategori om den förvärvas huvudsakligen i syfte att säljas inom kort. Företaget klassificerar derivat vilka har ett negativt marknadsvärde i kategorin Innehav för handelsändamål. Företaget har inga finansiella skulder i kategorin Finansiella skulder värderade enligt Fair value option.

Andra finansiella skulder

Kategorin Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av Övriga skulder samt Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter. Skulderna i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Metod för bestämning av verkligt värde

Metoder för bestämning av verkligt värde samt vilken nivå i värderingshierarkin som den indata som använts för att ta fram det verkliga värdet härrör ifrån återfinns i not 35 Värderingsmetoder för verkligt värde.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

Den största delen av företagens finansiella instrument värderas till ett verkligt värde genom priser som är noterade på en aktiv marknad. Till pri-

set görs inget tillägg för transaktionskostnader (t.ex. courtage) eller framtida transaktionskostnader vid en eventuell avyttring. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad när transaktioner äger rum med tillräcklig frekvens och volym för att ge fortlöpande prisinformation. Om marknaden för tillgången eller skulden är den mest fördelaktiga marknaden samt om ett företag vid värderingstidpunkten kan genomföra en transaktion med tillgången eller skulden till detta pris på denna marknad klassificeras innehavet som nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument som är noterade på en aktiv marknad och återfinns i nivå 1 i värderingshierarkin för verkligt värde återfinns i balansräkningen som Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag (lån till koncernföretag finns ej noterade på en aktiv marknad och värderas enligt nivå 2), Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper, Derivat samt Övriga finansiella placeringstillgångar.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv används en värderingsteknik för att ta fram det verkliga värdet. Företaget innehar exempelvis OTC-derivat vilka inte handlas på en aktiv marknad. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter medan företagsspecifik information används i så liten utsträckning som möjligt. De instrument där samtliga väsentliga indata som krävs för värdering till verkligt värde är observerbara återfinns i nivå 2 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument vars verkliga värde har fastställts genom att använda en värderingsteknik som bygger på marknadsuppgifter återfinns i balansräkningen som: Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag (emitterade värdepapper finns noterade på aktiv marknad och värderas enligt nivå 1), Aktier och andelar, Lån med säkerhet i fast egendom samt Derivat. I de fall ett eller flera väsentliga indata inte baseras på observerbar marknadsinformation klassificeras det berörda instrumentet i nivå 3 i värderingshierarkin för verkligt värde. Instrument vars verkliga värde inte har kunnat fastställas baserat på observerbar marknadsinformation återfinns i balansräkningen som: Förvaltningsfastigheter, Aktier och andelar samt Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Nedskrivningsprövning för materiella tillgångar samt aktier och andelar i dotter- och intresseföretag

Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde enligt IAS 36 Nedskrivningar. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden för en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden, en så kallad kassagenererande enhet.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet fördelas proportionellt på de tillgångar som ingår i enheten.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

Nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar

Vid varje rapporteringstillfälle bedömer företaget om det föreligger ett nedskrivningsbehov av någon finansiell tillgång genom att utvärdera objektiva bevis för att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som påverkar möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Återvinningsvärdet för tillgångar tillhörande kategorin Lånefordringar och kundfordringar, vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde, beräknas som nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången.

Tillgångar med en löptid under ett år diskonteras inte. Nedskrivningar belastar resultaträkningen.

Återföring av nedskrivningar

När det inte längre finns någon indikation på att nedskrivningsbehovet fortfarande föreligger eller då det sker en förändring i de antaganden som legat till grund för beräkning av återvinningsvärdet återförs en redovisad nedskrivning. En återföring görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värdet som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Nedskrivningar av Lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Anskaffningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal aktiveras som Förutbetalda anskaffningskostnader i balansräkningen och skrivs av under nyttjandeperioden. En förutsättning för att aktivering kan ske är att anskaffningskostnaderna är hänförliga till ett visst försäkringsavtal, eller homogena och uppföljningsbara grupper av avtal, och bedöms generera en marginal som minst täcker de anskaffningskostnader som man vill aktivera. Med anskaffningskostnader avses driftskostnader såsom provisioner och kostnader för försäljning som direkt är relaterade till anskaffning eller förnyelse av försäkringsavtal. Anskaffningskostnader skrivs av linjärt under tio år. Tillgången testas för nedskrivningsbehov varje år.

Obeskattade reserver

I koncernredovisningen elimineras obeskattade reserver och 22 procent av posten bokas som uppskjuten skatteskuld och 78 procent som bundet eget kapital.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av livförsäkringsavsättning samt avsättning för oreglerade skador. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning motsvarar det förväntade kapitalvärdet av företagets garanterade förpliktelser enligt löpande försäkringsavtal efter avdrag för det förväntade kapitalvärdet av framtida avtalade premiebetalningar. Livförsäkringsavsättningen är beräknad enligt vedertagna aktuella principer baserade på antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet, premieförändringar, återköp/flytt, skatt och driftskostnader.

Vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningar har använts ett bruttoränteantagande i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2013:23 angående val av räntesats för beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Två aktuella räntekurvor tas fram för beräkning per balansdagen, en aktsam för tjänstepensionsförsäkring samt en betryggande för annan försäkring.

Hela räntekurvan tillämpas, vilket innebär att varje framtida transaktion värderas med hänsyn till den räntesats som svarar mot transaktionens duration i förhållande till beräkningstidpunkten.

Antaganden om dödlighet är utformade som en generationsdödlighet och innefattar en trendmässig ökning av förväntad livslängd i förhållande till födelseår. Dessa antaganden baseras på företagets erfarenhet av dödlighet i det egna beståndet. Antagande om dödlighet har uppdaterats per

31 december 2015. Antagandena om premieförändringar, återköp/flytt, skatt och driftskostnader bestäms utifrån företagets erfarenhet samt i vissa fall med "expert judgement" angående framtida utfall. Samtliga kassaflöden är neutrala eller något försiktigt bestämda.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador omfattar tre olika balansposter. Dessa är avsättning för sjukräntor, fastställda skador samt icke fastställda skador. Avsättningen för sjukräntor motsvarar det diskonterade kapitalvärdet av företagets förpliktelser i enlighet med försäkringsavtalet. För sjukräntor med fast belopp har det nominella ränteantagandet fastställts utifrån det räntekurvor som används för livförsäkringsavsättningarna. För indexerade sjukräntor har på motsvarande sätt två realräntekurvor använts, för tjänstepensionsförsäkring samt för annan försäkring.

Avsättningen för fastställda skador motsvarar det förväntade kapitalvärdet av företagets framtida utgifter med anledning av inträffade sjukfall. Här ingår skador som är anmälda och godkända men ännu ej utbetalda samt framtida driftskostnader. Här ingår även förräntningsrörelsen.

Avsättning för icke fastställda skador avser ännu inte anmälda skador och har gjorts enligt statistiska metoder utifrån tidigare erfarenhet för respektive produkt.

Villkorad återbäring

Avsättningen för villkorad återbäring för förvaltningsformen Försäkrad Pension bestäms som skillnaden på aggregerad nivå mellan marknadsvärdet av placeringstillgångarna för försäkringstagarnas räkning och livförsäkringsavsättningarna. För Nya Världen bestäms avsättning för villkorad återbäring som skillnaden mellan försäkringskapitalet och livförsäkringsavsättningarna på individuell nivå. Avsättning för villkorad återbäring får inte vara negativ på den enskilda försäkringen.

Återförsäkring

Avtal som ingåtts mellan Länsförsäkringar Liv och återförsäkrare genom vilka företaget kompenseras för förluster på avtal utfärdade av företaget och som uppfyller klassificeringskraven för försäkringsavtal enligt ovan, klassificeras som avgiven återförsäkring. För avgiven återförsäkring redovisas som tillgångspost de förmåner som företaget har rätt till enligt återförsäkringsavtalet som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar, vilket motsvarar återförsäkrarens ansvar. Deponerade medel från återförsäkrare utgör skuldposten Depåer från återförsäkrare. Fordringar på och skulder till återförsäkrare värderas på samma sätt som de belopp som är kopplade till återförsäkringsavtalet och i enlighet med villkoren för varje återförsäkringsavtal. Årligt resultat regleras primärt genom avräkning i enlighet med återförsäkringsavtal.

Länsförsäkringar Liv meddelar inte mottagen återförsäkring.

Ersättningar till anställda

Kortfristig ersättning

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls. Den förväntade kostnaden för bonusbetalningar och andra rörliga ersättningar redovisas när det finns en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda och förpliktelserna kan beräknas tillförlitligt.

Ersättning vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar lämnas som ett erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda pensionsplaner är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) och SPP Liv är en pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Planen är förmånsbestämd för anställda födda 1971 eller tidigare och avgiftsbestämd för anställda födda 1972 eller senare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS19 Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner.

För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information, varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 34 IAS 19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en fungerande marknad för sådana företagsobligationer används istället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen utförs med den så kallade Projected Unit Credit Method. Det verkliga värdet av förvaltningstillgångar har beräknats per rapportdagen.

Vid fastställandet av förpliktelsens nuvärde och verkligt värde på förvaltningstillgångar kan det uppstå aktuariella vinster och förluster. Dessa uppkommer antingen genom att det verkliga utfallet avviker från det tidigare gjorda antagandet, eller genom att antagandena ändras.

I balansräkningens redovisade värde för pensioner och liknande förpliktelser motsvarar förpliktelsernas nuvärde vid bokslutstidpunkten, med avdrag för det verkliga värdet av förvaltningstillgångar, oredovisade aktuariella vinster och förluster samt oredovisade kostnader avseende tjänstgöring under tidigare perioder.

När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till nettot av ej redovisade aktuariella förluster och ej redovisade kostnader för tjänstgöring under tidigare perioder och nuvärdet av framtida återbetalningar från planen eller minskade framtida inbetalningar till planen. När ersättningarna i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänförs sig till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder i resultaträkningen linjärt fördelad över den genomsnittliga perioden tills ersättningarna är helt intjänade. Om ersättningen är fullt ut intjänad redovisas en kostnad i resultaträkningen direkt. När det finns en skillnad mellan hur pensionskostnaden fastställs i juridisk person och koncernen redovisas en avsättning eller fordran avseende särskild löneskatt baserat på denna skillnad. Avsättningen eller fordran nuvärdesberäknas inte. Samtliga kostnader för förmånsbestämda planer redovisas som personalkostnader i rörelseresultatet.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad i enlighet med IAS 7. Analysen redovisas enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet justeras för transaktioner som inte medför in- eller utbetalningar under perioden uppdelat utifrån de olika verksamhetsgrenarna.

Eventualförpliktelser

Under Eventualförpliktelser redovisas förpliktelser som härrör från inträffade händelser som inte uppfyller krav på att redovisas som en skuld eller avsättning. Detta på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas och/eller att förpliktelsen inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

Moderföretagets redovisningsprinciper

Moderföretagets redovisning är upprättad enligt Årsredovisningslagen för försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26 med de tillägg som införts genom 2009:12, 2011:28 och 2013:6) och Rådet för finansiell rapporteringens rekommendation RFR 2. Moderföretaget tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Föreskrifterna från Finansinspektionen hänvisar med vissa undantag och begränsningar till IFRS.

Ändrade redovisningsprinciper

Inga ändrade redovisningsprinciper tillämpas i moderföretaget utöver de som anges för koncernen.

Skillnader mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper

De avvikelser som förekommer mellan moderföretagets och koncernens principer föranleds av begränsade möjligheter att tillämpa IFRS i moderföretaget enligt ovan. Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, förutom följande:

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag

Moderföretagets Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag redovisas till anskaffningsvärde justerat för nedskrivningsbehov. Som intresseföretag redovisas de företag där ägandet utgör ett led i en varaktig förbindelse, där företaget har ett betydande men inte ett bestämmande inflytande.

Vid varje rapporteringstillfälle bedömer företaget om det föreligger en indikation på nedskrivningsbehov. Om så är fallet beräknas återvinningsvärdet. I det fall det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet skrivs tillgången ned. Nedskrivningen redovisas i resultaträkningen. Om återvinningsvärdet ökas igen återförs nedskrivningen via resultaträkningen.

Aktieägartillskott och koncernbidrag

Aktieägartillskott redovisas direkt mot eget kapital hos mottagaren och mot Aktier och andelar i koncernföretag hos givaren. Koncernbidrag redovisas enligt huvudregeln i RFR 2. Erhållna koncernbidrag från dotterföretag redovisas enligt samma principer som utdelningar. Koncernbidrag som lämnas till ett dotterföretag redovisas som ökning av Aktier och andelar i koncernföretag. Koncernbidrag som lämnats till eller erhållits från moderföretaget redovisas i eget kapital efter avdrag för aktuell skatteeffekt, eftersom koncernbidragen redovisningsmässigt likställs med utdelning respektive aktieägartillskott.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I moderföretaget tillämpas andra grunder för beräkning av förmånsbestämda planer än de som anges i IAS 19. Moderföretaget följer trygglagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

Moderföretaget följer ett pensionsavtal från 2006 för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren är utformade så att som pension erhålles cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Obeskattade reserver

Förändringar av obeskattade reserver redovisas i moderföretagets redovisning enligt svensk praxis över resultaträkningen under bokslutsdispositioner. I balansräkningen redovisas det ackumulerade värdet av avsättningarna under rubriken Obeskattade reserver. Obeskattade reserver kvittas i förekommande fall mot skattemässiga förlustavdrag eller blir föremål för beskattning när de löses upp.

Periodiseringsfond

En redovisningsenhet kan göra en avsättning till en periodiseringsfond för att minska det skattepliktiga resultatet under inkomståret men måste återföra samma periodiseringsfond till beskattning under det sjätte året efter avsättningsåret.

2 RISKER OCH RISKHANTERING

Principer för Länsförsäkringar Livs riskhantering

Länsförsäkringar Liv bedriver livförsäkringsrörelse. Bolaget erbjuder pensionssparande och riskförsäkring i olika former. De finansiella produkter och tjänster som Länsförsäkringar Liv erbjuder innebär i sig risktagande. Eftersom Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer bärs bolagets risker av försäkringstagarna. Styrningen av risktagandet ska bidra till att finansiella produkter kan tillhandahållas vid en kontrollerad risknivå och med en rimlig avkastning. Ett av de viktigaste målen är att säkerställa att Länsförsäkringar Liv med marginal kan infria sina garanterade åtaganden till kunderna. Mest kritiska är således de risker som kan bidra till att bolaget blir insolvent så att åtagandena mot försäkringstagarna inte kan infrias.

Organisation av riskarbetet

Länsförsäkringar Livs styrelse ansvarar för att hanteringen och uppföljningen av bolagets risker är tillfredsställande. Riskhanteringen består av strategier, processer och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera de risker som verksamheten är förknippad med.

Arbetsprocessen för riskhantering består av löpande arbete och årligen återkommande aktiviteter och kan skilja sig åt mellan olika risker. I det löpande riskhanteringsarbetet ingår att hantera risker samt att identifiera nytillkommande risker. En egen risk- och solvensanalys genomförs årligen samt vid större förändringar i verksamheten eller omvärlden. Styrelsen fastställer, utifrån gällande regler, ramarna för bolagets riskhantering och riskkontroll genom ett antal styrdokument. Bolagets verkställande direktör ansvarar för att alla styrdokument införlivas i verksamheten och för att fastställa, inom de ramar som styrelsen beslutat, mer detaljerade regler för riskhanteringen. Styrdokumenterna uppdateras och fastställs minst årligen. Exempel på styrande dokument som reglerar riskhantering och riskkontroll är Länsförsäkringar Livs riskpolicy, ALM-policy, placeringsriktlinjer, försäkringstekniska riktlinjer, riskprovningpolicy, instruktion avseende reservsättning, återförsäkringpolicy och konsolideringspolicy.

Styrelsens risk- och kapitalutskott stödjer styrelsen i risk- och kapitalfrågor och utgör ett forum för analys av och fördjupad diskussion kring Länsförsäkringar Livs risktagande och kapitalbehov. Styrelsens revisionsutskott ansvarar för att övervaka bolagets finansiella rapportering

inklusive effektiviteten i bolagets interna styrning och kontroll och riskhantering. Revisionsutskottet övervakar bolagets företagsstyrningssystem och den interna kontrollen av de operativa riskerna.

På ledningsnivå inom Länsförsäkringar Liv finns en Investeringskommitté som är ett beredande organ till risk- och kapitalutskottet. Kommittén granskar och bereder Kapitalförvaltningsenhetens förslag till placeringsinriktning utifrån uppsatta mål och finansiella omvärldsanalyser samt gentemot givna ramar. I kommittén deltar representanter för Länsförsäkringar Livs affärsledning, Kapitalförvaltningsenheten, compliancefunktionen och riskkontrollfunktionen.

Riskkontrollfunktionen ansvarar för den oberoende riskkontrollen som är fristående från den operativa verksamheten och rapporterar till verkställande direktör och styrelse. Riskkontrollfunktionen ansvarar för att hålla verkställande direktör och styrelse kontinuerligt informerade om bolagens samlade risksituation genom att rapportera risker åtminstone fyra gånger per år. Till funktionens uppgifter hör även att årligen genomföra riskanalyser för affärsrisker samt operativa risker inom Länsförsäkringar Liv.

Compliancefunktionen utgör ett stöd för att säkerställa att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad. Funktionen identifierar och informerar bland annat om risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad.

Internrevisionen är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i kvalitetssäkringen av organisationens riskhantering, styrning och kontroller.

Kapitalhantering

Risken exponering, kapitalkrav och tillgängligt kapital övervakas kontinuerligt och rapporteras till styrelsen kvartalsvis eller oftare om omständigheterna så kräver. Styrningen av risktagandet sker i samband med beslut om hur bolagets kapital ska förvaltas, vid utformning av försäkringsprodukter samt upphandling av återförsäkring bland annat. I beredningen av förslag till placeringsinriktning analyseras förslagets påverkan på såväl solvens och skuldtäckning samt riskprofil som avkastning. Tillgångarna placeras med hänsyn till åtagandenas art och löptid. Bolagets placeringsrisker styrs med utgångspunkt i åtagandena till kunderna och tillgångarna placeras med lämplig riskspridning för att den förväntade avkastningen ska vara tillräcklig för att bolaget ska kunna infria sina åtaganden. Matchning mellan tillgångar och åtaganden uppnås genom att mandatsättning och strategisk allokering som bland annat grundas på långsiktiga ALM-analyser och genom riskbaserad styrning enligt Länsförsäkringars interna modell för solvenskapitalberäkning. Målet för placeringsverksamheten i Gamla Trad är att matcha försäkringsåtagandena och att därutöver generera god riskjusterad avkastning. Graden av matchning i Gamla Trad har minskats under året. I Nya Trad, som har större riskutrymme, är målet att generera högre avkastning än en fastställd benchmark.

Länsförsäkringar Livs solvens och skuldtäckningsgrad överstiger de lagstadgade kraven och trafikljuset visar grönt ljus för bolaget. Solvensgraden i Länsförsäkringar Liv uppgick till 128 (122) procent. Solvenskvoten var 5,6 (4,2). Relationen mellan kapitalbuffert och kapitalkrav enligt FIs Trafikljus var 180 (190) procent. Relationen mellan tillgängligt kapital och riskbaserat kapitalkrav mätt enligt Länsförsäkringar Livs interna modell var 200 procent. Mätt enligt Solvens II-regelverkets standardformel var relationen 139 procent 2015-12-31.

Riskprofil

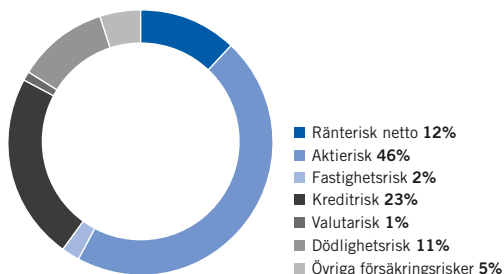
Verksamheten kännetecknas av en låg riskprofil och Länsförsäkringar Liv uppfyller legala och tillsynsbaserade kapitalkrav med marginal. Ett minskat försäkringsbestånd tillsammans med att kunder valt att flytta sitt försäkringskapital till Nya Trad har bidragit till en minskad försäkringskuld samtidigt som kapitalavkastningen var svagt positiv under året. Kundernas byte av förvaltningsportfölj har samtidigt medfört en högre andel

aktier i placeringstillgångarna vilket bidragit till ökade kapitalkrav enligt FIs Trafikljus.

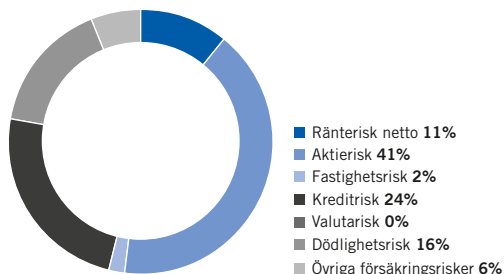
I figur 1 visas fördelningen av risk i Länsförsäkringar Liv per 2015-12-31 och 2014-12-31 enligt Trafikljuset fördelat på huvudrisktyper. Diversifieringseffekter har fördelats proportionellt. Följande karaktäriserar Länsförsäkringar Livs risktagande:

- Verksamheten riktar sig i huvudsak till privatpersoner, anställda och egenföretagare i små och medelstora företag.
- Samtliga 23 länsförsäkringsbolag förmedlar bolagets produkter och därigenom uppnås en geografisk fördelning av livförsäkringsriskerna över hela landet.
- Länsförsäkringar Liv är exponerat mot främst marknadsrisk och livförsäkringsrisker.
- Bland marknadsriskerna är aktierisk, kreditrisk (spreadrisk) och ränterisk de risker som medför störst kapitalkrav. Aktierisken har ökat under 2015 som en följd av att kunder flyttat sitt försäkringskapital till förvaltningsportföljen Nya Trad som har en högre andel aktier. Kreditrisken (spreadrisken) härrör främst från innehav i svenska säkerställda bostadsobligationer och Investment Grade företagsobligationer. Ränterisken reduceras genom att de försäkringstekniska avsättningarna matchas av tillgångar med likvärdiga egenskaper. Marknadsriskerna begränsas genom limiter för kapitalkraven från placeringsverksamheten.
- En av de större livförsäkringsriskerna är risken för att den genomsnittliga livslängden hos försäkringstagarna ökar mer än vad som antagits vilket skulle kunna leda till att de försäkringstekniska avsättningarna inte räcker till för att infria Länsförsäkringar Livs garanterade åtaganden. Länsförsäkringar Liv har under året genomfört en översyn av sina livslängdsantaganden. Länsförsäkringar Liv har återförsäkrat alla dödsfallsrisker genom kvotåterförsäkring och katastrofrisker begränsas genom den katastrofåterförsäkring som Länsförsäkringar AB har, där Länsförsäkringar Liv deltar.

Figur 1. Riskprofil för Länsförsäkringar Liv 2015

Riskprofil för Länsförsäkringar Liv 2014

I det följande beskrivs Länsförsäkringar Livs samlade risker och hur de styrs och hanteras. Figur 2 illustrerar den indelning av risk som tillämpas inom Länsförsäkringar Liv.

Figur 2. Indelning av risk i Länsförsäkringar Liv

Livförsäkringsrisk Dödsfallsrisk Livsfallsrisk Driftskostnadsrisk Annullationsrisk Katastrofrisk	Marknadsrisk Ränterisk Aktierisk Fastighetsrisk Spreadrisk Valutarisk Koncentrationsrisk i placeringstillgångar	Motpartsrisk Motpartsrisk i avgiven återförsäkring Motpartsrisk i finansiella derivat Annan motpartsrisk
Operativ risk Interna oegentligheter Extern brottslighet Anställningsförhållanden och arbetsmiljö Affärsförhållanden Skada på fysiska tillgångar Avbrott och störning i verksamhet och system Transaktionshantering och processtyrning	Sjukförsäkringsrisk	Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk
	Affärsrisk Strategisk risk Intjäningsrisk Ryktesrisk	Koncentrationsrisk i försäkringsrörelsen

Försäkringsrisker

Livförsäkringsrisk

Livförsäkringsrisker är de risker som uppstår i och med åtaganden att försäkra enskilda personers liv. Livförsäkringsriskerna kan delas in i ett antal undergrupper: livsfallsrisk, dödsfallsrisk, driftskostnadsrisk, annullationsrisk och katastrofrisk.

Livsfalls- och dödsfallsrisk

Livsfallsrisken avser risken för förluster till följd av att de försäkrade lever längre än vad som antagits. Livsfallsrisk är naturligtvis starkt besläktad med dödsfallsrisk, genom att vara varandras motsatser.

Dödsfallsrisker begränsas genom det riskprovningsregelverk som Länsförsäkringar Liv tillämpar. Vid riskbedömningen tas hänsyn till främst kostnaden vid eventuellt försäkringsfall, den försäkrades ålder, anställningsförhållande, ekonomiska förhållanden och hälsotillstånd. I vissa fall kan även medicinsk hälsoprövning förekomma. Vid skadereglering sker regelmässigt kontroll av lämnade uppgifter. Dödsfallsrisker begränsas även genom återförsäkring. Länsförsäkringar Liv har återförsäkrat alla dödsfallsrisker genom kvotåterförsäkring.

Livslängden i Sverige ökar successivt över tiden, vilket medför ett ökande behov av avsättningar för de försäkringstagare där livsfallsrisken överväger. I första hand hanteras detta genom att livslängdsantagandena uppdateras regelbundet samt att det ingår ett antagande om hur livslängden ökar.

Livsfalls- och dödsfallsrisker kan även behöva begränsas i samband med olika typer av ändringar, som avkortning av utbetalningstiden, tidigarelagd utbetalning, återköp eller flytt. För att reducera risken finns ett ändringsregelverk som syftar till att begränsa risken för moturval.

Driftskostnadsrisk

Utöver de rena försäkringsriskerna tillkommer bland annat driftskostnadsrisk som avser risken för förluster till följd av att de antagna kostnaderna för att bedriva bolagets verksamhet inte täcker bolagets faktiska kostnader. Nivå och storlek på administrativa driftkostnader följs kontinuerligt upp.

Annullationsrisk

Annullationsrisk avser risken för förluster till följd av att premieannullationer, återköp eller flytt avviker från vad som antagits. Risken att ökade annullationer inverkar på intjäningsförmågan begränsas genom annullationsansvar, vilket innebär att försäljningsersättningar betalas tillbaka om förtidsannullation sker.

Katastrofrisk

Katastrofrisk avser risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar. Katastrofrisker begränsas genom den katastrofåterförsäkring som Länsförsäkringar AB har, där Länsförsäkringar Liv deltar. Självbehållet är 20 Mkr och skyddet täcker upp till 600 Mkr.

Sjukförsäkringsrisk

Sjukförsäkringsrisk är den risk som uppstår i och med åtaganden att försäkra enskilda personers hälsa. Sjukförsäkringsrisk avser risken för förluster till följd av att de försäkrades invaliditet och sjuklighet blir större än vad som antagits. Sjukrisken innefattar sannolikheten att insjukna och att tillfriskna. Sjukförsäkringsrisken begränsas genom riskbedömning enligt bolagets riskprövningsregelverk. I samband med skadereglering utförs regelmässigt kontroll av lämnade uppgifter i enlighet med bolagets skaderegleringspolicy. Åtaganden för insjuknande och tillfrisknande uppdateras regelbundet.

Ovanstående risker skulle om de inte begränsades kunna leda till ett negativt utfall och i förlängningen få negativ effekt på det egna kapitalet. För garanterade åtaganden skulle detta i förlängningen kunna innebära att de försäkringstekniska avsättningarna inte räcker till för att infria bolagets åtaganden mot försäkringstagarna. De försäkringstekniska avsättningarna motsvarar bolagets garanterade åtaganden och beräknas per försäkringsavtal efter antaganden om dödlighet, sjuklighet, sannolikhet för tillfrisknande, annullationer, driftskostnader, skatt, ränta och inflation. Dessa åtaganden ska sättas enligt regelverk som syftar till att bolaget alltid ska kunna fullfölja sina åtaganden. För tjänstepensioner ska antagandena väljas enligt aktsamhetsprincipen, medan för övriga produkter gäller att antagandena vart och ett ska vara betryggande.

Livslängden i Sverige ökar successivt, vilket innebär mindre behov av avsättningar för försäkringar med övervägande dödsfallsrisk, det vill säga där man har försäkrat sig mot för tidig död. Å andra sidan medför detta ett ökande behov av avsättningar för de försäkringstagare där livsfallsrisken överväger. Tabell 1 visar känsligheten av rimligt sannolika förändringar i några centrala aktuariella antaganden.

Tabell 1. Känslighetsanalys liv- och sjukförsäkringsrisker

Antagande före återförsäkring	Förändring i antagande	Förändring i avsättning, Mkr	
		2015	2014
Dödlighet (inkl livsfallsrisk)	-20%/20%	+1 760/-1 447	+2 075/-1 708
Sjuklighet	+50%	+212	+232
Driftskostnadsprocent	+10%	+359	+362
Nominella marknadsräntor ¹⁾	-100 bp	+6 092	+6 902

¹⁾ Värdeförändring i bästa skattningen av åtagandena beräknad enligt Finansinspektionens trafikljusmodell där diskonteringsräntan antas vara lägst noll.

Koncentration av försäkringsrisk

Länsförsäkringar Liv har få engagemang mot stora företag och riktar sig i huvudsak till privatpersoner, anställda samt egenföretagare i små och medelstora företag. Samtliga 23 länsförsäkringsbolag förmedlar bolagets produkter och därigenom uppnås en geografisk fördelning över hela landet. Därmed har Länsförsäkringar Liv en god spridning av försäkringsrisker. Koncentrationsrisker motverkas primärt genom gränsvärden för exponering per återförsäkringsgivare samt fakultativ återförsäkring av försäkrade enskilt mycket stora risker. Länsförsäkringar Liv har tecknat en katastrofåterförsäkring för att ytterligare begränsa riskerna.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av räntor, priser på finansiella tillgångar och valutakurser. I förvaltningen av Länsförsäkringar Livs tillgångar görs bedömningar av dels möjligheter till god avkastning, dels risknivå för att skapa placeringsstrategier och underlag till operativa placeringsbeslut. De huvudsakliga tillgångsklasserna i portföljförvaltningen är räntebärande värdepapper, aktier, alternativa investeringar och fastigheter. Derivatinstrument används i förvaltningen av placeringstillgångarna i syfte att effektivisera förvaltningen samt att nå önskad riskprofil. För att bestämma hur stor risk som kan tas i förvaltningen görs analysen av tillgångar och skulder och deras egenskaper såsom förväntad avkastning, risk och korrelation. Prognoser för försäkringsrörelsens utveckling tas också med i analysen och syftet är att bestämma en optimal risknivå, med en hög och konkurrenskraftig avkastning alternativt ett skyddande av eller förbättring av nyckeltal, inom ramen för legala restriktioner samt gällande placeringsriktlinjer.

Placeringsriktlinjerna utgår från uppfyllandet av legala restriktioner såsom skuldtäckning och solvenskrav men anger även limiter baserade på Länsförsäkringar Livs interna modell såsom lägsta nivå på relationen mellan tillgängligt kapital och riskbaserat kapitalkrav parallellt med limiter baserade på andra typer av riskmått, till exempel lägsta tillåtna kreditkvalitet för motparter i derivat och repor eller lägsta solvensgrad vid olika stressade scenarier. Länsförsäkringar Livs styrelse fattar beslut om allokeringensmandat samt aktuella risklimiter för respektive förvaltningsform samt för bolaget totalt.

Ränterisk

Ränterisk är risken att nettovärdet av tillgångar, skulder och försäkringstekniska åtaganden minskar på grund av ändrade marknadsräntor. I den räntebärande tillgångsportföljen finns ränterisk från statsobligationer och kreditobligationer. Ränterisk finns även inbyggd i försäkringsskulden dels genom att försäkringstagarna enligt många livförsäkringsavtal är berättigade till en garanterad ränta och dels genom att de livförsäkringstekniska avsättningarna diskonteras med en aktuell marknadsränta.

Länsförsäkringar Liv styr sitt risktagande med beaktande av de försäkringstekniska åtagandenas känslighet för ändringar i räntenivå, med medvetna val av i vilken utsträckning åtagandena matchas med tillgångar med motsvarande egenskaper. Detta sker i huvudsak genom olika typer av räntederivat. Länsförsäkringar Liv har en hög grad av matchade tillgångar i den traditionella förvaltningsportföljen. Ett lågt riskutrymme innebär att andelen långa räntebärande placeringar behöver vara hög. Den önskade ränterisken beskrivs och beslutas i ett intervall för matchningsgraden uttryckt som kvoten mellan tillgångarnas och skuldens räntekänslighet med avseende på den gällande diskonteringskurvan enligt Finansinspektionens föreskrifter. En del i bolagets matchningsstrategi är att generera ett överskott vid stigande räntor.

De försäkringstekniska åtagandena presenteras i tabell 6 utvisande Löptidsanalys för finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska åtaganden, sist i denna not.

Aktierisk

Aktierisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av aktiekurser och priser på alternativa placeringar. Bolagets aktieexponering är låg och är hänförlig till främst de aktiefonder som finns i portföljerna Nya Trad och Nya Världen. Aktierisk finns utöver det även till viss del i onoterade aktier så kallade Private Equity och hedgefondinnehav.

Aktierisken minskas genom diversifiering av placeringar mellan olika branscher och geografiska områden. Per 2015-12-31 uppgick andelen aktier i balansräkningen till 15 (12) procent av placeringstillgångarna.

Fastighetsrisk

Fastighetsrisk avser risken för förlust till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av priset på fastigheter. Fastighetspriserna är en effekt av antaganden om gällande avkastningskrav samt hyresnivåer.

Länsförsäkringar Liv har en begränsad fastighetsrisk från fastighetsinnehav som till del är koncentrerat till fastigheter belägna i Stockholms innerstad. Per 2015-12-31 uppgick andelen fastighetsinnehav, inklusive innehav i fastighetsfonder, till 2 (2) procent av placeringstillgångarna.

Kreditspreadrisk

Kreditspreadrisk är risken för förluster till följd av ändring, i nivå eller volatilitet, av differensen mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor. Bolaget har spreadrisk-exponering i svenska bostadsobligationer och i europeiska och amerikanska företagskrediter.

Beslut om hur stor del av obligationsportföljen som ska utgöras av obligationer med kreditrisk fattas mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar och önskad nivå på risktagandet i placeringsportföljen. Tabell 4 visar att en övervägande del av de räntebärande placeringarna har en AAA-rating.

I tabell 2 åskådliggörs känsligheten i bolagets resultat för ovanstående marknadsrisk.

Tabell 2. Känslighetsanalys marknadsrisk

Känslighetsanalys		Inverkan på resultat före skatt, Mkr	
		2015	2014
Ränterisk ¹⁾	1% lägre räntenivå	-2 599	-1 960
Aktierisk ²⁾	10% lägre aktiekurser	-2 695	-2 049
Fastighetsrisk	10% lägre marknadsvärde	-130	-109
Kreditspreadrisk	1% ökad kreditspread	-2 915	-3 314

¹⁾ Netto värdeförändringar placeringstillgångar inklusive ränteintäkter, minus förändring FTA, beräknat enligt Finansinspektionens trafikljusmodell där räntor antas vara lägst noll.

²⁾ Inklusive 10% lägre kurser på hedgefonder.

Valutarisk

Valutarisken är risken att nettovärdet av tillgångar, skulder och försäkringstekniska åtaganden minskar på grund av ändrade valutakurser. Länsförsäkringar Livs försäkringstekniska avsättningar är bokförda i svenska kronor.

Den valutaexponering som finns härrör till placeringstillgångar i andra valutor och risken begränsas genom användning av valutaderivat. Den totala valutaexponeringen netto uppgick per 2015-12-31 till 0,1 (0,02) procent av totala placeringstillgångar. Exponeringen per valuta framgår av tabell 3.

Tabell 3. Påverkan på resultat per bokslutsdagen av en 10%-ig förstärkning i valutakursen mot SEK

Valuta	Resultatpåverkan före skatt, Mkr	
	2015	2014
AUD	1	0
CHF	1	1
DKK	0	2
EUR	-139	-16
GBP	4	3
JPY	-3	-1
KRW	2	5
NOK	3	2
RUB	1	1
USD	270	-2
INR	-3	3
Övriga valutor	12	25

Motpartsrisk

Med motpartsrisken avses risken för förluster till följd av att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Länsförsäkringar Livs exponering för motpartsrisken uppstår främst genom användning av finansiella derivat. Derivatet köps för att skydda balansräkningen mot ränterisk, aktierisk och valutarisk och innebär att motparten, genom derivatkontraktet, åtar sig att kompensera för negativa resultat till följd av förändringar av exempelvis marknadsräntor, aktiepriser eller valutakurser. Vid marknadsförändringar kan det därmed uppstå en fordran på motparten. Motpartsrisken avser risken för förluster till följd av att motparten inte kan fullgöra sitt åtagande och att en del av fordran därmed inte betalas ut.

Motpartsrisken i finansiella derivat hanteras dels genom limiter för derivatexponeringar per motpart, samt genom att så kallade ISDA- och CSA-avtal upprättas med samtliga motparter avseende OTC-derivat. Dessa avtal reglerar hur fordringar i derivatkontrakten ska regleras mellan kontraktparterna, bland annat hur stora fordringar som tillåts, hur dessa regleras och med vilken frekvens. I praktiken innebär det här i flertalet fall att hämtande och ställande av säkerheter sker dagligen. Storleken på tillåten exponering beror av motpartens rating. Tabell 4 visar maximal kreditriskexponering utan hänsyn tagen till kreditförstärkningar och motsvarar tillgångarnas bokförda värde på balansdagen.

Tabell 4. Kreditkvalitet avseende fullt fungerade finansiella tillgångar

Uppdelning av finansiella tillgångar, Mkr	2015	2014
Likvida medel		
A	3 844	3 864
Summa	3 844	3 864
Obligationer och andra räntebärande värdepapper¹⁾		
AAA – svenska staten	6 997	10 932
AAA – andra statspapper än svenska staten	311	211
AAA – övriga	48 581	49 533
AA	3 738	7 058
A	6 288	8 419
BBB	7 862	8 765
BB	3 134	2 711
B	2 434	2 283
CCC	260	260
CC	1	3
Rating saknas	4 276	3 669
Summa	83 882	93 845

¹⁾ Marknadsvärden inklusive upplupen ränta.

Bolaget är även exponerat för motpartsrisk från återförsäkringsgivaren Sweden Re. Länsförsäkringar Liv återförsäkrar dödsfalls- och sjukrisiker samt katastrofrisiker inom liv. Syftet är att bolaget inte ska åta sig större egen ansvarighet än vad som följer av försäkringstekniska riktlinjer och återförsäkringspolicy. Återförsäkrade risker blir istället återförsäkringsgivarens ansvar. Dock finns risken att återförsäkringsgivaren inte kan fullgöra sitt åtagande, vilket i sådant fall återgår som ett ansvar för Länsförsäkringar Liv att fullgöra. Av denna anledning ska återförsäkrare väljas bland välrenommerade bolag med hög rating, men även i dessa fall finns en viss risk för att återförsäkraren ska fallera. För att minimera behovet av extern återförsäkring ska Länsförsäkringar Liv behålla ett tillräckligt stort självbehåll, i enlighet med bolagets Återförsäkringspolicy.

Motpartsrisk i avgiven återförsäkring begränsas i första hand genom att välja motparter med god kreditvärdighet. Sweden Re har en A rating från Standard & Poor's och den utestående fordran per 2015-12-31 var 481 (475) Mkr.

Koncentration av marknadsrisk

Med koncentrationsrisk avses risken att företagets riskexponering inte är tillräckligt diversifierad vilket leder till att en enskild exponering, homogen grupp av exponeringar eller en specifik marknadshändelse kan hota bolagets solvens eller finansiella ställning. Koncentrationsriskerna bedöms i relation till marknadsriskerna vara små. Att placeringarna som huvudregel ska kunna användas för skuldäckning innebär också att risken för allt för stora enhandsengagemang hålls låg. Dock kommer det, från gång till annan, att finnas enskilda investeringar som kan komma att utgöra en viss koncentration av marknadsrisken.

Koncentrationsrisker motverkas primärt genom beslut om högsta tillåtna exponering per motpart i finansiella derivat och genom diversifiering av placeringstillgångar. Koncentrationsrisken i krediter begränsas genom limiter för exponering mot varje emittent eller grupp av emittenter som har inbördes anknytning samt för exponering av kreditinstrument per ratingnivå. Per årsskiftet 2015-12-31 var de största motparterna Nordea, Handelsbanken, SEB och Swedbank. Bolagets största enskilda aktieinnehav är Bergvik Skog AB (publ) som utgör 3 procent av placeringstillgångarna. I noterna 16 och 18 framgår bolagets innehav i koncernföretag och intressebolag.

ALM-risk

ALM-risk (Asset Liability Management, även kallad matchningsrisk) avser risken för förlust på grund av att förändringar i en eller flera marknadsriskrelaterade variabler (till exempel räntor, aktiekurser, valutakurser, inflation) leder till en förändring i värdet på tillgångarna men som inte vägs upp av motsvarande förändring i värdet på skulderna.

ALM-risk i form av matchningsavvikelser mellan tillgångar och skulder identifieras genom analys av durationsgap, kurvrisker, valutarisker och andra marknadsrisker. Interaktionen mellan tillgångar och skulder på lång sikt analyseras också genom stokastiska simuleringar.

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk

Likviditetsrisk är risken för förluster till följd av att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom avyttring av tillgångar till underpris. För försäkringsföretag föreligger enligt gällande lagar och regler ett så kallat låneförbud. Skälet till det är naturligtvis att affärsverksamheten bygger på att premier kommer in i förväg och att de skall förvaltas tills dess att en försäkringsersättning skall utbetalas.

Likviditetsrisk hanteras kontinuerligt genom att löpande anpassa behovet av kassa och överskottslikviditet utifrån inom bolaget upprättade likvidprognoser för betalning av värdepappersaffärer och försäkringsersättningar samt övriga förekommande in- och utbetalningar, såsom premier

och driftskostnader. Denna process görs för olika perioder för att få en uppfattning om risken för likviditetsbrist kan föreligga i syfte att hantera den i tid. Likviditetsrisken minimeras genom att en övervägande del av placeringarna görs i värdepapper med hög likviditet noterade på väl etablerade börser. För att ytterligare begränsa likviditetsriskerna finns det i förvaltningsavtalen beskrivet hur placeringar får ske i onoterade tillgångar. Ibland görs placeringar medvetet i mindre likvida och onoterade tillgångar för att på så sätt nå en högre avkastning.

Länsförsäkringar Liv tecknar CSA-avtal med motparter i finansiella derivat. Avtalen innebär att säkerhet ska ställas för derivat som har ett för bolaget negativt värde. Dessa säkerheter ställs i form av kontanta medel som förs över till motparterna och innebär därmed en likviditetsrisk för bolaget. För derivat med för bolaget positiva värden erhålls istället säkerheter vilket minskar denna risk.

Tabell 5 nedan åskådliggör diskonterat nettokassautflöde avseende försäkringstekniska avsättningar per årsintervall.

Tabell 5. Diskonterat nettokassautflöde avseende försäkringstekniska avsättningar

Duration, år	Andel av kassautflödet, %	
	2015	2014
0-5	30,6	26,1
5-10	22,7	21,4
10-15	17,2	17,7
15-20	12,5	14,0
20-30	12,0	14,5
30-	5,0	6,4

Tabell 6 visar de faktiska kassautflöden som kommer att ske under respektive period, baserat på de återstående kontraktuella förfallotiderna. Beloppen utgörs av odiskonterade kassautflöden.

Operativ risk

Operativ risk är risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Operativa risker är en del av Länsförsäkringar Livs verksamhet. Genom förebyggande arbete och ändamålsenlig riskhantering och riskkontroll kan Länsförsäkringar Liv minska sannolikheten för att operativa risker materialiseras och därmed reducera dess konsekvenser.

I processen för hantering och kontroll av operativa risker ingår identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering. Analyser av operativ risk genomförs årligen. Operativa risker identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp kvartalsvis.

Som en del i arbetet med operativ risk har ansvaret för affärskritiska processer och dess risker, fördelats, kartlagts och dokumenterats. I samband med detta har även kontroller för att fånga upp de största riskerna i de kritiska processerna, så kallade nyckelkontroller, införts. Rapportering av utfallet av genomförda nyckelkontroller är ett led i att identifiera förbättringar i kvalitet och effektivitet i processerna och förbättra hanteringen av kritiska risker. Rapporteringen skapar även en överblick av den aggregerade kontrollmiljön.

För att fånga upp inträffade incidenter och brister i arbetssätt och processer används en gemensam metod, rapporteringsformat och systemstöd i hela Länsförsäkringar AB-koncernen. Incidenter loggas, värdesätts, rapporteras och följs upp. Vidare fastställs årligen en kontinuitetsplan av företagsledningen.

Tabell 6. Löptidsanalys för finansiella tillgångar och skulder samt försäkringstekniska åtaganden

Moderbolaget, Mkr	2015					2014				
	<3 mån	3 mån -1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt	<3 mån	3 mån -1 år	1-5 år	> 5 år	Totalt
Tillgångar										
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	960	55	2 201	187	3 403	609	292	2 484	519	3 904
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ¹⁾	2 425	3 310	37 574	44 504	87 813	3 120	6 523	37 587	50 563	97 793
Lån med säkerhet i fast egendom	16	48	1 775		1 840	16	48	1 840	0	1 904
Övriga fordringar	1 360				1 360	1 561				1 561
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	762				762	938				938
Skulder										
Försäkringstekniska avsättningar ²⁾	1 454	4 535	22 661	64 847	93 497	1 279	4 057	21 543	76 128	103 007
Övriga skulder	2 944				2 944	2 850				2 850
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter ³⁾	164				164	178				178
Summa kassaflöden, netto	961	-1 121	18 889	-20 156	-1 427	1 937	2 806	20 368	-25 046	65
Derivat, in- och utflöden, netto	592	389	1 183	2 667	4 831	-1 376	343	900	2 488	2 355
Summa kassaflöden, netto	1 553	-732	20 072	-17 489	3 404	561	3 149	21 268	-22 558	2 420

¹⁾ I balansposten Obligationer och andra räntebärande värdepapper ingår Räntefonder, dessa har inga kontraktuella förfallotider och ingår därför inte i tabellen ovan.

²⁾ Försäkringstekniska avsättningar redovisas brutto, före avgiven återförsäkring.

³⁾ Övriga skulder och Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter 2014 har justerats från totalt 3 210 till 3 028 på grund av omklassificering av konton till skulder avseende direkt försäkring.

Affärsrisk

Affärsrisk avser risken för förluster till följd av effekter av strategiska beslut, en sämre intjänning och effekter av dåligt rykte. Affärsrisker omfattar risk för förluster till följd av affärsstrategier och affärsbeslut som visar sig vara missriktade, konkurrenters åtgärder, omvärldsförändringar och negativa rykten om bolaget, liksom en oväntad nedgång i intäkter från exempelvis volymminskningar.

Affärsrisker hanteras på styrelse- och ledningsnivå genom analyser och beslut dels inför strategiska vägval om inriktningen av verksamheten, dels i den årliga affärsplaneringsprocessen och då utvecklingen på koncernens marknader så kräver. De specifika affärsrisker som vid var tid bedöms som viktigast följs fortlöpande upp på ledningsnivå.

Solvens II – kommande riskbaserade verksamhetsregler

Länsförsäkringar Liv ligger långt fram i förberedelserna för Solvens II. Arbetet har i första hand inriktats på att säkerställa efterlevnad av regelverket men har även utförts med avseende på att skapa så stor affärs- och kundnytta som möjligt. Nya former för styrning, hantering och kontroll av risker samt allokering av kapital har bidragit till att effektivisera arbetsprocesser och att skapa bättre beräkningsverktyg för avvägningar mellan riskbegränsning och möjligheter till avkastning.

Länsförsäkringar Liv har under året tillsammans med övriga försäkringsbolag i Länsförsäkringar AB-koncernen ansökt till Finansinspektionen om att få använda en partiell intern modell för beräkning och rapportering av solvenskapitalkrav. Därigenom ska Länsförsäkringar Liv kunna arbeta med mått på kapitalbehov som stämmer bättre med de egna riskerna i företaget än vad som följer av regelverkets standardformel.

3 PREMIEINKOMST

Koncernen och moderbolaget	2015	2014
Premieinkomsten brutto före avgiven återförsäkring fördelar sig enligt följande i livförsäkringsrörelsen		
Direkt livförsäkring	1 615	2 384
Direkt sjuk- och olycksfallsförsäkring	498	548
Summa	2 113	2 932
Premieinkomst brutto för direkt livförsäkring fördelar sig på följande kategorier		
Premier för individuell livförsäkring	1 376	2 154
Gruppförsäkringspremier	239	230
Summa	1 615	2 384
Periodiska premier	1 382	1 888
Engångspremier	233	496
Summa	1 615	2 384
Premier för ej återbäringsberättigade avtal	252	267
Premier för återbäringsberättigade avtal	1 363	2 117
Summa	1 615	2 384

Samtliga premier avser försäkring i Sverige.

4 KAPITALAVKASTNING PER VÄRDERINGSKATEGORI

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Kapitalavkastning per värderingskategori				
Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	1 837	12 764	1 837	12 764
Innehav för handelsändamål	-850	158	-850	158
Lånefordringar och kundfordringar	-27	169	-27	169
Poster som ej fördelats på kategori				
Valutakursresultat, netto	-592	-1 221	-592	-1 221
Utdelningar från koncern- och intresseföretag	17	-	255	267
Av- och nedskrivningar av aktier och andelar	-	-14	-20	-175
Kapitalförvaltningskostnader	-215	-215	-215	-215
Icke finansiella poster som ingår i kapitalavkastning, netto	203	382	-15	328
Summa	373	12 023	373	12 075

5 KAPITALAVKASTNING, INTÄKTER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Hyresintäkter	77	84	0	0
Utdelningar				
Erhållna utdelningar	230	168	230	168
Erhållna utdelningar från koncern- och intresseföretag	18	-	255	267
Summa utdelningar	248	168	485	435
Ränteintäkter				
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	46	108	46	114
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 689 ¹⁾	2 047	1 689 ¹⁾	2 047
Derivat	281	285	281	285
Övriga ränteintäkter	106 ²⁾	139	106 ²⁾	138
Summa ränteintäkter	2 122	2 579	2 122	2 584
Realisationsvinster, netto				
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	49	38	49	38
Aktier och andelar	1 097	1 321	1 097	1 321
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 266	1 268	1 266	1 269
Övriga placeringstillgångar	6	1	6	1
Summa realisationsvinster	2 418	2 628	2 418	2 629
Kapitalavkastning, intäkter	4 865	5 459	5 025	5 648

¹⁾ Varav negativ ränta i koncernen/moderbolaget på räntebärande värdepapper om 132 Mkr.

²⁾ Varav negativ ränta i koncernen/moderbolaget på kassa och bank om 2 Mkr.

6 OREALISERADE VINSTER PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Förvaltningsfastigheter	176	0	-	-
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	21	-	21
Aktier och andelar	1 236	1 416	1 236	1 416
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	6 709	-	6 709
Lån med säkerhet i fast egendom	-	59	-	59
Derivat	-	2 061	-	2 061
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	31	-	31
Summa	1 412	10 297	1 236	10 297

7 UTBETALDA FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR FÖRE AVGIVEN ÅTERFÖRSÄKRING

Koncernen och moderbolaget	2015	2014
Ersättningar	-4 977	-4 809
Annullationer, återköp och utflytt	-1 090	-1 883
Skaderegleringskostnader	-9	-10
Summa	-6 076	-6 702

8

DRIFTSKOSTNADER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Funktionsindelade driftskostnader i livförsäkringsrörelsen				
Anskaffning	-62	-58	-62	-58
Förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader	-62	-79	-62	-79
Administrationskostnader	-402	-421	-404	-419
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	84	135	84	135
Summa	-442	-423	-444	-421
Varav inköp från Länsförsäkringar AB-koncernen	-331	-330	-331	-330
Totala beloppet för provisioner för direkt försäkring	-117	-119	-117	-119
Totala beloppet av utgifter för forskning och utveckling som kostnadsförts	-	-2	-	-2

Summan av posterna anskaffning och förändring i posten förutbetalda anskaffningskostnader utgörs av posten anskaffning nedan. Summan av posterna administrationskostnader och provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring utgörs av posten administration.

De totala kostnaderna består av följande delar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Anskaffning	-124	-137	-124	-137
Skadereglering	-9	-10	-9	-10
Administration	-318	-286	-320	-284
Finansförvaltning	-215	-215	-215	-215
Fastighetsförvaltning	-36	-27	-0	0
Summa	-702	-675	-668	-646

Kostnaderna för anskaffning och administration redovisas i resultaträkningen under driftskostnader, kostnaderna för skadereglering redovisas under försäkringsersättningar i not 7 Utbetalda försäkringsersättningar, kostnaderna för finansförvaltningen redovisas i not 11 Kapitalavkastning, kostnader under kapitalförvaltningskostnader, och kostnaderna för fastighetsförvaltning redovisas som direkta kostnader för fastigheter i not 15 Förvaltningsfastigheter.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
De totala kostnaderna fördelar sig enligt nedan				
Personalkostnader m.m.	-56	-52	-56	-52
Lokalkostnader m.m.	-0	-0	-0	-0
Avskrivningar m.m.	-84	-103	-84	-103
Övrigt	-562	-520	-528	-491
Summa	-702	-675	-668	-646

9

ARVODEN OCH KOSTNADERSÄTTNINGAR TILL REVISORER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
KPMG AB				
Revisionsuppdrag	1	1	1	1
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	1	0	1	0
Skatterådgivning	0	1	0	1
Summa	2	2	2	2

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

10

ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR

Koncernen och moderbolaget

	Medelantal anställda	
	2015	2014
<i>Sverige</i>		
Män	15	16
Kvinnor	17	17
Totalt antal anställda	32	33

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, övriga medarbetare

	2015	2014
Löner och ersättningar	19,2	18,6
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	16,8	12,6
varav pensionskostnader	8,6	5,4
Summa	36,0	31,2

Styrelse och ledande befattningshavare, 19 (14)

	2015	2014
Löner och ersättningar	13,0	11,3
varav fast lön till vd	3,7	3,6
varav rörlig lön till vd	-	-
varav fast lön till andra ledande befattningshavare	6,9	5,6
varav rörlig lön till andra ledande befattningshavare	-	-
Sociala kostnader	9,7	8,7
varav pensionskostnader	4,5	4,2
Summa	22,7	20,0

Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader

	2015	2014
Löner och ersättningar	32,2	29,9
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	26,4	21,3
varav pensionskostnader	13,1	9,6
Summa	58,6	51,2

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämans beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller inte styrelsearvode.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare består av grundlön och övriga förmåner. Pensionsförmåner samt övriga förmåner för verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen.

Ersättningar och övriga förmåner för ledande befattningshavare	Grundlön/ styrelsearvode	Övriga ersättningar	Pensions- kostnad	Summa	Pensionskostnad i förhållande till pensions- grundande lön %
					Avgifts- bestämd
Moderbolaget 2015, Tkr					
Jörgen Svensson, verkställande direktör	3 651	–	1 764	5 415	50
Karl-Olof Hammarkvist, styrelsens ordförande	398	–	–	398	–
Gunnar Wetterberg, styrelseledamot	284	–	–	284	–
Anders Grånäs, styrelseledamot	278	–	–	278	–
Henrik Perlmutter, styrelseledamot	212	–	–	212	–
Karin Starrin, styrelseledamot	221	–	–	221	–
Marie-Louise Zetterström, styrelseledamot	284	–	–	284	–
Birgitta Carlander, styrelseledamot	287	–	–	287	–
Ingemar Larsson, styrelseledamot	118	–	–	118	–
Örian Söderberg, styrelseledamot	117	–	–	117	–
Ann Söderblom, styrelseledamot	125	–	–	125	–
Karin Lindblad, tidigare styrelseledamot	87	–	–	87	–
Ulrika Jansson Messing, tidigare styrelseledamot	115	–	–	115	–
Andra ledande befattningshavare (6 personer)	6 613	241	2 698	9 552	40
Totalt 2015	12 790	241	4 462	17 493	–

Ersättningar och övriga förmåner för ledande befattningshavare	Grundlön/ styrelsearvode	Övriga ersättningar	Pensions- kostnad	Summa	Pensionskostnad i förhållande till pensions- grundande lön %
					Avgifts- bestämd
Moderbolaget 2014, Tkr					
Jörgen Svensson, verkställande direktör	3 570	2	1 763	5 335	51
Karl-Olof Hammarkvist, styrelsens ordförande	375	–	–	375	–
Gunnar Wetterberg, styrelseledamot	264	–	–	264	–
Ulrika Jansson Messing, styrelseledamot	264	–	–	264	–
Anders Grånäs, styrelseledamot	241	–	–	241	–
Henrik Perlmutter, styrelseledamot	203	–	–	203	–
Karin Starrin, styrelseledamot	191	–	–	191	–
Marie-Louise Zetterström, styrelseledamot	231	–	–	231	–
Karin Lindblad, styrelseledamot	117	–	–	117	–
Birgitta Carlander, styrelseledamot	260	–	–	260	–
Andra ledande befattningshavare (4 personer)	5 195	361	2 416	7 972	44
Totalt 2014	10 911	363	4 179	15 453	95

Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 60 år. Pensionen mellan 60 och 65 år är avgiftsbestämd, pensionspremie ska uppgå till 31 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen. Därutöver betalar bolaget en extra pensionspremie om 120 000 kronor per år. Från 65 års ålder följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Villkoren följer pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. Utöver det betalas för var och en en extra pensionspremie motsvarande ett prisbasbelopp per år.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner. För andra ledande befattningshavare följer uppsägningstiden gällande kollektivavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till företagsledningen

Ersättningspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen reglerar berednings- och beslutsprocessen gällande ersättningar till företagsledningen.

Ersättningsutskottet bereder väsentliga ersättningsbeslut samt bereder beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av Ersättningspolicyen.

Styrelsen fattar beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för verkställande ledningen och för anställda med övergripande ansvar för någon av bolagets kontrollfunktioner.

Ersättningsutskottets sammanställning och mandat

Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande samt två styrelseledamöter.

Principer för ersättning till företagsledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. De totala ersättningarna ska vara i nivå med branschen. Utformning av och nivå på ersättningar ska harmonisera med bolagets värderingar, det vill säga vara rimliga, präglad av måttfullhet och väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Pension

Pensionslösningen ska följa villkoren i kollektivavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vad var tid gällande villkor, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Antal kvinnor bland ledande befattningshavare %

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Styrelseledamöter	52	27	46	36
Andra ledande befattningshavare	33	40	33	40

11 KAPITALAVKASTNING, KOSTNADER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Driftskostnader förvaltningsfastigheter	-36	-27	-0	-0
Kapitalförvaltningskostnader	-215	-215	-215	-215
Räntekostnader				
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-0	-	-0	-2
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1	-1	-1	-1
Derivat	-257	-66	-257	-66
Övriga räntekostnader	-16	-48	-16	-48
Summa räntekostnader	-274	-115	-274	-117
Nedskrivningar				
Aktier och andelar	-	-14	-20	-175
Summa nedskrivningar	-	-14	-20	-175
Valutakursförluster, netto	-592	-1 221	-592	-1 221
Realisationsförluster, netto				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-2	-3	-2	-3
Derivat	-253	-2 121	-253	-2 122
Summa realisationsförluster	-255	-2 124	-255	-2 125
Kapitalavkastning, kostnader	-1 372	-3 716	-1 356	-3 853

13 SKATTER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Aktuell skattekostnad				
Avkastningsskatt på pensionsmedel	-	-	-284	-347
Inkomstskatt	-28	-11	-22	-11
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	0	10	0	10
Uppskjuten skattekostnad				
Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader	13	3	-	-
Totalt redovisad skattekostnad	-15	2	-306	-348
<i>Uppskjutna skatteskulder hänför sig till följande:</i>				
Obeskattade reserver	102	115	-	-
Summa	102	115	-	-

Förändringen mellan åren av de redovisade uppskjutna skatteskulderna och skattefordringarna har redovisats som uppskjuten skattekostnad/intäkt i resultaträkningen. Avkastningsskatt redovisas i koncernen enligt IFRS i posten övriga icke-tekniska kostnader.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Tillämpade skattesatser:				
Avkastningsskatt på pensionsmedel, pensionsförsäkring	15%	15%	15%	15%
Avkastningsskatt på pensionsmedel, kapitalförsäkring	30%	30%	30%	30%
Genomsnittlig statslåneränta vid beskattning, pensionsförsäkring	1,62%	2,01%	1,62%	2,01%
Genomsnittlig statslåneränta vid beskattning, kapitalförsäkring	0,9%	2,09%	0,9%	2,09%
Skattesats vid beräkning av inkomstskatt	22%	22%	22%	22%
Skattesats vid beräkning av uppskjuten skatt	22%	22%	22%	22%

12 OREALISERADE FÖRLUSTER PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015	2014	2015	2014
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-70	-	-70	-
Aktier och andelar	-	-17	-	-17
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-3 818	-	-3 818	-
Lån med säkerhet i fast egendom	-12	-	-12	-
Derivat	-621	-	-621	-
Övriga tillgångar	-11	-	-11	-
Summa	-4 532	-17	-4 532	-17

14 MATERIELLA TILLGÅNGAR

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Anskaffningsvärde				
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	3	1	3	1
Avyttringar/utrangeringar	-0	-0	-0	-0
Årets anskaffningar	0	2	0	2
Utgående anskaffningsvärde 31 december	3	3	3	3
Avskrivningar				
Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-1	-0	-1	-0
Akkumulerade avskrivningar för avyttringar/utrangeringar	0	0	0	0
Årets avskrivningar	-0	-1	-0	-1
Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-1	-1	-1	-1
Redovisat värde 31 december	2	2	2	2

15 FÖRVALTNINGSFASTIGHETER

Innehav	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Ytvakansgrad	Direktavkastning	Värdet förändring ¹⁾	Värdet förändring ¹⁾
Koncernen						
Förvaltningsfastigheter värde per 2015-12-31	1 038	1 295	11,8%	5,6%	-373	-29,0%
Förvaltningsfastigheter värde per 2014-12-31	990	1 092	14,8%	5,1%	-332	-28,0%

¹⁾ Värdet förändring avser förändring av marknadsvärde om direktavkastningskravet höjs med två procentenheter. Ingen del av fastigheterna används i den egna rörelsen.

Periodens värdeförändring

Koncernen	Anskaffningsvärde		Verkligt värde	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Ingående balans	990	1 263	1 092	1 427
Tillkommande investering i befintlig tillgång	48	14	48	14
Omklassificering	-0	-	-	-
Försäljning	-	-287	-	-348
Resultat från justeringar av verkligt värde	-	-	155	-1
Utgående balans	1 038	990	1 295	1 092

Sammanställning av värden

Koncernen	Taxeringsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Dotterbolag	604	1 295	1 038
Totalt för koncernen	604	1 295	1 038

Koncernens fastigheter har i likhet med tidigare år värderats externt av oberoende värderingsföretag. Verkliga värden har fastställts med en kombinerad tillämpning av ortsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp, och avkastningsmetod. För ytterligare information om hur verkligt värde har bestämts se not 35 Värderingsmetoder för verkligt värde.

Påverkan på periodens resultat

	Koncernen	
	2015-12-31	2014-12-31
Hysesintäkter	80	86
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden (drift- och underhållskostnader, fastighetsskatt och tomträttsavgifter)	-22	-32

Ovanstående resultatposter ingår i resultatraderna Kapitalavkastning, intäkter och Kapitalavkastning, kostnader.

16 AKTIER OCH ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

Företagets namn	Organisationsnummer	Säte	Antal aktier/andelar	Kapitalandel, %	Eget kapital 2015	Resultat 2015	Bokfört värde	Verkligt värde
Länsförsäkringar Komplement AB	556660-1257	Stockholm	1 000	100%	0	0	0	0
Fastighets KB Automobilpalatset	969680-4195	Stockholm	1 000	100%	243	25	321	664
KB Hålstenen 2	916618-1330	Stockholm	100	99%	4	0	2	4
Fastigheten Dykarhuset AB	556678-4004	Stockholm	1 000	100%	41	12	88	89
Fastighets AB Storsundet	556740-2390	Stockholm	1 000	100%	0	0	0	0
Totalt 31 december 2015					288	37	411	757
Totalt 31 december 2014					733	281	671	1 026

Samtliga aktier och andelar är onoterade.

16 AKTIER OCH ANDELAR I KONCERNFÖRETAG, forts.

	Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31
Anskaffningsvärde		
Ingående balans	369	369
Tillkommande och avgående tillgångar	-117	-
Utgående balans	252	369
Akkumulerade värdeförändringar		
Ingående balans	302	210
Årets värdeförändring	-143	92
Utgående balans	159	302
Summa bokfört värde	411	671
Verkligt värde	757	1 026

17 RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER EMITTERADE AV KONCERNFÖRETAG OCH LÅN TILL KONCERNFÖRETAG

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Hypotek	2 539	2 110	2 539	2 110
Noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Bank	337	527	337	527
Reversfordringar på svenska koncernföretag	-	-	647	787
Tidsbundna förlagsbevis till svenska koncernföretag (Länsförsäkringar Bank)	28	530	28	530
Lån till koncernföretag (Länsförsäkringar AB)	402	529	402	529
Summa verkligt värde	3 306	3 696	3 953	4 483

18 AKTIER OCH ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

Företagets namn	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier/andelar	Kapitalandel, %	Eget kapital 2015	Resultat 2015	Koncernens Bokförda värde	Verkligt värde	Moderbolagets	
									Bokförda värde	Verkligt värde
FAB S-Holt i Kista	556678-4715	Stockholm	499	49,9	0	0	209	209	220	209
Kista Kvadrat KB	916511-5057	Stockholm	499	49,9	111	35	0	0	0	0
Totalt 31 december 2015					111	35	209	209	220	209
Totalt 31 december 2014					59	37	211	211	225	211

Samtliga aktier och andelar är onoterade. Bedömning har gjorts att innehaven i intressebolagen inte är av väsentlig betydelse för moderbolaget.

Sammanlagda belopp för intresseföretag	Intäkter	Resultat	Tillgångar	Skulder	Eget kapital	Verkligt värde
Koncernen och moderbolaget 2015-12-31	60	35	127	16	111	209
Koncernen och moderbolaget 2014-12-31	66	37	132	12	121	211

Anskaffningsvärde	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Ingående balans	211	252	225	251
Tillkommande och avgående tillgångar	-2	-41	-5	-26
Utgående balans	209	211	220	225

19 AKTIER OCH ANDELAR

Koncernen och moderbolaget	2015-12-31	2014-12-31
Noterade aktier och andelar	14 319	12 411
Onoterade aktier och andelar	5 434	3 983
Summa	19 753	16 394
Anskaffningsvärde	12 120	9 982
Totalt bokfört värde	19 753	16 394
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring	-3 210	-4 047
Totalt	16 543	12 348

20 OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER

Koncernen och moderbolaget	2015-12-31	2014-12-31
Emittent		
Svenska staten	7 143	11 048
Svenska bostadsinstitut	26 212	28 801
Övriga svenska emittenter	17 286	18 460
Utländska stater	4 125	4 681
Övriga utländska emittenter	27 136	28 763
Summa	81 902	91 753
Upplupet anskaffningsvärde	77 285	83 230
Marknadsstatus		
Noterade värdepapper	80 823	90 798
Onoterade värdepapper	1 079	955
Summa	81 902	91 753
Bokförda värden jämfört med nominellt belopp		
Summa överstigande belopp	4 634	8 120
Summa understigande belopp	-464	-117
Totalt bokfört värde	81 902	91 753
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring	-1 090	-1 218
Totalt	80 812	90 535

21 DERIVAT

Koncernen och moderbolaget	Bokförda värden		Nominellt belopp	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll				
Ränterelaterade	4 152	5 435	23 251	-1 302
Valutarelaterade	768	93	33 245	268
Summa	4 920	5 528	56 496	-1 034
Derivatinstrument med negativa värden				
Aktierelaterade	2	-	25	-
Ränterelaterade	3 139	3 777	25 821	-1 303
Valutarelaterade	75	1 365	1 869	34 510
Summa	3 216	5 142	27 715	33 207
Totalt bokfört värde för derivatinstrument med positiva värden	4 920	5 528		
Avgår till tillgångar för villkorad återbäring	-101	-11		
Totalt	4 819	5 517		

22 TILLGÅNGAR OCH AVSÄTTNINGAR FÖR VILLKORAD ÅTERBÄRING

Koncernen och moderbolaget	2015-12-31	2014-12-31
Ingående balans	5 837	5 978
Värdeförändring	-878	-141
Utgående balans	4 959	5 837

Förändring av avsättning redovisas i Resultaträkningen på raden Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk. Värdeförändringen på tillgångssidan redovisas i Resultaträkningen och ingår i raderna Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader samt Orealiserade vinster och Orealiserade förluster.

23 ÖVRIGA FORDRINGAR

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Fordringar på Länsförsäkringar AB-koncernen	33	24	36	24
Övriga fordringar	1 345	1 550	1 336	1 539
Summa	1 378	1 574	1 372	1 563

24 UPPLUPNA RÄNTEINTÄKTER

Koncernen och moderbolaget	2015-12-31	2014-12-31
Upplupna räntor mot Länsförsäkringar AB-koncernen	42	63
Övriga upplupna räntor	720	875
Summa	762	938

25 FÖRUTBETALDA ANSKAFFNINGSKOSTNADER

Koncernen och moderbolaget	2015-12-31	2014-12-31
Försäkringsavtal		
Ingående balans	257	336
Under året aktiverade kostnader	22	23
Årets avskrivningar enligt plan	-84	-102
Utgående balans	195	257

28 AVSÄTTNING FÖR OREGLERADE SKADOR

Koncernen och moderbolaget	Fastställda skador	Icke fastställda skador	Avsättning för skadeliv och sjukräntor	Totalt 2015-12-31	Totalt 2014-12-31
Ingående balans	67	199	2 022	2 288	2 202
Övrig förändring	-12	5	-6	-13	86
Utgående balans	55	204	2 016	2 275	2 288

26 AKTIEKAPITAL

Moderbolaget	2015-12-31	2014-12-31
Antal emitterade och betalda aktier	8 000	8 000
Kvotvärde per aktie, kronor	1 000	1 000
Antal utestående aktier	8 000	8 000

Bolaget kan enligt gällande bolagsordning inte lämna någon utdelning. Förändringar i eget kapital jämfört med föregående års balansräkning redovisas i rapport över förändringar i eget kapital.

27 LIVFÖRSÄKRINGSAVSÄTTNING

Koncernen och moderbolaget	2015-12-31	2014-12-31
Ingående balans	94 884	89 383
Inbetalningar	1 376	2 154
Utbetalningar	-5 599	-6 236
Kostnadsuttag	-268	-293
Kapitalavkastning tillförd livförsäkringsavsättning	-	495
Förändring i avsättning på grund av ändrat ränteantagande	-1 139	12 195
Nya antaganden för dödlighet	-1 464	-
Dödlighetsresultat	-53	-31
Skattekostnadsuttag livförsäkringsavsättning	-130	-332
Förändring pga grundändring till Nya Trad	-1 872	-1 786
Andra förändringar	529	-665
Utgående balans	86 264	94 884

29 AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
Avsatt till pension	23	23
Avsättning för förtida uttag enligt pensionsavtal	4	3
Summa	27	26

Förmånsbestämda pensionsplaner

Inom koncernen finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. Den största av dessa planer är ett pensionsavtal för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Utöver denna plan finns ett antal mindre planer som nästan enbart omfattar anställda som redan uppnått pensionsåldern. Dessa planer omfattar ålderspension samt i en del fall även efterlevandepension. Pensionsbeloppen utgår i förhållande till slutlönen vid pensioneringen och är i de allra flesta fall livsvariga. I de fall uppräknig av pensionen är avtalad följer koncernen de normer som Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) tillämpar.

Förmånsbestämda pensionsplaner	2015-12-31	2014-12-31
Nuvärdet av ofoderade förpliktelser	27	26
Summa underskott i förmånsbestämda pensionsplaner	27	26
Skuld i rapport över finansiell ställning	27	26

Förändring i den förmånsbestämda förpliktelsen	2015	2014
Förpliktelse 1 januari	26	21

Pensionskostnad

Kostnader för tjänstgöring under innevarande år	0	1
Räntekostnader	0	0
Kostnader för tjänstgöring under tidigare år och vinster och förluster från regleringar	1	2
Särskild löneskatt	-0	-0
Summa pensionskostnad	1	3

Omvärderingar

Vinst/förlust till följd av förändrade finansiella antaganden	-	2
Erfarenhetsbaserade vinster	2	7
Särskild löneskatt relaterad till omvärderingar	0	2
Summa omvärderingar	2	11
Utbetalda ersättningar	-2	-2
Utbetalningar i samband med regleringar	0	-6
Utbetald särskild löneskatt	0	0
Övertagna pensionsåtaganden	0	-1
Förpliktelse 31 december	27	26

Väsentliga beräkningsantaganden	2015	2014
Diskonteringsränta	0,7%	0,9%
Förväntad löneökningstakt	2,5%	2,5%
Andel som bedöms utnyttja avtalet att gå i pension vid 62 års ålder	40%	30%

Population	2015	2014
Aktiva	4	4
Ålderspensionärer	4	4
Summa	8	8

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda pensionsplaner är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltnings-tillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. FPK har inte möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 34 IAS19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Avgifter för 2016 avseende FTP-planen förväntas uppgå till 4 Mkr.

	2015	2014
Kostnader för avgiftsbestämda planer	9	8

30 SKULDER AVSEENDE DIREKT FÖRSÄKRING

Koncernen och moderbolaget	2015-12-31	2014-12-31
Skulder till försäkringstagare	202	173
Skulder till försäkringsmäklare	10	1
Summa	212	174

I årsredovisningen för 2014 redovisades denna skuld i Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.

31 ÖVRIGA SKULDER

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Skulder till koncernföretag	-	-	131	734
Skulder till Länsförsäkringar AB-koncernen	157	96	157	96
Övriga skulder	2 807	2 174	2 800	2 165
Summa	2 964	2 270	3 088	2 995

32 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
För egna skulder ställda säkerheter				
Redovisat värde för finansiella tillgångar som lämnats som säkerhet för försäkringstekniska avsättningar:				
Obligationer	90 587	98 788	90 587	98 788
Aktier och andelar	14 069	13 491	14 069	13 491
Fastighetsrelaterade tillgångar	4 385	2 891	4 385	2 891
Övriga tillgångar	5 618	5 325	5 618	5 325
Summa	114 659	120 495	114 659	120 495

Summan ovan utgörs av registerförda tillgångar enligt 6 kap 30§ försäkringsrörelselagen.

Den försäkringstekniska skulden vilken svarar mot registerförda tillgångar uppgår till	93 498	101 347	93 498	101 347
--	--------	---------	--------	---------

I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har företaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkringsåtaganden är skuldäckta enligt försäkringsrörelselagen.

Övriga ställda pantar	8	3	8	3
Summa	8	3	8	3

	Koncernen		Moderbolaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Ansvarsförbindelser				
Delägare i Fastighets KB Automobilpalatset	–	–	25	20
Delägare i KB Hålstene 2	–	–	0	0
Förtida uttag vid 62 års ålder enligt pensionsavtalet	1	5	1	5
Summa	1	5	26	25
Åtaganden				
Återstående belopp att investera i placeringstillgångar	1 547	1 349	1 547	1 349

33 UPPLYSNING OM KVITTNING

Tabellen visar finansiella instrument som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller liknande avtal, tillsammans med relaterade säkerheter. Koncernen har ISDA- och CSA-avtal med samtliga derivatmotparter avseende OTC-derivat, vilket innebär att samtliga exponeringar täcks av dessa typer av avtal. Avtalen ger parterna en rätt att kvitta skulder mot fordringar i händelse av betalningsinställelse eller insolvens. Nettobeloppet utgörs av de belopp som i händelse av betalningsinställelse eller insolvens skulle erhållas, om beloppet är en tillgång, eller betalas, om beloppet är en skuld.

Koncernen och moderbolaget

2015-12-31	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal					
	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		
				Ramavtal om nettning	Säkerheter Erhållna (-)/Ställda (+)	Nettobelopp
Tillgångar						
Derivat	4 920	–	4 920	-2 520	-1 669	731
Skulder						
Derivat	-3 216	–	-3 216	2 520	–	-696
Totalt	1 704	–	1 704	–	-1 669	35

2014-12-31	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller lyder under nettningsavtal					
	Bruttobelopp	Kvittade i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen		
				Ramavtal om nettning	Säkerheter Erhållna (-)/Ställda (+)	Nettobelopp
Tillgångar						
Derivat	5 528	–	5 528	-5 142	-318	68
Skulder						
Derivat	-5 142	–	-5 142	5 142	–	–
Totalt	386	–	386	–	-318	68

34 KLASSIFICERING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Koncernen	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2015-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 306	–	–	3 306	3 306
Aktier och andelar	19 753	–	–	19 753	19 753
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	82 460 ¹⁾	–	–	82 460	82 460
Lån med säkerhet i fast egendom	1 793 ¹⁾	–	–	1 793	1 793
Derivat	–	4 920 ¹⁾	–	4 920	4 920
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	–	–	1 618	1 618
Övriga fordringar	–	–	1 360	1 360	1 360
Upplupna ränteintäkter	–	–	762	762	762
Likvida medel	–	–	3 844	3 844	3 844
Summa	108 930	4 920	5 966	119 816	119 816

Koncernen	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2015-12-31					
Skulder					
Derivat	–	3 216	–	3 216	3 216
Övriga skulder	–	–	2 820	2 820	2 820
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	183	183	183
Summa	–	3 216	3 003	6 219	6 219

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

Koncernen	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2014-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 696	–	–	3 696	3 696
Aktier och andelar	16 394 ¹⁾	–	–	16 394	16 394
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	92 315 ¹⁾	–	–	92 315	92 315
Lån med säkerhet i fast egendom	1 805	–	–	1 805	1 805
Derivat	–	5 528 ¹⁾	–	5 528	5 528
Övriga finansiella placeringstillgångar	767	–	–	767	767
Övriga fordringar	–	–	1 561	1 561	1 561
Upplupna ränteintäkter	–	–	938	938	938
Likvida medel	–	–	3 864	3 864	3 864
Summa	114 977	5 528	6 363	126 868	126 868

Koncernen	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2014-12-31					
Skulder					
Derivat	–	5 142	–	5 142	5 142
Övriga skulder	–	–	2 123	2 123	2 123
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	192	192	192
Summa	–	5 142	2 315	7 457	7 457

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

¹⁾ Inklusive belopp som i balansräkningen redovisas som tillgångar för villkorad återbäring.

Moderbolaget	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2015-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 306	–	647	3 953	3 953
Aktier och andelar	19 753	–	–	19 753	19 753
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	82 460 ¹⁾	–	–	82 460	82 460
Lån med säkerhet i fast egendom	1 793 ¹⁾	–	–	1 793	1 793
Derivat	–	4 920 ¹⁾	–	4 920	4 920
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	–	–	1 618	1 618
Övriga fordringar	–	–	1 360	1 360	1 360
Upplupna ränteintäkter	–	–	762	762	762
Likvida medel	–	–	3 844	3 844	3 844
Summa	108 930	4 920	6 613	120 463	120 463

Moderbolaget	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2015-12-31					
Skulder					
Derivat	–	3 216	–	3 216	3 216
Övriga skulder	–	–	2 944	2 944	2 944
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	164	164	164
Summa	–	3 216	3 108	6 324	6 324

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

Moderbolaget	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar och kundfordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2014-12-31					
Tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 696	–	787	4 483	4 483
Aktier och andelar	16 394 ¹⁾	–	–	16 394	16 394
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	92 315 ¹⁾	–	–	92 315	92 315
Lån med säkerhet i fast egendom	1 805	–	–	1 805	1 805
Derivat	–	5 528 ¹⁾	–	5 528	5 528
Övriga finansiella placeringstillgångar	767	–	–	767	767
Övriga fordringar	–	–	1 561	1 561	1 561
Upplupna ränteintäkter	–	–	938	938	938
Likvida medel	–	–	3 864	3 864	3 864
Summa	114 977	5 528	7 150	127 655	127 655

Moderbolaget	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Finansiella skulder värderade enligt Fair value option	Innehav för handelsändamål	Andra finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
2014-12-31					
Skulder					
Derivat	–	5 142	–	5 142	5 142
Övriga skulder	–	–	2 850	2 850	2 850
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	178	178	178
Summa	–	5 142	3 028	8 170	8 170

Det verkliga värdet på tillgångar klassificerade som Lånefordringar och kundfordringar, samt skulder klassificerade som Andra finansiella skulder utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

¹⁾ Inklusive belopp som i balansräkningen redovisas som tillgångar för villkorad återbäring.

35 VÄRDERINGSMETODER FÖR VERKLIGT VÄRDE

I tabellen framgår tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning utifrån använda värderingsmetoder där:

Nivå 1 avser värden som fastställs från noterade kurser på en aktiv marknad.

Nivå 2 avser värden som fastställs genom beräknade värden på observerbara marknadsnoteringar.

Nivå 3 avser värden som byggs på egna antaganden och bedömningar.

Koncernen

2015-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Förvaltningsfastigheter	–	–	1 295	1 295
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 904	402	–	3 306
Aktier och andelar	14 326	–	5 427	19 753
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	81 381	–	1 079	82 460
Lån med säkerhet i fast egendom	–	1 793	–	1 793
Derivat	13	4 907	–	4 920
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	–	–	1 618
Skulder				
Derivat	20	3 196	–	3 216

2014-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Förvaltningsfastigheter	–	–	1 092	1 092
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 167	529	–	3 696
Aktier och andelar	12 411	6	3 977	16 394
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	91 360	–	955	92 315
Lån med säkerhet i fast egendom	–	1 805	–	1 805
Derivat	16	5 512	–	5 528
Övriga finansiella placeringstillgångar	767	–	–	767
Skulder				
Derivat	1	5 141	–	5 142

Det gjordes inte några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2015, och inte heller under 2014. Under 2015 och under 2014 förekom inte några överföringar från nivå 3.

För förvaltningsfastigheter finns det normalt inte aktiva marknader därför estimeras verkligt värde med hjälp av modeller baserade på diskonterade kassaflöden. Metoden som används vid beräkning av verkligt värde är en kombinerad tillämpning av orsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp, och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdesberäkning av framtida faktiska kassaflöden i form av driftnetton, som successivt marknadsanpassats, under 10 år samt nuvärdet av bedömt restvärde år 10. Restvärdet har bedömts genom en evighetskapitalisering av ett uppskattat marknadsmässigt driftnetto.

Aktier och andelar i nivå 3 värderas till eget kapital per aktie utifrån senaste bolagsrapport. Avlistade bolag på obestånd värderas till noll, om annan notering inte kan hittas. Innehav i Private Equityfonder vilka klassificeras som aktier i nivå 3, värderas externt av respektive fonds förvaltare. Värdering av respektive fond baseras på värdering av fondens innehav i portföljbolag. Värderingen av de underliggande portföljbolagen baseras på systematisk jämförelse med marknadsnoterade jämförbara bolag eller till ett värde baserat på en aktuell

tredjeparts transaktion. I vissa fall är värderingen baserad på diskonterade kassaflöden eller metoder baserade på andra icke observerbara data. Värderingen görs i enlighet med branschpraxis som till exempel International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines som stöds av många branschorganisationer såsom till exempel EVCA (European Venture Capital Association).

Obligationer och andra räntebärande värdepapper vilka ej är noterade på en aktiv marknad utgörs av räntebärande onoterade lån, dessa värderas genom användande av icke observerbara marknadsdata och klassificeras i värderingsnivå 3. Värderingen görs av externa förvaltare utifrån vedertagna värderingsmodeller vilka innebär att de underliggande innehav som utställaren av lånet innehar värderas utifrån relevanta observerbara marknadspriser då sådana finns samt för innehav vilka marknadspriser ej finns att tillgå till ett verkligt värde som motsvaras av anskaffningsvärdet justerat för eventuella nedskrivningar.

Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader samt Realiserade vinster respektive förluster på placeringstillgångar.

Förändring nivå 3

	Förvaltningsfastigheter	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt
Öppningsbalans 2014-01-01	1 427	4 056	624	6 107
Förändring av ingående balans ¹⁾	–	–210	210	–
Förvärv	–	–	118	118
Avyttringar	–348	–441	–28	–817
Redovisat i årets resultat	13	572	31	616
Utgående balans 2014-12-31	1 092	3 977	955	6 024
Öppningsbalans 2015-01-01	1 092	3 977	955	6 024
Förvärv	–	54	301	355
Avyttringar	–	–92	–44	–136
Redovisat i årets resultat	203	1 488	–133	1 558
Utgående balans 2015-12-31	1 295	5 427	1 079	7 801

¹⁾ Under 2014 klassificerades två innehav om från aktier och andelar till obligationer och andra räntebärande innehav.

35 VÄRDERINGSMETODER FÖR VERKLIGT VÄRDE, forts.

I tabellen framgår finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning utifrån använda värderingsmetoder där:

Nivå 1 avser värden som fastställs från noterade kurser på en aktiv marknad.

Nivå 2 avser värden som fastställs genom beräknade värden på observerbara marknadsnoteringar.

Nivå 3 avser värden som bygger på egna antaganden och bedömningar.

Moderbolaget

2015-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	2 904	402	–	3 306
Aktier och andelar	14 326	–	5 427	19 753
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	81 381	–	1 079	82 460
Lån med säkerhet i fast egendom	–	1 793	–	1 793
Derivat	13	4 907	–	4 920
Övriga finansiella placeringstillgångar	1 618	–	–	1 618
Skulder				
Derivat	20	3 196	–	3 216

2014-12-31	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa redovisat värde
Tillgångar				
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	3 167	529	–	3 696
Aktier och andelar	12 411	6	3 977	16 394
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	91 360	–	955	92 315
Lån med säkerhet i fast egendom	–	1 805	–	1 805
Derivat	16	5 512	–	5 528
Övriga finansiella placeringstillgångar	767	–	–	767
Skulder				
Derivat	1	5 141	–	5 142

Det gjordes inte några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2015, och inte heller under 2014. Under 2015 och under 2014 förekom inte några överföringar från nivå 3.

Aktier och andelar i nivå 3 värderas till eget kapital per aktie utifrån senaste bolagsrapport. Avlistade bolag på obestånd värderas till noll, om annan notering inte kan hittas. Innehav i Private Equityfonder vilka klassificeras som aktier i nivå 3, värderas externt av respektive fonds förvaltare. Värdering i respektive fond baseras på värdering av fondens innehav i portföljbolag. Värderingen av de underliggande portföljbolagen baseras på systematisk jämförelse med marknadsnoterade jämförbara bolag eller till ett värde baserat på en aktuell tredjeparts transaktion. I vissa fall är värderingarna baserade på diskonterade kassaflöden eller metoder baserade på andra icke observerbara data. Värderingen görs i enlighet med branschpraxis som till exempel International Private Equity and Venture Capital Valuation. Guidelines som stöds av många branschorganisationer såsom till exempel EVCA (European Venture Capital Association).

Obligationer och andra räntebärande värdepapper vilka ej är noterade på en aktiv marknad utgörs av räntebärande onoterade lån, dessa värderas genom användande av icke observerbara marknadsdata och klassificeras i värderingsnivå 3. Värderingen görs av externa förvaltare utifrån vedertagna värderingsmodeller vilka innebär att de underliggande innehav som utställaren av lånet innehar värderas utifrån relevanta observerbara marknadspriser då sådana finns samt för innehav vilka marknadspriser ej finns att tillgå till ett verkligt värde som motsvaras av anskaffningsvärdet justerat för eventuella nedskrivningar.

Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, intäkter respektive kostnader samt Realiserade vinster respektive förluster på placeringstillgångar.

Förändring nivå 3

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Totalt
Öppningsbalans 2014-01-01	4 056	624	4 680
Förändring av ingående balans ¹⁾	–210	210	–
Förvärv	–	118	118
Avyttringar	–441	–28	–469
Redovisat i årets resultat	572	31	603
Utgående balans 2014-12-31	3 977	955	4 932
Öppningsbalans 2015-01-01	3 977	955	4 932
Förvärv	54	301	355
Avyttringar	–92	–44	–136
Redovisat i årets resultat	1 488	–133	1 355
Utgående balans 2015-12-31	5 427	1 079	6 506

¹⁾ Under 2014 klassificerades två innehav om från aktier och andelar till obligationer och andra räntebärande innehav.

36 ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER

	Koncernen 2015		Koncernen 2014		Moderbolaget 2015		Moderbolaget 2014	
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Högst 1 år	Längre än 1 år	Högst 1 år	Längre än 1 år	Högst 1 år	Längre än 1 år
Tillgångar								
Materiella tillgångar	-	2	-	2	-	2	-	2
Förvaltningsfastigheter	-	1 295	-	1 092	-	-	-	-
Aktier och andelar i koncernföretag	-	-	-	-	-	411	-	671
Räntebärande värdepapper emitterade av koncernföretag och lån till koncernföretag	932	2 374	609	3 087	932	3 021	609	3 874
Aktier och andelar i intresseföretag	-	209	-	211	-	220	-	225
Aktier och andelar	-	16 543	-	12 348	-	16 543	-	12 348
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 426	73 386	11 053	79 482	7 426	73 386	11 053	79 482
Lån med säkerhet i fast egendom	-	1 793	-	1 805	-	1 793	-	1 805
Derivat	1 760	3 059	5 408	109	1 760	3 059	5 408	109
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	1 618	-	767	-	1 618	-	767
Tillgångar för villkorad återbäring	152	4 807	77	5 760	152	4 807	77	5 760
Avsättning för oreglerade skador	111	370	88	388	111	370	88	388
Övriga fordringar	1 378	-	1 574	-	1 372	-	1 563	-
Aktuell skattefordran	101	-	64	-	101	-	64	-
Likvida medel	3 844	-	3 864	-	3 844	-	3 864	-
Upplupna ränte- och hyresintäkter	762	-	938	-	762	-	938	-
Förutbetalda anskaffningskostnader	63	132	84	173	63	132	84	173
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	0	-	-	-	0	-	-	-
Summa	16 529	105 588	23 759	105 224	16 523	105 362	23 748	105 604
Skulder								
Livförsäkringsavsättning	5 946	80 318	5 554	89 330	5 946	80 318	5 554	89 330
Avsättning för oreglerade skador	369	1 906	357	1 931	369	1 906	357	1 931
Villkorad återbäring	152	4 807	77	5 760	152	4 807	77	5 760
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	-	27	-	26	-	26	-	25
Uppskjutna skatteskulder	102	-	-	114	-	-	-	-
Övriga avsättningar	4	4	8	2	3	4	7	3
Depåer från återförsäkrare	111	370	88	388	111	370	88	388
Skulder avseende direktförsäkring	212	-	174	-	212	-	174	-
Skulder avseende återförsäkring	15	-	17	-	15	-	17	-
Derivat	817	2 399	3 777	1 365	817	2 399	3 777	1 365
Övriga skulder	2 964	-	2 270	-	3 088	-	2 995	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	192	-	203	5	173	-	183	11
Summa	10 884	89 831	12 525	98 921	10 886	89 830	13 229	98 813

Organisation

Länsförsäkringar Liv är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB som i sin tur ägs av 23 kundägda länsförsäkringsbolag.

Gemensam verksamhet bedrivs i Länsförsäkringar AB-koncernen som bland annat tillhandahåller service till Länsförsäkringar Liv. Detta avser bland annat utveckling, underhåll, tjänster såsom ekonomi, juridik, livadministration, kapitalförvaltning, riskkontroll, compliance, säkerhet, personal, kommunikation samt drift, förvaltning och utveckling av gemensamma IT-system. Organisationen innebär att det förekommer ett stort antal löpande transaktioner och enstaka transaktioner av engångskaraktär mellan bolag inom länsförsäkringsgruppen.

Närstående juridiska personer och närståendekretsen

Verksamheten i Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer. Detta innebär att någon vinstutdelning inte får ske till aktieägarna.

Som närstående juridiska personer definieras samtliga bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen samt länsförsäkringsbolagen och socken- och häradsbolagen. Nämda bolag utgör tillsammans länsförsäkringsgruppen. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer och av dem ägda bolag.

Ersättningar till styrelse och ledningspersoner i Länsförsäkringar Liv framgår av not 10 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar. I övrigt förekommer inga transaktioner mellan dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner.

Riktlinjer för hantering av intressekonflikter

Det är viktigt att det finns väl fungerande system som förhindrar förtäckt vinstutdelning eller annan otillåten kapitalanvändning, samtidigt som försäkringstagarnas intressen av att ta del av stordrifts- och andra fördelar av att ingå i en koncern tillvaratas. Länsförsäkringar Livs styrelse har fastställt riktlinjer om hantering av intressekonflikter som syftar till att fungera som ett verktyg för att främja bolagsintern kontroll.

Självkostnadsprincipen

För att åstadkomma en korrekt kostnadsfördelning är den övergripande utgångspunkten för prissättning av transaktioner med närstående juridiska personer, att prissättningen baseras på direkta och indirekta kostnader och att prissättningen ska ske utifrån självkostnadsprincipen. Självkostnadsprincipen innebär att priset sätts i form av en total kostnad som inte belastas med något vinstpåslag. Därtill får ingen prissättning överstiga marknadsmässig nivå.

Prissättningen och kostnadsfördelningen av tjänster inom bland annat utveckling och underhåll av generella IT-system och andra servicetjänster är för närvarande indelade i grupperna bastjänster (till exempel kostnader för hyror, arbetsplatser och gemensamma funktioner), obligatoriska tjänster (till exempel gemensam utveckling och IT) och individuell service. Gemensamt för dessa är att kostnader så långt som möjligt fördelas utifrån en bedömning av faktiskt utnyttjande.

Bastjänster omfattar det basutbud av tjänster som Länsförsäkringar AB tillhandahåller till Länsförsäkringar Liv genom de koncerngemensamma enheterna. Koncernoverhead benämns de kostnader som utgörs av Länsförsäkringar AB:s verkställande direktör och dennes staber samt de kostnader som direkt beror av att Länsförsäkringar AB med dotterbolag är en koncern. De obligatoriska tjänsterna omfattar bland annat gemensam utveckling och service, underhåll och utveckling av det gemensamma varumärket samt förvaltning och drift av gruppens gemensamma IT-system som tillhandahålls av Länsförsäkringar AB. Därtill finns en prislista för individuell service som exempelvis projektledning. Med individuell service avses tjänster som är styckeprissatta och som Länsförsäkringar Liv vid behov kan välja att köpa från Länsförsäkringar AB.

Priser och kostnadsfördelning inom Länsförsäkringar AB-koncernen bereds i koncernens priskommitté och i den gemensamma företagsledningen som verkställande direktören för Länsförsäkringar Liv ingår i. Styrelsen för Länsförsäkringar Liv beslutar därefter om prislista och kostnadsfördelning för det kommande året i samband med den årliga affärsplaneringen.

Beslutsordning

Transaktionerna grundas på skriftliga avtal av marknadsmässig standard och villkor. Beslutsunderlag inför ett nytt avtal med närstående juridiska personer ska vara skriftliga och innehålla en bedömning av risken för intressekonflikter. Beslutsunderlaget ska bland annat innehålla en kortfattad behovs- och konsekvensanalys samt vem som tagit initiativet till transaktionen.

Det finns uppdragsavtal som reglerar de uppdrag som Länsförsäkringar Liv har uppdragit åt Länsförsäkringar AB eller annan närstående att utföra. I uppdragsavtalen framgår också hur styrning och planering av den utlagda verksamheten ska ske. Till uppdragsavtalen finns specifikationer som beskriver respektive uppdrags tjänsteinnehåll, servicenivå och utförande.

Uppföljning

Uppföljning av kostnadsfördelning sker månadsvis. Rapportering av den totala kostnaden samt av interna kostnader sker till Länsförsäkringar Liv styrelse och företagsledningen.

Principerna dokumenteras i ekonomihandboken och priser för köpta tjänster publiceras på Länsförsäkringars intranät.

Länsförsäkringar Livs transaktioner med närstående

I nedanstående avsnitt lämnas en redogörelse över de väsentliga närstående transaktioner som förekommit under 2015.

1) IT-tjänster och produkter från Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar AB tillhandahåller IT-tjänster och produkter enligt ramavtal sedan 2004. Prissättningen baseras på självkostnadsprincipen. Kostnader för gemensam finansiell infrastruktur fördelas enligt olika nycklar beroende på tjänst för att ge en så rättvisande bild som möjligt. Ramavtalet gäller tills vidare med 12 månaders uppsägningstid.

2) Service och utveckling från Länsförsäkringar AB

En närmare beskrivning av prissättning och organisation för dessa tjänster finns i ovanstående avsnitt om regler för interna transaktioner av löpande karaktär.

Obligatoriska tjänster inom länsförsäkringsgruppen

Kostnaderna för de obligatoriska tjänsterna inom Länsförsäkringar AB-koncernen fördelas på de tre kärnaffärerna Sak, Liv och Bank. De totala driftskostnaderna används som fördelningsgrund mellan kärnaffärerna där ingen tydlig kostnadsdrivare kan identifieras.

Individuell service inom länsförsäkringsgruppen

Priserna för individuell service är satta så att de ska avspeglar förbrukningen av varan eller tjänsten och fakturering sker enligt överenskommelse med kunden.

Basservice inom Länsförsäkringar AB-koncernen

Servicecenter och varje koncerngemensam enhet som tillhandahåller basservice inom Länsförsäkringar AB-koncernen upprättar årligen en dokumentation som utvisar vilka enheter som är motparter, vilka varor och tjänster som tillhandahålls, innehåll, servicenivå, priskonstruktion och prisnivå. Detta avser till exempel tjänster som IT, lokalhyra och kapitalförvaltning. Länsförsäkringar Liv hyr lokaler av Länsförsäkringar AB och betalar för det en marknadsmässig hyra. Hyresavtalet gäller till och med den 31 december 2016.

Kostnader för koncernoverhead

Kostnaderna för koncernoverhead fördelas mellan enheterna inom Länsförsäkringar AB-koncernen. För koncernoverhead ska det årligen upprättas ett dokument som anger vad kostnaderna avser, det vill säga vilka tjänster och aktiviteter som utförs och av vilken vd-stab/funktion samt hur dessa kostnader fördelas mellan affärsenheter med flera.

3) Obligationer i Länsförsäkringar Hypotek AB

Länsförsäkringar Liv äger noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Hypotek AB med ett verkligt värde om 2 539 (2 110) Mkr.

4) Länsförsäkringsbolagens distributionsersättning

Länsförsäkringar Liv betalar ersättning till länsförsäkringsbolagen för kundvård baserad på avtal under förvaltning (Nya Trad), inbetalda premier samt för omställning från traditionell förvaltning till förvaltning i Nya Trad. Ersättningsnivåerna regleras genom avtal.

5) Servicetjänster mellan Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv

Länsförsäkringar Liv köper administrativa tjänster av Länsförsäkringar Fondliv. Servicetjänsterna regleras genom avtal. Prissättningen utgår från en självkostnadsprincip och är sedan ett fastpris per försäkring under tre år (2014–2016). Tjänsterna avser främst livadministration, IT-förvaltning, administration av riskaffären samt riskbedömning och skadereglering.

6) Kapitalförvaltning inom Länsförsäkringar AB och hos externa förvaltare

På uppdrag av Länsförsäkringar Liv förvaltar Länsförsäkringar AB placeringstillgångar genom sin avdelning för kapitalförvaltning och ett antal externa förvaltare. För förvaltningen betalar Länsförsäkringar Liv ersättning i förhållande till sin andel av kapitalförvaltningsavdelningens faktiska driftskostnad. Ersättningen beräknas till vid varje tidpunkt gällande självkostnadspris enligt beslutade ekonomistyrningsprinciper inom Länsförsäkringar AB-koncernen. För den externa förvaltningen betalar bolagen ersättning med motsvarande belopp och vid samma tidpunkter som Länsförsäkringar AB betalar ersättning till de externa förvaltarna. Avtalet gäller tills vidare med 12 månaders uppsägningstid.

7) Förvaltningsersättning från Länsförsäkringar Fondförvaltning AB
Länsförsäkringar Fondförvaltning tillhandahåller förvaltningsersättning för hantering av Nya Världenprodukter. Samarbetsavtalet gäller tillsvidare med tre månaders uppsägningstid.

8) Tjänstepensioner till anställda inom länsförsäkringsgruppen
Länsförsäkringar Liv tillhandahåller tjänstepensioner till anställda inom länsförsäkringsgruppen. Dessa pensionsförmåner grundar sig på avtal på den svenska arbetsmarknaden och premierna är marknadsmässiga.

9) Obligationer och förlagslån i Länsförsäkringar Bank AB
Länsförsäkringar Liv äger noterade obligationer emitterade av Länsförsäkringar Bank AB med ett verkligt värde om 337 (527) Mkr samt noterad förlagslån i Länsförsäkringar Bank AB med ett verkligt värde om 28 (530) Mkr.

10) Lån till Humlegården Holding I-III AB
I samband med försäljningen av fastighetsägande bolag till Humlegården Holding I-III AB har lån, med marknadsmässiga villkor, lämnats till köparna om 1,7 miljarder kronor.

11) Lån till bolag inom Liv-koncernen
Det finns ett antal reverslån mellan Länsförsäkringar Liv och de helägda fastighetsbolagen samt mellan bolagen inom fastighetskoncernen. Ränteintäkterna redogörs för i tabellen nedan för transaktioner inom Länsförsäkringar Liv.

12) Återförsäkringsavtal med länsförsäkringsbolagen
2014 sade Länsförsäkringar Liv upp kvotåterförsäkringsavtalet gällande livriskaffären med samtliga 23 länsförsäkringsbolag som under året deltog i kvotåterförsäkringsmodellen. Det innebär att alla åtaganden upphörde efter den 31 december 2014. Beloppet om – (10) Mkr som redovisas i tabellen nedan för transaktioner med närstående är nettot av återförsäkringsaffären.

13) Avtal om fastighetsförvaltning med Humlegården Fastigheter AB:
Länsförsäkringar Liv betalar ersättning beräknad till självkostnadspris till Humlegården Fastigheter AB för förvaltningen av Länsförsäkringar Livs Stockholmsfastigheter.

14) Samarbete med Länsförsäkringar Sak avseende upphandling av katastrofåterförsäkring:
Samarbete med Länsförsäkringar Sak avseende upphandling av katastrofåterförsäkring. Länsförsäkringar Liv har uppdragit åt Länsförsäkringar Sak, avdelning Återförsäkring, att ansvara för upphandling och administration av icke-proportionell återförsäkring av katastrofrisken. Samarbetet innebär att parterna delar återförsäkringskydd. Premien uppgick till 1,4 (1,6) Mkr. Inga katastrofskador inträffade under året.

15) Överenskommelse om överföring av personal från Länsförsäkringar Liv till Länsförsäkringar Fondliv:

I samband med Länsförsäkringar Livs utläggning av verksamhet till Länsförsäkringar Fondliv har personal övergått från Länsförsäkringar Liv till anställning i Länsförsäkringar Fondliv. Länsförsäkringar Fondliv har betalat ersättning för detta till Länsförsäkringar Liv.

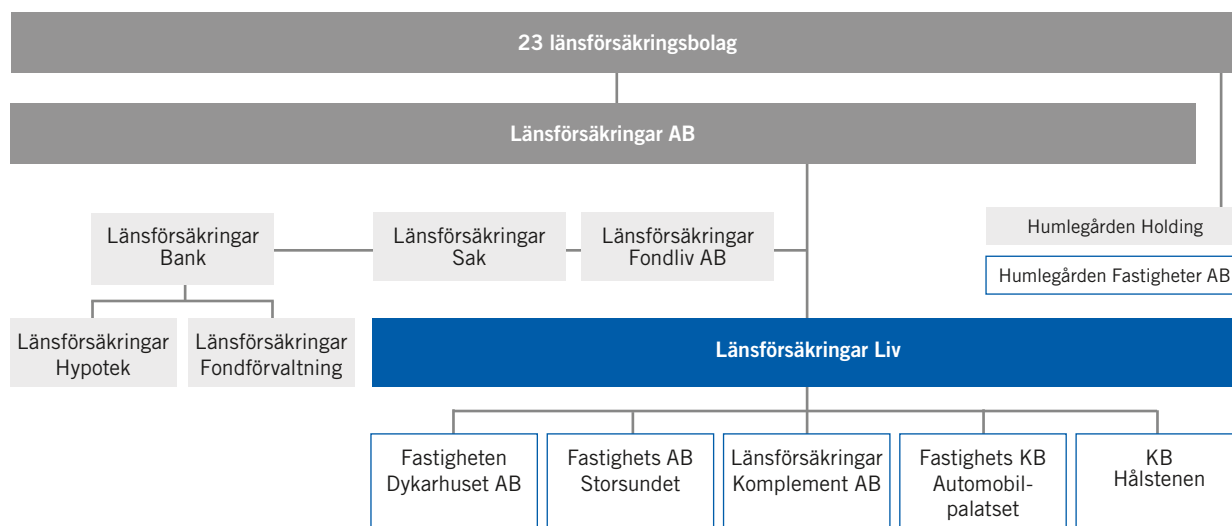
16) Överenskommelse med Länsförsäkringar Fondliv om ersättning vid överföring av kapital mellan bolagen:

Idag sker premieflöden mellan Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv vid byte av förvaltningsform. Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv har överenskommit om att bolagen ska kompensera varandra på affärsmässig grund för kostnader som uppstår vid flytt av försäkringskapital mellan bolagen. Ersättningen ska ligga på en nivå som motsvarar vid var tid gällande flyttavgifter vid extern flytt från respektive part. Avräkning ska ske kvartalsvis enligt separat redovisning mellan parterna.

17) Länsförsäkringar Livs försäljning av Länsförsäkringar Fondliv till Länsförsäkringar AB:
2011 sålde Länsförsäkringar Liv samtliga aktier i Länsförsäkringar Fondliv till Länsförsäkringar AB. Tilläggsköpeskilling enligt avtal har under 2015 erhållits med 50 (50) Mkr.

18) Avtal avseende vissa AML-tjänster med Länsförsäkringar Bank AB:

Länsförsäkringar Bank AB tillhandahåller vissa tjänster gällande åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsförsäkringar Liv betalar ersättning enligt en kostnadsfördelningsprincip vilken fastställs av båda bolagens styrelser. Ersättning kommer att erläggas från 2016.

Bilden är inte ett fullständigt organisationsschema. Vita rutor visar dotterbolag. Grå rutor visar övriga koncernbolag och mörkblå rutor visar ägare. Länsförsäkringar Liv konsolideras inte in i Länsförsäkringar AB-koncernen.

37 UPPLYSNINGAR OM TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE MED MERA, forts.

I tabellerna nedan åskådliggörs de väsentliga närstående transaktioner mellan bolag inom Länsförsäkringar Liv och närstående juridiska personer till koncernen som redogjorts för ovan. Alla belopp anges i Mkr.

Transaktioner mellan Länsförsäkringar Liv och närstående bolag

Karaktär	Motpart	2015		2014		Hänvisning
		Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	
IT-tjänster och produkter	Länsförsäkringar AB	–	47	–	55	1
Service och utveckling, varav	Länsförsäkringar AB	–	92	–	92	2
– Individuell service		–	19	–	17	
– Obligatoriska tjänster		–	4	–	6	
– Basservice		–	58	–	55	
– Koncernoverhead		–	11	–	14	
Ränta	Länsförsäkringar Hypotek AB	64	–	41	–	3
Distributionsersättning, 2015 inkl. ersättning kapital	23 länsförsäkringsbolag	–	117	–	119	4
Servicejänster	Länsförsäkringar Fondliv AB	29	192	8	183	5
Kapitalförvaltning	Länsförsäkringar AB	–	97	–	85	6
Förvaltningsersättning	Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	88	–	98	–	7
Tjänstepensionspremier till anställda inom länsförsäkringsgruppen	Länsförsäkringsgruppen	43	–	42	–	8
Ränta	Länsförsäkringar Bank AB	7	–	111	–	9
Ränta	Humlegården Holding I-III	64	–	64	–	10
Återförsäkringsavtal	23 länsförsäkringsbolag	–	–	–	10	12
Fastighetsförvaltning	Humlegården Fastigheter AB	–	6	–	0	13
Katastrofåterförsäkring	Länsförsäkringar Sak AB	–	2	–	2	14
Personalövergång	Länsförsäkringar Fondliv AB	–	–	10	–	15
Kompensation vid flytt av kapital	Länsförsäkringar Fondliv AB	16	–	2	–	16
Tilläggsköpeskilling försäljning LF Fondliv	Länsförsäkringar AB	50	–	50	–	17
Summa		361	553	426	546	

Transaktioner mellan Länsförsäkringar Liv och dess dotterbolag

Karaktär	Motpart	2015		2014		Hänvisning
		Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	
Ränta	Länsförsäkringar Liv ABs dotterbolag	1	0	6	2	11
Summa		1	0	6	2	

Fordran och skuld närstående – Koncernen

Motpart	2015-12-31		2014-12-31	
	Fordran	Skuld	Fordran	Skuld
Länsförsäkringar Hypotek AB	2 581	–	2 151	–
Länsförsäkringar Bank AB	501	–	1 071	–
Länsförsäkringar AB	421	28	536	13
Länsförsäkringar Fondliv AB	41	118	16	80
Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	7	–	8	–
Länsförsäkringsbolag	–	10	–	1
Länsförsäkringar Sak AB	–	1	–	2
Humlegården Holding I-III AB	1 793	–	1 805	–
Summa	5 344	157	5 587	96

Fordran och skuld närstående – Moderbolaget

Motpart	2015-12-31		2014-12-31	
	Fordran	Skuld	Fordran	Skuld
Fastighets AB Storsundet	–	0	–	212
Fastighets KB Automobilpalatset	411	55	521	168
Fastigheten Dykarhuset AB	236	73	266	86
KB Hålstenen 2	–	3	–	268
Summa	647	131	787	734

Företagets resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman i maj 2016.

Stockholm den 1 mars 2016

Karl-Olof Hammarkvist
Styrelseordförande

Birgitta Carlander
Styrelseledamot

Sten Dunér
Styrelseledamot

Anders Grånäs
Styrelseledamot

Ingemar Larsson
Styrelseledamot

Henrik Perlmutter
Styrelseledamot

Karin Starrin
Styrelseledamot

Örian Söderberg
Styrelseledamot

Anna Söderblom
Styrelseledamot

Gunnar Wetterberg
Styrelseledamot

Marie-Louise Zetterström
Styrelseledamot

Bitte Franzén Molander
Arbetsagarrepresentant

Kristina Padel Roström
Arbetsagarrepresentant

Jörgen Svensson
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 2 mars 2016.

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ),
org. nr. 516401-6627

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt International Financial Reporting Standards (IFRS) såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga

med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt rapport över totalresultat och rapport över finansiell ställning för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt försäkringsrörelselagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 2 mars 2016

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Bolagsstyrningsrapport

Inledning

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (Länsförsäkringar Liv) är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB som i sin tur ägs av 23 kundägda länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag. Verksamheten i Länsförsäkringar Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att resultatet stannar hos kunderna och delas inte ut till ägaren.

Länsförsäkringar Liv följer Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) i tillämpliga delar. Avvikelse sker huvudsakligen till följd av att Länsförsäkringar Liv inte är ett aktiemarknadsbolag. Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta redovisas under avsnittet Avvikelse från Koden på sidan 56.

Denna bolagsstyrningsrapport har inte granskats av bolagets revisorer.

Bolagsstyrning

Länsförsäkringar Liv utgör operativt affärsenhet Tradliv inom Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringar AB har ett företagsstyrningssystem, vilket tar sin utgångspunkt från länsförsäkringsgruppens strategier, Länsförsäkringar AB:s uppdrag från ägarna, Länsförsäkringar ABs långsiktiga inriktning och av Länsförsäkringar ABs styrelse beslutade principer för styrning av Länsförsäkringar AB-koncernen. Den riskbaserade verksamhetsstyrningen utgör grunden i företagsstyrningssystemet.

Baserat på ovan angivna utgångspunkter utgörs företagsstyrningssystemet av organisationen, det interna regelverket och syste-

met för intern kontroll och inom ramen för företagsstyrningssystemet säkerställer Länsförsäkringar Liv styrningen och den interna kontrollen inom bolaget.

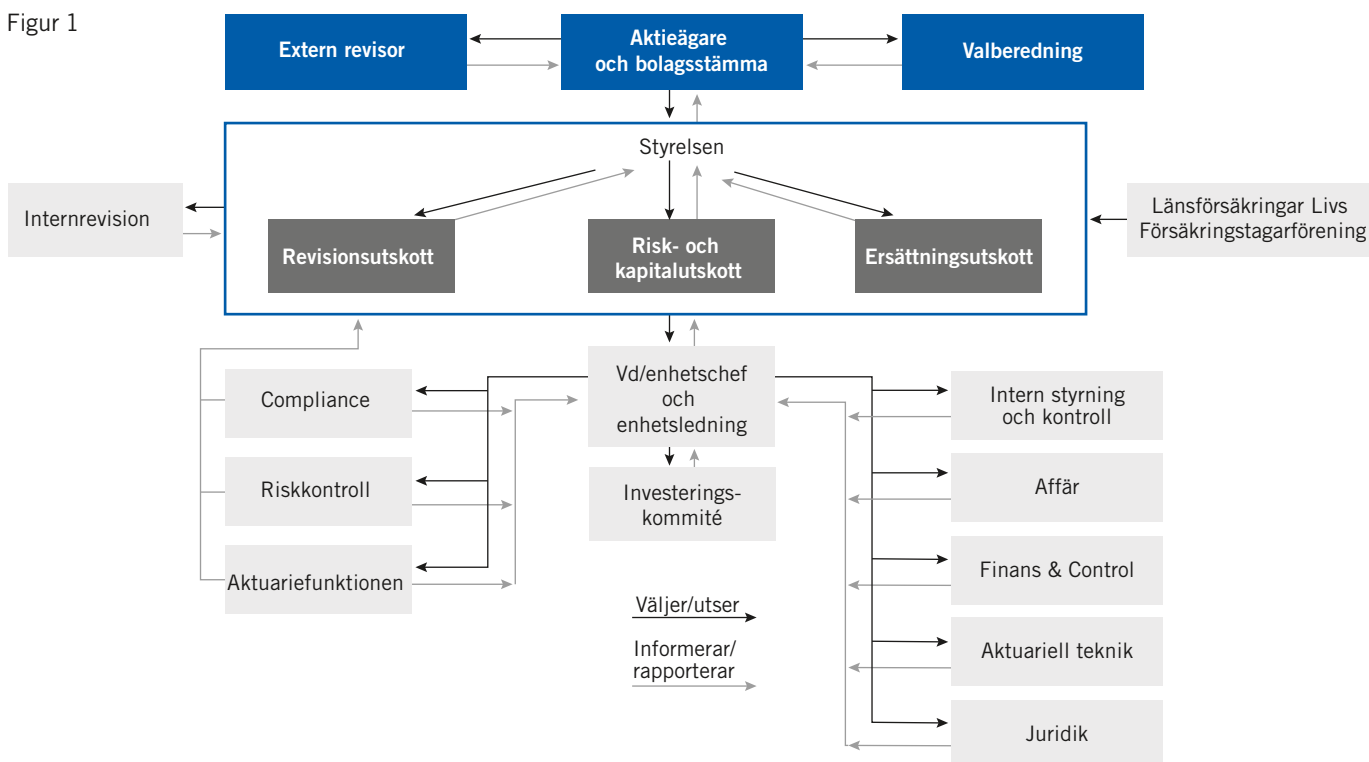
Styrelsen fastställer den operativa organisationen för Länsförsäkringar Liv som ska vara ändamålsenlig och överblickbar med en tydlig fördelning av ansvar och uppgifter mellan dels de olika bolagsorganen, dels de så kallade försvarslinjerna samt en tydlig besluts- och rapporteringsordning. Integrerat i den operativa organisationen ska finnas ett system för intern kontroll, vilket omfattar bland annat ett system för regelefterlevnad och ett system för riskhantering. Inom ramen för organisationen säkerställs skalfördelar genom koncerngemensamma funktioner och utlagd verksamhet, kontinuitetshandling och beredningsplaner, effektiva system för rapportering och överföring av information, informationssäkerhet, hantering av intressekonflikter samt att styrelseledamöter och medarbetare är lämpliga för sina uppgifter.

Det interna regelverket, som utgörs av styrdokument som policyer, riktlinjer och instruktioner, utgör ett viktigt verktyg för styrning av verksamheten. Genom det interna regelverket fastställs organisationen och ansvarsfördelningen samt hur styrning och den interna kontrollen ska ske. Det interna regelverket ses över och beslutas regelbundet.

Den interna kontrollen är en del av styrningen och ledningen av Länsförsäkringar Liv. Den interna kontrollen syftar till att säkerställa att organisationen är effektiv och ändamålsenlig, att verksamheten bedrivs enligt beslutade strategier för att nå uppsatta mål, att

Länsförsäkringar Liv styrningsstruktur

Figur 1

den finansiella redovisningen och rapporteringen är tillförlitlig, en effektiv drift och förvaltning av informationssystem, en god förmåga att identifiera, mäta, övervaka och hantera risker samt en god regel-efterlevnad. Risk- och kapitalstyrningen och kapitalplaneringen utgör en del av den interna kontrollen. Den interna kontrollen omfattar alla delar av organisationen inklusive utlagd verksamhet och ska vara en integrerad del av organisationsstruktur och beslutsprocesser. Den interna kontrollen inom Länsförsäkringar Liv är baserad på ett system med tre försvarslinjer, som utgörs av verksamheten i första linjen, funktioner för compliance och riskkontroll samt aktuariefunktionen i andra linjen samt internrevision i tredje linjen.

Riskhanteringssystemet, som utgör en del av den interna kontrollen, säkerställer att verksamheten inom Länsförsäkringar Liv fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker. Den interna kontrollen omfattar även systemet för regel-efterlevnad som säkerställer efterlevnad av lagar, förordningar och andra regler, bevakning och effektiv implementering av nya och ändrade regelverk, att styrelser och medarbetare utbildas och att risker avseende efterlevnad av externa och interna regler kontinuerligt kan identifieras, mätas, kontrolleras, hanteras och rapporteras. Fördelning av arbetet inom Länsförsäkringar AB-koncernen är ett viktigt verktyg för att uppnå skalfördelar vad avser både ekonomi och kompetens. Det är också ett sätt att realisera en effektiv och aktiv styrning inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Den operativa organisationen med affärsverksamheten i affärsenheterna och koncerngemensamma funktioner i moderbolaget har fastställts med

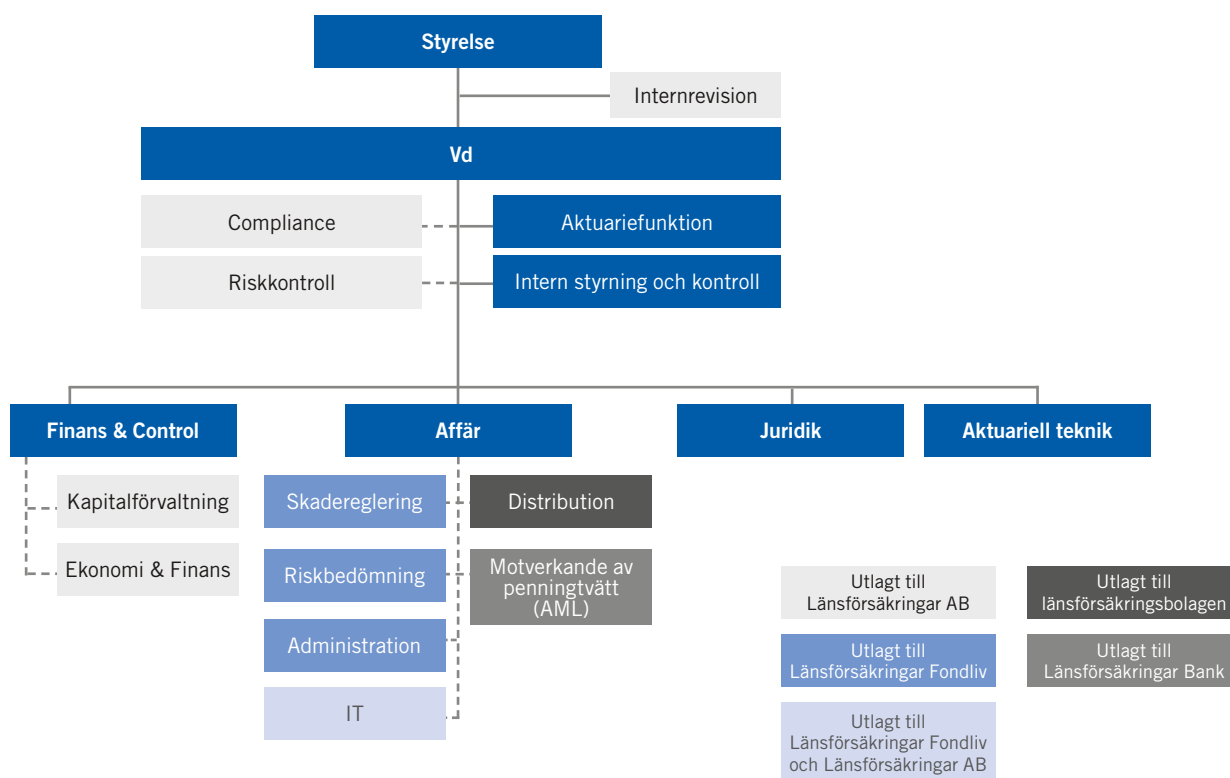
detta som utgångspunkt. Även utläggning av verksamhet till extern part är ett viktigt verktyg för att uppnå skalfördelar vad avser både ekonomi och kompetens. Mot denna bakgrund har fastställts en koncerngemensam policy för utläggning av verksamhet, som anger övergripande principer för internt och externt utlagd verksamhet. Baserat på denna policy har Länsförsäkringar Liv fastställt riktlinjer för utläggning av verksamhet.

Styrningen och rapporteringen illustreras översiktligt i figur 1 nedan.

Bolaget har lagt ut viktiga delar av sin verksamhet till moderbolaget Länsförsäkringar AB och till systerbolaget Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (Länsförsäkringar Fondliv). Huvudsakliga motiv för detta är bedömningen att störst effektivitet uppnås genom att vissa funktioner bedrivs koncerngemensamt. Bedömningen är vidare att störst effektivitet uppnås genom att de funktioner som både Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondliv har behov av, bedrivs inom Länsförsäkringar Fondliv där nyteckning av affär sker. Härutöver hanterar Länsförsäkringar Bank det operativa arbetet för motverkande av penningtvätt. Distribution och kundvård hanteras i huvudsak av länsförsäkringsbolagen.

En översiktlig bild av organisationen och den utlagda verksamheten framgår av figur 2 nedan. Särskild kompetens och resurs finns avsatt inom respektive ansvarig funktion inom bolaget för att säkerställa beställning, uppföljning och kontroll av den utlagda verksamheten.

Figur 2

Aktieägare och bolagsstämma

Aktieägaren utövar sin rösträtt på bolagsstämman som är högsta beslutande organ. Normalt hålls en bolagsstämma per år, årsstämman. Länsförsäkringar AB innehar 100 procent av kapital och röster i Länsförsäkringar Liv.

På bolagsstämman fattas beslut om årsredovisningen, val av styrelse och revisorer, arvode och annan ersättning till styrelseledamöter och revisorer samt andra väsentliga frågor i enlighet med lag och bolagsordning. Förslaget om arvode till styrelseledamöterna är uppdelat mellan ordföranden och övriga ledamöter.

Valberedning

Nomineringsprocess

Bolagsstämman i Länsförsäkringar AB utser en valberedning. Valberedningens uppgift är att lämna förslag till styrelse och revisorer i Länsförsäkringar AB och att, i samråd med Länsförsäkringar AB:s koncernchef, lämna förslag till styrelse och revisorer i bland annat Länsförsäkringar Liv samt att lämna förslag till arvode och annan ersättning till styrelse och revisorer.

För valberedningen gäller en av Länsförsäkringar AB:s bolagsstämma fastställd instruktion och rekrytering av nya styrelseledamöter ska ske enligt instruktionen och enligt fastställda processer och rutiner. Med utgångspunkt från bolagets storlek och komplexitetsgrad samt verksamhetens art och omfattning ska styrelsen ha ett tillräckligt antal styrelseledamöter. Med denna utgångspunkt ska valberedningen med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingskede och förhållanden i övrigt bedöma om styrelsen har en lämplig sammansättning som säkerställer en för bolaget erforderlig samlad kompetens och erfarenhet präglad av mångfald med avseende på bland annat ålder, kön och geografiskt ursprung enligt vid var tid gällande mångfaldspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen. Valberedningen ansvarar även för att en lämplighetsbedömning av ledamöter som föreslås till styrelsen genomförs.

Valberedningen inför årsstämman 2016

Valberedningen består sedan årsstämman i Länsförsäkringar AB 2014 av Otto Ramel (ordförande) (Länsförsäkringar Skåne), Ulf W Eriksson (Länsförsäkringar Värmland), Per-Åke Holgersson (Länsförsäkring Kronoberg), Conny Sandström (Länsförsäkringar Västerbotten) och Örian Söderberg (Länsförsäkringar Jönköping).

Valberedningen har inför årsstämman

- tagit del av styrelsens utvärdering av styrelsearbetet,
- tagit del av styrelseordförandens syn på verksamheten, styrelsens arbete samt behov av kompetens och erfarenhet samt
- sett över och diskuterat behovet av kompetens och erfarenhet med hänsyn till verksamheten och regelverkskrav.

Valberedningen kommer inför årsstämman att

- ta ställning till kandidaters oberoende,
- nominera styrelseledamöter, styrelseordförande och revisorer,
- genomföra lämplighetsbedömningar av styrelseledamöter samt
- föreslå arvoden och annan ersättning till styrelseledamöter och revisorer.

Externa revisorer

Årsstämman utser de externa revisorerna. Nominering sker via valberedningen. Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar Liv ha

en till tre ordinarie revisorer jämte noll till tre suppleanter. Revisorerna utses för en mandattid om längst fyra år. Vid årsstämman 2015 utsågs Mårten Asplund, KPMG AB, till ordinarie revisor och Anders Tagde, KPMG AB, till suppleant, för tiden till och med årsstämman 2018.

Revisorn granskar Länsförsäkringar Livs årsredovisning samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisorn har inför styrelsen redogjort för sin granskning och sina iakttagelser en gång under 2015. Revisorn deltar härutöver vid sammanträden inom styrelsens revisionsutskott. Länsförsäkringar Livs halvårsbokslut granskas översiktligt av revisorn.

Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening

Länsförsäkringar Livs försäkringstagarförening har bildats med ändamålet att tillvarata Länsförsäkringar Livs försäkringstagares långsiktiga intressen. Föreningens medlemmar utses av försäkringstagarna i Länsförsäkringar Liv. För att säkerställa uppfyllandet av ändamålet och för att tillförsäkra försäkringstagarna insyn och inflytande i bolagets verksamhet, äger föreningen rätt att utse två ledamöter i Länsförsäkringar Livs styrelse. I angelägenheter av särskild betydelse, ska föreningen erhålla särskild information och kunna avge särskilt yttrande.

Styrelsen

Styrelsens sammansättning

Styrelsen för Länsförsäkringar Liv ska enligt bolagsordningen bestå av 8–14 ledamöter med noll till sex suppleanter. Ledamöterna väljs för en mandattid om högst två år. I styrelsen ingår härutöver ledamöter som utsetts av arbetstagarorganisationerna. Verkställande direktören ingår inte i styrelsen. Länsförsäkringar Liv har ingen tidsgräns för hur många mandatperioder en ledamot får sitta i styrelsen och ingen åldersgräns för styrelseledamöterna. Två av ledamöterna utses av Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening. En majoritet av styrelsens ledamöter, inklusive arbetstagarrepresentanterna, ska vara oberoende i förhållande till Länsförsäkringar Liv och bolag som ingår i samma koncern. Styrelsens ordförande utses av bolagsstämman. Verkställande direktören och styrelsens sekreterare närvarar vid styrelsens sammanträden, utom vid ärenden då jäv kan föreligga eller det i övrigt är olämpligt att de närvarar. I övrigt närvarar föredraganden under sina respektive föredragningar.

Styrelsen består för närvarande av tretton ordinarie ledamöter och två suppleanter. Nio ledamöter är utsedda av bolagsstämman, två av Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening samt två ledamöter och två suppleanter av arbetstagarorganisationerna. Sju av ledamöterna är oberoende. Styrelsens ledamöter presenteras på sidan 58 i bolagets årsredovisning.

Styrelsens ansvar och arbetsfördelning

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning och ska handlägga och fatta beslut i frågor av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet. Styrelsen utser, utvärderar och entledigar verkställande direktören, fastställer en ändamålsenlig organisation och verksamhetens mål och strategier samt ser till att det finns effektiva system för intern styrning och kontroll samt riskhantering.

Styrelsen fastställer varje år en arbetsordning för sitt arbete. Arbetsordningen innehåller bland annat en redogörelse för styrelsens, ordförandens och ledamöternas ansvar och uppgifter, arbets-

fördelningen inom styrelsen, lägsta antalet styrelsesammanträden, rutiner för verksamhetsrapportering och finansiell rapportering, rutiner i övrigt för styrelsesammanträden vad gäller kallelser och utformning av material samt bestämmelser om intressekonflikter och jäv.

Styrelsen ska kontinuerligt hålla sig underrättad om bolagets utveckling för att fortlöpande kunna bedöma bolagets ekonomiska situation och finansiella ställning. Styrelsen har genom arbetsordningen fastställt att ekonomisk rapportering ska ske enligt fastställd instruktion och genom regelbundna styrelsesammanträden.

Styrelsen ska vidare regelbundet behandla och utvärdera bolagets riskutveckling och riskhantering. Under året följer styrelsen regelbundet upp resultat- och affärsvolymutveckling, finansiell ställning och utveckling av risker i förhållande till bland annat affärsplan och prognoser. Styrelsen får regelbundet rapporter från Compliance, Riskkontroll, Aktuariefunktionen och Internrevision. Styrelsen följer löpande upp aktuella ärenden hos myndigheter.

Styrelsens ordförande

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska bland annat se till att styrelsen sammanträder vid behov, att styrelseledamöterna ges tillfälle att delta i sammanträden och erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamålsenligt arbetssätt. Ordföranden ska genom löpande kontakt med verkställande direktören även mellan styrelsemötena hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja verkställande direktören i arbetet.

Styrelsens arbete

Styrelsen har i sin arbetsordning fastställt årligen återkommande ärenden samt en standard för dagordning och besluts- och informationsmaterial. Styrelsen har i en bolagsinstruktion fastställt bolagets operativa organisation och klargjort ansvarsfördelningen mellan bolagets olika organ och befattningshavare samt angett hur verksamheten ska styras och kontrolleras.

Utöver styrelsens arbetsordning och bolagsinstruktionen fastställer styrelsen minst en gång per år en instruktion för verkställande direktören, riskpolicy, försäkringstekniska riktlinjer, placeringsriktlinjer, riktlinjer för hantering av intressekonflikter och ytterligare ett större antal styrdokument för verksamheten.

Styrelsen har inrättat ett risk- och kapitalutskott, revisionsutskott och ersättningsutskott. Utskottens uppgifter fastställs av styrelsen i särskilda arbetsordningar för utskotten. Inget av utskotten har något generellt beslutsmandat. Varje utskott ska regelbundet rapportera sitt arbete till styrelsen.

Styrelsen genomför årligen strategiskt seminarium och utvärderar verkställande direktörens arbete och anställningsvillkor. Styrelsen träffar bolagets revisor minst en gång per år. Se även avsnitt Revisionsutskottet nedan.

Tidpunkter för styrelsesammanträden fastställs vid det första ordinarie sammanträdet efter årsstämman för ett och ett halvt år framåt. Inför varje sammanträde sker kallelse med preliminär dagordning cirka 14 dagar före sammanträdet. Handlingar till sammanträdet distribueras normalt en vecka före sammanträdet. Samtliga handlingar och material som förevisats vid sammanträdet sparas elektroniskt.

Styrelsen har under 2015 enligt fastställd plan utbildat och fördjupat sig i det nya solvensregelverket för försäkringsbolag, Solvens II. Under utbildningarna har särskild uppmärksamhet ägnats åt Länsförsäkringars partiella interna modell (LIM), bolagets egen risk- och solvensanalys samt kapitalförvaltningsfrågor.

Antal styrelsesammanträden och ledamöternas närvaro redovisas i tabellen på sidan 56.

Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelseordföranden initierar varje år en utvärdering av styrelsens arbete. Utvärderingen skedde under 2015 med utgångspunkt från en elektronisk enkät som besvarades av ledamöterna. Resultatet delgavs valberedningen.

Risk- och kapitalutskottet

Risk- och kapitalutskottet ska stödja styrelsen i risk- och kapitalfrågor och utgöra ett forum för analys av och fördjupad diskussion kring Länsförsäkringar Livs risktagande och kapitalbehov. Utskottet ska inför styrelsens beslut bereda och behandla frågor rörande bland annat

- riskpolicyn,
- bolagets interna partiella modell med avseende på metoder, modeller och validering,
- intern risk- och kapitalutvärdering samt
- uppföljning av riskernas utveckling och eventuella avvikelser i förhållande till risklimiter.

Vid det första styrelsesammanträde som hölls efter årsstämman 2015 utsågs Karl-Olof Hammarkvist (ordförande), Sten Dunér, Anders Grånäs och Gunnar Wetterberg till ledamöter i risk- och kapitalutskottet.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottet ska svara för beredningen av styrelsens arbete inom bland annat följande områden.

- Övervaka bolagets finansiella rapportering.
- Med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering.
- Hålla sig informerad om revisionen av årsredovisning och koncernredovisning.
- Granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster.
- Övervaka effektiviteten i bolagets företagsstyrningssystem och kontroll av de operativa riskerna.

Vid det första ordinarie styrelsesammanträde som hölls efter årsstämman 2015 utsågs Birgitta Carlander (ordförande), Sten Dunér, Karin Starrin och Marie-Louise Zetterström till ledamöter i revisionsutskottet.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet ska bereda frågor om ersättning till den verkställande direktören och övriga i den verkställande ledningen och ersättning till anställda som har det övergripande ansvaret för någon

av bolagets kontrollfunktioner samt bereda beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicyn.

Vid första ordinarie styrelsesammanträde efter årsstämman 2015 utsågs Karl-Olof Hammarkvist (ordförande), Gunnar Wetterberg och Sten Dunér till ledamöter i ersättningsutskottet.

Sammanträden och närvaro

Tabellen utvisar antalet sammanträden inom respektive organ som hållits från årsstämman 2015 till och med januari 2016 och styrelseledamöternas närvaro.

	Oberoende ledamot	Styrelsen	Risk- och kapitalutskottet	Revisionsutskottet	Ersättningsutskottet
Totalt antal möten		5	3	3	1
Birgitta Carlander	X	5	1 ¹⁾	2 ²⁾	–
Sten Dunér		4	3	2	1
Christer Ekehov (ledamot o m 2015-12-31)		3	–	–	–
Bitte Franzén Molander (suppleant, ordinarie fr o m 2016-01-01)		5	–	–	–
Anders Grånäs		5	2 ²⁾	1 ¹⁾	–
Karl-Olof Hammarkvist	X	4	3	–	1
Ingemar Larsson	X	4	–	–	–
Susanne Lindberg (suppl)		5	–	–	–
Kristina Padel Roström		5	–	–	–
Henrik Perlmutter	X	5	–	–	–
Karin Starrin		5	–	2 ²⁾	–
Örian Söderberg		5	–	–	–
Anna Söderblom	X	5	–	–	–
Gunnar Wetterberg	X	4	3	–	1
Marie-Louise Zetterström	X	4	–	3	–

¹ Ledamot till och med 2015-06-11.

² Ledamot från och med 2015-06-12.

Verkställande direktör och företagsledning

Jörgen Svensson är verkställande direktör i Länsförsäkringar Liv sedan maj 2008. Jörgen Svensson är född 1959.

Operativt är Länsförsäkringar Liv organiserad i avdelningar. Härutöver finns de fyra kontrollfunktionerna Riskkontroll, Compliance, Aktuariefunktionen och Internrevision. Företagsledningen utgörs av verkställande direktören och cheferna för avdelningarna. Företagsledningen är ett forum för samråd och informationsutbyte mellan bolagets ledande befattningshavare. I ledningen behandlas och beslutas i frågor som berör bolaget.

Vd har vidare inrättat en investeringskommitté för beredning, beslut och uppföljning av kapitalförvaltningsfrågor, i vilken vd är ordförande.

Kontrollfunktioner

Internrevision

Internrevision är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i utvärderingen av företagsstyrningssystemet, inklusive organisationens riskhantering, styrning och kontroller. Internrevision ska genom granskning utvärdera om och kvalitetssäkra att verksamhetens övergripande interna styrning och kontrollsystem bedrivs på ett effektivt sätt och att den samlade rapporteringen till styrelsen ger en korrekt och heltäckande bild av verksamheten, att verksamheten bedrivs enligt gällande interna och externa regler samt att styrelsens beslut och intentioner efterlevs. Styrelsen har fastställt en särskild instruktion för internrevision.

Resultatet från internrevisionens granskning rapporteras översiktligt till styrelsen och mer detaljerat till revisionsutskottet.

Compliance

Compliance är en oberoende kontrollfunktion med ansvar för att övervaka och kontrollera att verksamheten bedrivs med god regel efterlevnad. Funktionen ska övervaka och kontrollera regel efterlevnaden i den tillståndspliktiga verksamheten och identifiera och rapportera risker som kan uppkomma till följd av bristande regel efterlevnad. Compliance ska även ge stöd och råd till verksamheten och säkerställa att verksamheten informeras om nya och ändrade regler samt delta i genomförande av utbildningar. Rapportering av compliancerisker och rekommendationer till åtgärder sker till vd och styrelsen.

Riskkontroll

Riskkontroll utgör ett stöd för vd, ledning och övriga verksamheten att fullgöra sitt ansvar för att verksamheten bedrivs med god riskhantering och riskkontroll och för att säkerställa att risker hanteras i enlighet med det av styrelsen fastställda riskramverket. Riskkontroll ska utföra sitt arbete självständigt och oberoende från affärsverksamheten. Riskkontroll rapporterar regelbundet till vd och styrelsen. Rapportering sker även löpande av operativa risker till revisionsutskottet och av övriga risker till risk- och kapitalutskottet.

Aktuariefunktionen

Aktuariefunktionen har det övergripande ansvaret för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna i bolaget och rapporterar till ledning och styrelse i frågor som rör metoder, beräkningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna, värderingen av försäkringsriskerna och återförsäkringsskydd. Funktionen bidrar även till bolagets riskhanteringssystem, bland annat genom deltagande i bolagets egen risk- och solvensanalys.

Avvikelser från Kodens

Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta är följande.

Valberedning, kallelse till, publicering av information inför och genomförande av bolagsstämma

Avvikelser från Kodens bestämmelser sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag och endast har en aktieägare.

Mandattiden för styrelsens ledamöter

Avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om högst ett år sker mot bakgrund av att bolagsstämman är suverän att när som helst avsätta eller tillsätta styrelseledamot oavsett mandattid. Längre mandattid än ett år bidrar till att säkerställa kontinuitet och uppbyggnad av kompetens i styrelsen.

Revisionsutskottets sammanställning

Avvikelse från Kodens krav på att majoriteten av utskottets ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen sker mot bakgrund av länsförsäkringsgruppens struktur, styrning och arbetsformer för att på ett effektivt sätt fullgöra revisionsutskottets ansvarsområden.

Intern kontroll avseende finansiell rapportering

Intern kontroll finansiell rapportering (IKFR) är en process för att utvärdera den finansiella rapporteringens tillförlitlighet. IKFR definieras som en process utförd av styrelsen, ledningen och verksamheten.

Arbetet med denna process påbörjades 2013 och Länsförsäkringar Liv tillsammans med Länsförsäkringar AB-koncernen arbetar kontinuerligt med att utveckla metodiken. Processen utförs i en årlig cykel vilken framgår av bilden nedan.

2 Validera designen av förväntade kontroller

Intern kontroll finansiell rapportering innefattar bolagsspecifika och koncernövergripande kontroller samt process- och IT kontroller. Syftet med kontrollerna är att reducera risken för fel i de finansiella rapporterna.

Kontrollstrukturen kommuniceras löpande till de personer som berörs inom organisationen för att tydliggöra ansvarsfördelningen.

1 Utföra riskbedömningar och definiera avgränsning/omfattning

Årligen genomförs riskbedömningar inom bolaget samt på Länsförsäkringar AB-koncernnivå för att identifiera väsentliga risker för fel i den finansiella rapporteringen. Riskbedömningen ligger till grund för att bestämma vilka enheter, processer och system som ska omfattas av IKFR-processen. Slutsatsen från riskbedömningen sammanfattas i en årlig scopingrapport där omfattningen och målbilden för det kommande året beskrivs och presenteras för revisionsutskottet.

Utöver ovanstående process utför internrevision en oberoende granskning av utvalda risker och kontroller inom IKFR i enlighet med den plan som fastställs av revisionsutskottet. Resultatet av internrevisions granskning rapporteras tillsammans med rekommendationer löpande till revisionsutskottet.

3 Planera aktiviteter för övervakning och revision

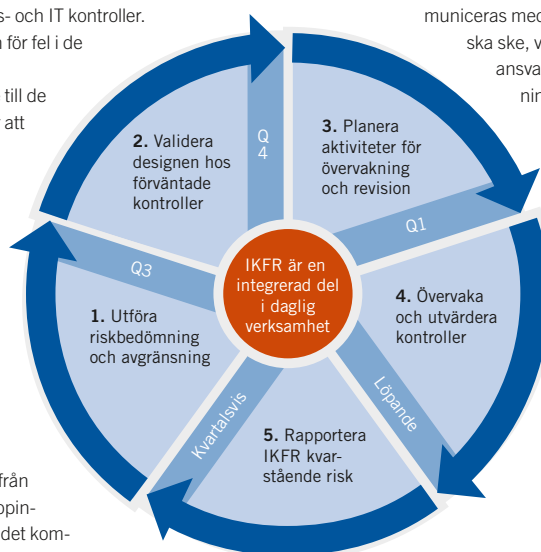
En plan för den kvartalsvisa självrapporteringen tas fram och kommuniceras med verksamheten. I planen anges när rapportering ska ske, vilka kontroller som ska rapporteras samt vem som ansvarar för rapporteringen. IKFR är föremål för granskning av internrevision.

4 Övervaka och utvärdera kontroller

Övervakning utgörs bland annat av kvartalsvis självrapportering av de i verksamheten genomförda kontroller. Genom övervakning kan svagheter i IKFR-processen identifieras, kompenserade kontroller genomförs och förbättringsåtgärder vidtas. I arbetet ingår också att utvärdera och bedöma kontrollerna och dess effektivitet. Målsättningen är att Länsförsäkringar Liv ska nå en övervakad nivå.

5 Rapportera IKFR kvarstående risk

Resultatet från självrapporteringen sammanställs och analyseras för att bedöma risken för fel i den finansiella rapporteringen. Detta summeras i en rapport till bolagets CFO och till revisionsutskottet. Av rapporten framgår den kvarstående risken efter självrapporteringen och vilka kompenserade kontroller som vidtagits av verksamheten för att hantera risken i den finansiella rapporteringen.

Styrelse och revisorer

Karl-Olof Hammarkvist ¹

Styrelsens ordförande. Född 1945. Docent. Invald: 2006. **Utbildning:** Ekon. dr, docent, har varit adj. professor. **Övriga styrelseuppdrag:** Vice ordförande Stiftelsen för finansforskning, ledamot Bertil Danielssons Stiftelse, Svensk-spanska stiftelsen. **Tidigare erfarenhet:** Ledningen Skandia International, Skandia och Nordbanken/Nordea, rektor Handelshögskolan Stockholm.

Birgitta Carlander¹⁾ ²

Född 1952. Agronom, ekonom. Invald: 2011. **Utbildning:** Agronomexamen i ekonomi, adjunktutbildning. **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Skaraborgs Läns sjukhem, Skaraborgsgrisen ek. för. **Tidigare erfarenhet:** Ordförande i Lantmännens forskningsstiftelse, Lantmännens revisionsutskott, Cerealia-stiftelsen, VL-stiftelsen, styrelseuppdrag, ODAL, Lantmännens, SW, Cerealias samt LM-koncernen.

Sten Dunér ³

Född 1951. Vd Länsförsäkringar AB. Invald: 2009. **Utbildning:** Civilekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande i Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv, ledamot Svensk Försäkring, Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation European Alliance Partners Company AG och Fastighets AB Balder. **Tidigare erfarenhet:** CFO och andra chefsbefattningar inom Länsförsäkringar AB.

Anders Grånäs ⁴

Född 1966. Vd Dalarnas Försäkringsbolag. Invald: 2013. **Utbildning:** Civ. Ing. (Teknisk Fysik) Uppsala, MBA Stanford. **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Humlegården AB. **Tidigare erfarenhet:** Venture Capital investeringar, Investor AB, Industrifonden och ATP (Danmark).

Ingemar Larsson ⁵

Född: 1949. Egen företagare. Invald: 2015. **Utbildning:** Civilingenjör. **Övriga styrelseuppdrag:** IngemarL AB, Lånbo Fastigheter AB samt Lånbo Parkeeringsbolag AB. **Tidigare erfarenheter:** Vd Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän. **Tidigare styrelseengagemang:** Platzer Fastigheter Holding, Wasa Kredit AB, Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB och Länsförsäkringar Bank AB.

Henrik Perlmutter¹⁾ ⁶

Född 1950. Civilingenjör, MBA. Invald: 2013. **Utbildning:** KTH, INSEAD. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande i Fjord Advisors AB, ledamot i Management AB. **Tidigare erfarenhet:** Ordförande i Exini Diagnostics AB, Ponsus Pharma AB, Länsförsäkringar Livs Försäkringstagarförening, ledamot i Biolin Scientific AB.

Karin Starrin ⁷

Född 1947. F. d. generaldirektör och landshövding. Invald: 2013. **Utbildning:** Ekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Högskolan i Halmstad, Länsförsäkringar Halland, ledamot i Hallands Akademi, Lotteriinspektionen. **Tidigare erfarenhet:** Myndighetschef, landshövding, riksdagsledamot, ordförande kommunstyrelsen.

Örian Söderberg ⁸

Född 1952. Vd Länsförsäkringar Jönköping. Invald: 2015. **Utbildning:** Jur. kand. **Övriga styrelseuppdrag:** Wasa Kredit, Försäkringsbranschens Pensionskassa FPK, Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringsbolagens Fondförvaltning AB, Länsförsäkringar Bank AB, Länsförsäkringar Wasa Fonder, Länsförsäkringar Fonder, Vice Vd Länsförsäkringar Stockholm, Stf Vd Wasa Bank.

¹⁾ Birgitta Carlander och Henrik Perlmutter är försäkringstagarrepresentanter i styrelsen och utsedda av Länsförsäkringar Livs försäkringstagarförening.

Anna Söderblom 9

Född: 1963. Ekon. Dr. Lärare och forskare vid Handelshögskolan i Stockholm. Invald: 2015. **Utbildning:** Universitetsexamen i matematik från Lunds universitet. Ekon Dr från Handelshögskolan Stockholm. **Övriga styrelseuppdrag:** Styrelseordförande i Avega Group AB (publ.) och Advenica AB (publ.). Styrelseledamot i Ortivus AB (publ.), Poolia AB (publ.), Excanto AB samt Almi Företagspartner. **Tidigare erfarenheter:** Teknisk supportchef och marknadsdirektör Microsoft Norden, marknadsdirektör Posten Brev samt investeringsansvarig Industrifonden.

Gunnar Wetterberg 10

Född 1953. Historiker, författare. Invald: 2004. **Utbildning:** Fil. kand., fil. dr. h. c. **Övriga styrelseuppdrag:** KK-Stiftelsen, Sveriges Radio, Ackum & Wetterberg AB, medlem av Riksantikvarieämbetets insynsråd. **Tidigare erfarenhet:** Diplomat, departementsråd Finansdepartementet, direktör Svenska Kommunförbundet, samhällspolitisk chef Saco.

Marie-Louise Zetterström 11

Född 1959. Vd Patientförsäkringen LÖF. Invald: 2013. **Utbildning:** Juridik med inriktning Försäkringsrätt. **Övriga styrelseuppdrag:** Personförsäkringsföreningen (PFF). **Tidigare erfarenhet:** Vd Förenade Liv, flertal styrelseuppdrag inom försäkringsbolag, både som ledamot och ordförande.

ARBETSTAGARREPRESENTANTER

Bitte Franzén Molander 12

Född: 1961. Invald: 2009 som suppleant, ordinarie 2016. **Utbildning:** Beteendevetenskapliga linjen. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar FondLiv AB, Länsförsäkringar Fondförvaltning AB. **Tidigare erfarenhet:** Mångårig erfarenhet av liv- och pensionsförsäkringsbranschen.

REVISORER

Mårten Asplund

Ordinarie, vald av bolagsstämman. Auktoriserad revisor KPMG. Revisor i bolaget sedan 2010.

Suppleant:

Anders Tagde

Auktoriserad revisor KPMG. Revisor i bolaget sedan 2015.

Kristina Padel Roström 13

Född: 1963. Produktspecialist. Invald: 2015. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Fondliv. **Tidigare erfarenheter:** Redovisningsekonom Skandia International, Livadministratör Länsförsäkringar Liv, Verksamhetsutvecklare Swedbank Försäkring.

Suppleant: Susanne Lindberg.

Ledning

Jörgen Svensson

Född 1959.

Vd.

Tidigare erfarenhet: Verkställande direktör Länsförsäkringar Blekinge. Styrelseledamot Länsförsäkringar Liv AB och Wasa Run Off AB.

Olika chefsbefattningar inom Skandia och If.

Erling Andersson

Född 1955.

Chefaktuarie fr o m januari 2015.

Anställd sedan 2001.

Tidigare erfarenhet: Chefaktuarie Länsförsäkringar Liv 2001–2012, Aktuarie Skandia Liv.

Jakob Carlsson

Född 1967.

Finanschef.

Anställd sedan 2007.

Tidigare erfarenhet: Chefscontroller SPP och Handelsbanken Liv, koncerncontroller Alecta.

Veronika Engstrand

Född: 1976.

Chefsjurist.

Anställd sedan 2015.

Tidigare erfarenhet: Länsrättsnotarie, försäkringsjurist Finansinspektionen, rättsenhetschef försäkring och pension Finansinspektionen.

Roger Lidberg

Född 1960.

Affärschef.

Anställd sedan 1995.

Tidigare erfarenhet: Regionchef Liv Länsförsäkringar Stockholm och Wasa försäkring, olika försäljningschefsbe-
fattningar inom Skandia.

Elizabeth Äng

Född 1963.

Aktuariechef.

Anställd sedan 2012.

Tidigare erfarenhet: CRO Swedbank Försäkring.

Definitioner

Direktavkastning

Beräknas som summan av hyresintäkter från fastigheter, ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar på aktier och andelar, förvaltningskostnader i kapitalförvaltningen samt driftskostnader i fastigheter, i förhållande till placeringstillgångarnas genomsnittliga värde under året.

Erforderlig solvensmarginal

Försäkringsrörelselagens krav på den minsta kapitalbas som ett livförsäkringsbolag måste ha, vilket i huvudsak utgörs av 4 procent av de försäkringstekniska av-sättningarna jämte 3 promille av de positiva risksummorna (dödsfallsriskerna).

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnaderna enligt resultaträkningen samt skaderegleringskostnader enligt not 8 i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Kapitalbas

Summa eget kapital och obeskattade reserver enligt balansräkningen.

Kollektivt konsolideringsgrad

Kvoten mellan marknadsvärdet på totala nettotillgångar och bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna (garanterade åtaganden samt preliminärt fördelad återbäring) för de återbäringsberättigade försäkringarna.

Kollektivt konsolideringskapital

Marknadsvärdet på totala nettotillgångar minskat med bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna (garanterade åtaganden samt preliminärt fördelad återbäring) för de återbäringsberättigade försäkringarna.

Konsolideringskapital

Eget kapital, obeskattade reserver (inklusive uppskjuten skatt) samt övervärden på tillgångar.

Solvensgrad

Marknadsvärdet av bolagets totala nettotillgångar i förhållande till garanterade åtaganden till försäkringstagarna (försäkringstekniska avsättningar enligt balans-räkningen).

Solvenskvote

Kapitalbasen i förhållande till erforderlig solvensmarginal. (Solvenskvoten skall vara minst 1.)

Totalavkastning

Totalavkastning på tillgångar i traditionell förvaltning framtagen i enlighet med Försäkringsförbundets rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning. Totalavkastningstabellen finns att läsa i förvaltningsberättelsen. Övriga tillgångar och förvaltningskostnader ingår inte i beräkningen av totalavkastningen.

Adress

Länsförsäkringar Liv
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11-13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Produktion: Länsförsäkringar Liv i samarbete med Hallvarsson & Halvarsson.
Foto: Länsförsäkringars bildbank, Jimmy Eriksson, Johnér. Tryck: GöteborgsTryckeriet. Vi trycker på det miljövänliga.

